

**AFETLERE HAZIRLIKTA SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ
KURUMSAL KAPASİTESİ, EĞİTİM SÜREÇLERİ VE
KOORDİNASYON DİNAMİKLERİ: AVCILAR İLÇESİ ÖRNEĞİ
RİSKTEN DİRENÇLİLİĞE: YEREL STK'LARIN AFET HAZIRLIK
EKOSİSTEMİNDEKİ KONUMU VE GELİŞİM ALANLARI**

HAZIRLAYAN: Prof. Dr. Nilüfer NARLI; Oğuzcan KARAKAYA

KURUM: BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

TARİH: 10 TEMMUZ 2025

İçindekiler

Tablolar Listesi	5
Figürler Listesi	6
Tematik Haritalar	6
Önsöz	7
BÖLÜM 1 – TÜRKİYE’DE AFET YÖNETİMİ, KURUMSAL YAPI VE AVCILAR’DA RİSK DURUMU	8
TÜRKİYE’NİN AFET TEHLİKELERİ, AFET YÖNETİMİNDE KURUMSAL YAPI (AFAD, TAMP VB.), STRATEJİ BELGELERİ VE AVCILAR İLÇESİNİN AFET RİSKİ VE KIRILGANLIK ANALİZİ	8
1.1 Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Bağlam	8
1.2. Türkiye Bağlamında Afete Dayanıklılık	8
1.2.1. Temel Kavramlar ve AFAD Tanımları	8
1.2.2. Türkiye’de Sık Görülen Afet Türleri	9
1.2.3. Türkiye’de Afet Yönetimi Aktörleri ve Kurumsal Yapı	10
1.3. Afete Dayanıklı Kentler İnşası	10
1.3.1. Kavramsal Çerçeve	10
1.3.2. Yerel Yönetimlerin ve STK’ların Rolü	10
1.3.3. Sendai Çerçevesi ve Türkiye Uygulamaları	11
1.3.4. AFAD 2019–2023 ve 2024–2028 Stratejik Planları	11
1.4. Avcılar Bağlamında Afetleri Anlamak: Demografik ve Sosyolojik Yapı	13
1.4.1. Nüfus ve Eğitim Profili	13
1.4.2. Sosyoekonomik Durum ve Göç Profili	14
1.4.3. Sosyolojik Özellikler ve Afet Riski	14
1.5. Afete Dayanıklı Kentler İnşası Bağlamında STK’ların Eğitimi	15
1.5.1. STK’ların Eğitim İhtiyaçları ve Engeller	15
1.5.2. STK’lar İçin Temel Eğitim Alanları	17
1.6. Türkiye’de Afete Hazırlık Eğitimi	18
1.6.1. Kamu ve STK Kurumları Tarafından Sunulan Eğitimler	18
1.6.2. Afet Eğitiminde Yerel STK Örnekleri	24
1.6.3. Sonuç: STK’ların Afet Hazırlık ve Yönetimindeki Rolü ve Kapasite Geliştirme Önerileri	24
1.7. Araştırmanın Metodolojisi	25
1.7.1. Anketin Amacı ve Kapsamı	25
1.7.2. Evren ve Örneklem	27
1.7.3. Nicel ve Nitel Veri Kaynakları	27
1.7.4. Nitel Analiz Yöntemi ve Tematik Kodlama	27

BÖLÜM 2 – AVCILAR'DAKİ STK'LARIN AFETE HAZIRLIK PROFİLİ: YAPISAL, KURUMSAL VE İNSAN KAYNAĞI ANALİZİ STK'LARIN YASAL STATÜLERİ, FAALİYET ALANLARI, ÖRGÜTSEL KAPASİTELERİ VE AFET BAĞLAMINDAKİ HAZIR BULUNUŞLUKLARI	28
2.1. STK Temsilcilerine İlişkin Demografik Profil.....	28
2.1.1. Cinsiyet Dağılımı	28
2.1.2. Yaş Grupları	29
2.1.3. Mesleki Arka Plan	29
2.2. STK'ların Kurumsal Profili, Özellikleri ve İnsan Kaynağı Yapısı.....	31
2.2.1. Dernek Adları ve Kurumsal Kimlik	31
2.2.2. Kuruluş Yılına Göre Dağılım	34
2.2.3. Temsilcinin Dernekteki Görevi	35
2.3. STK'ların Faaliyet Alanları ve Tematik Yoğunluk	36
2.3.1. Tematik Faaliyet Alanları (İnsani yardım, eğitim, çevre vb.)	37
2.4. Coğrafi Faaliyet Yayılımı ve İlçe Bazlı Dağılım	38
2.5. STK'nın İnsan Kaynakları Profili: Çalışan ve Gönüllü	39
2.6. Katılımcı STK'ların Afet Deneyimi ve Saha Katılımı.....	41
2.7. Afetlere Hazırlık ve Müdahale Faaliyetlerine Kurumsal Yaklaşım	46
2.8. Afetlere Hazırlıkta Kurumsal Kapasite Analizi.....	48
2.8.1. İnsan Kaynağı Kapasitesi.....	48
2.8.2. Finansal Kapasite	50
2.8.3. Lojistik ve Depolama Kapasitesi	51
2.8.4. Dijital Kapasite ve İletişim Altyapısı	55
2.9. Sonuç ve Öneriler	55
BÖLÜM 3 – AFET EĞİTİMİNDE STK'LARIN KURUMSAL KAPASİTESİ VE İHTİYAÇ HARİTASI AFET EĞİTİMİ VERME VE ALMA KAPASİTELERİ, EĞİTİM İÇERİK ANALİZİ, EKSİKLİKLER VE İHTİYAÇ DUYULAN ALANLAR.....	58
3.1. STK'nın Kurumsal Afet Hazırlığı	58
3.2. STK'nın Afet Eğitim Süreçleri	59
3.2.1. Afetlere Yönelik Eğitim Verme Kapasitesi	59
3.2.2. Afetlere Yönelik Eğitim Alma	61
3.2.3. Psikososyal Destek Kapasite ve Eğitim.....	63
3.3. STK'nın İhtiyaç Duyduğu Afet Eğitim Profili ve Dağılımı.....	64
3.4. Sonuç	65
BÖLÜM 4 – KOORDİNASYONUN GÜCÜ VE ZAYIFLIĞI: STK'LARIN KURUMSAL İŞBİRLİĞİ, KAPASİTE AÇIKLARI VE POLİTİKA ÖNERİLERİ YEREL YÖNETİMLER VE KAMU KURUMLARIYLA İŞ BİRLİĞİ DÜZEYİ, KOORDİNASYON SORUNLARI, ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	66
4.1. STK'ların Kurumsal Koordinasyon ve İş Birliği Kapasitesi.....	66
4.1.1. Afete Hazırlıkta İş birliği Yapılan Kurumlar	66
4.1.2. Yerel Yönetimlerle Koordinasyon Düzeyi	67

4.1.3. Yerel Yönetimlerle Koordinasyon Eksikliğinin Nedenleri	68
4.1.4. Yerel Yönetimlerle Koordinasyonu Geliştirme Önerileri	69
4.1.5. Kamu Kurumları ile Koordinasyon Değerlendirmesi	71
4.1.6. Kamu Kurumları ile İşbirliği.....	72
4.1.7. Kamu Kurumları ile Yürütülen Faaliyet Alanları	72
4.1.8. Diğer STK'larla Ortak Çalışma Durumu	74
4.2. STK'ların Afetlere Hazırlık ve Müdahale Sürecine Yönelik İhtiyaç Analizi	76
4.2.2. Afete Müdahale Sürecindeki İhtiyaçlar.....	78
4.3. Genel Değerlendirme ve Öneriler	78
BÖLÜM 5 – STK'LARIN AFETLERE HAZIRLIK EĞİTİMİ İÇİN POLİTİKA BELGESİ	80
STK'LARIN EĞİTİMSEL, KURUMSAL VE KOORDİNATİF KAPASİTELERİNİ GÜÇLENDİRMEYE YÖNELİK STRATEJİK YAKLAŞIMLAR, EĞİTİM ÖNCELİKLERİ VE POLİTİKA ÖNERİLERİ	80
5.1. Giriş	80
5.2. Temel Bulgular.....	80
5.3. Eğitim Öncelikleri ve İhtiyaçları.....	80
5.4. Politika Önerileri	81
5.5. Sonuç	81
EKLER	86
EK1: ANKET	87
EK 2: ODAK GRUP SORU FORMU	105

Tablolar Listesi

Tablo 1: STK Temsilcilerinin Cinsiyeti.....	28
Tablo 2: STK Temsilcilerinin Yaş Grupları.....	29
Tablo 3: STK Temsilcilerinin Meslek Grupları	29
Tablo 4: Katılımcı STK'nın Dernek Adı (Soru 1.1.)	31
Tablo 5: STK'nın Kuruluş Yılı	34
Tablo 6: STK Temsilcisinin Dernekteki Görev Tanımı (yönetici, uzman, gönüllü vb.).....	35
Tablo 7: STK'nın Faaliyet Alanı (sosyal hizmet, insani yardım, çevre, gençlik vb.)	36
Tablo 8: STK'nın Faaliyette Bulunduğu İlçe ve Coğrafi Yayılım.....	38
Tablo 9: STK'nın Kurumsal Yapı: Çalışan ve Gönüllü Sayısı	39
Tablo 10: Katılımcı STK'nın Kurumsal Afet Deneyimi	41
Tablo 11: Katılımcı STK'nın Afet Yönetimi Deneyiminin Mevcudiyeti	43
Tablo 12: Katılımcı STK'nın Afet Yönetimi Konusunda Deneyim Süresi	43
Tablo 13: Katılımcı STK'nın Çalışma Alanında Afetlere Hazırlık Faaliyetlerinin Yer Alıp Almadığı	46
Tablo 14: Katılımcı STK'nın Çalışma Alanında Afetlere Müdahale Faaliyetlerinin Yer Alıp Almadığı	47
Tablo 15: STK'da Afet Yönetimi Uzmanı Personel Mevcudiyeti	48
Tablo 16: STK'nın Afet Yönetimi Gönüllü Kapasitesi	49
Tablo 17: Finansal Kapasite: STK'nın Afet durumlarında kullanılmak üzere ayrılmış özel bir bütçesinin varlığı	50
Tablo 18: STK'nın Finansal kaynak kullanımı	51
Tablo 19: Katılımcı STK'nın Depo veya Operasyon Merkezi Mevcudiyeti	51
Tablo 20: STK'nın Lojistik Yeterlilik Durumu.....	52
Tablo 21: STK'nın Taşımacılık Kapasitesi	54
Tablo 22: STK'nın Afete hazırlık için afet koordinasyonu ve iş birliği süreçlerinde Dijital Yetkinlik ve Kapasitesi	55
Tablo 23: STK'nın Afete Kurumsal Hazırlığı	58
Tablo 24: STK'nın Afetlere Yönelik Eğitim Verme Kapasitesi.....	59
Tablo 25: STK'nın Afetlere Yönelik Düzenli Eğitim Alma Durumu	61
Tablo 26: STK'nın Psikososyal Destek Kapasitesi.....	63
Tablo 27: STK Temsilcisinin Personelin Psikososyal destek konusunda eğitim yeterliliğini Değerlendirmesi	64
Tablo 28: STK Temsilcisinin İhtiyaç Duyulan Eğitim Alanlarını Değerlendirmesi	64
Tablo 29: Afete Hazırlık Çalışmaları Kapsamında İşbirliği Yapılan Kurum Türü ve İşbirliği Düzeyleri	66
Tablo 30: Afetlere Hazırlık Çalışmaları Kapsamında Yerel yönetimlerle Katılımcı STK Arasındaki Etkin Koordinasyon Düzeyi Değerlendirme	67
Tablo 31: STK Tarafından Sıralanan Afetlere Hazırlık Çalışmaları Kapsamında Yerel yönetimlerle Katılımcı STK Arasındaki Etkin Koordinasyon Eksikliğinin Nedenleri.....	68
Tablo 32: Katılımcı STK'nın Yerel Yönetimlerle Koordinasyon Düzeyini Etkinleştirmek İçin Sunduğu Öneriler.....	69
Tablo 33: Afetlere Hazırlık Kapsamında Katılımcı STK'nın Kamu Kurumları ile Etkin Koordinasyon Düzeyini Değerlendirmesi	71
Tablo 34: Katılımcı STK'nın Afetlere Müdahale Kapsamında Diğer STK'lar ile Ortak Çalışma Yürütme Durumu	74
Tablo 35: STK'nın Afetlere Hazırlık Konusunda Belirlediği ve Öncelediği İhtiyaçlar	77
Tablo 36: STK'nın Afetlere Müdahale Konusunda Belirlediği ve Öncelediği İhtiyaçlar	78

Figürler Listesi

Figür 1: Avcılar ilçesi Örgün Eğitim Düzeyi	13
Figür 2: Avcılar Kütük Dağılım	14
Figür 3 : Avcılar İlçesi Demografik ve Sosyolojik Nitelikler Tablosu.....	15

Tematik Haritalar

Tematik Harita 1: STK'nın Kurumsal Afet Deneyimi Temaları ve Çıkarımlar (Soru 3.5.).....	42
Tematik Harita 2: Afet Yönetimi Deneyimi Tema Kategorileri, İlgili Faaliyet ve Çıkarımlar (Soru 1.12.)	44
Tematik Harita 3: STK Tarafından Verilen Afet Eğitimi İçeriği Tema Kategorileri, İlgili Eğitim İçeriği ve Çıkarımlar (Soru 2.3.).....	60
Tematik Harita 4: STK'nın Afetlere Yönelik Aldığı Afet Eğitimi İçeriği Tema Kategorileri, İlgili Eğitim İçeriği ve Çıkarımlar (Soru 2.5.)	62
Tematik Harita 5: STK'nın Afet Hazırlığında İşbirliği Yaptığı Kamu Kurumları Bilgisi.....	72
Tematik Harita 6: STK'nın İşbirliği Yaptıkları Kamu Kurumu ile Yapılan Faaliyetin Alanı/İçeriği Kategorileri ve Çıkarımlar (Soru 6.5.)	72
Tematik Harita 7: STK'nın Afet Döneminde Diğer STK'lar ile İşbirliği Yaptığı Kurum Bilgisi	75
Tematik Harita 8: STK'nın Diğer STK ve Kurumlar ile Afete Hazırlık Alanında İşbirliği Yaptığı Alan/Faaliyet İçeriği (Soru 6.7.)	75

Önsöz

Afet risklerinin giderek arttığı bir çağda, yerel düzeyde dayanıklılığın güçlendirilmesi ve toplumsal hazırlığın artırılması hayati önem taşımaktadır. Bu doğrultuda Marmara Grubu Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Vakfı ile Avcılar Belediyesi iş birliğinde yürütülen “Afet Dayanıklı Şehirler Avcılar” projesi, sivil toplum kuruluşlarının afetlere hazırlık kapasitesini artırmayı ve yerel düzeyde bütüncül bir risk yönetimi anlayışını teşvik etmeyi hedeflemiştir.

Elinizdeki rapor, Prof. Dr. Nilüfer Narlı’nın yürüttüğü ve Avcılar ilçesinde faaliyet gösteren 103 sivil toplum kuruluşu ile gerçekleştirilen kapsamlı bir saha çalışmasına dayanmaktadır. Bu çalışma, STK’ların mevcut kapasitesini, karşılaştıkları yapısal zorlukları ve afetlere hazırlık konusundaki ihtiyaçlarını analiz ederek, yerel düzeyde dayanıklılığı artırmaya yönelik somut politika önerileri geliştirmiştir.

Raporda sunulan bulgular ve öneriler, sadece mevcut durumu ortaya koymakla kalmayıp, aynı zamanda proje kapsamında geliştirilecek olan eğitim modülleri ve kapasite geliştirme çalışmalarının temelini oluşturmaktadır. Bu yönüyle çalışma, afetlere hazırlık konusunda hem yerel yönetimlerin hem de sivil toplumun iş birliğine dayalı bir model geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Bu önemli çalışmanın hayata geçirilmesini mümkün kılan Marmara Grubu Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Vakfı’na, özellikle de vakıf bünyesinde projeye değerli katkılar sunan Müjgan Suver’e en içten teşekkürlerimizi sunarız. Ayrıca, projenin saha uygulamaları ve koordinasyon süreçlerinde büyük emek harcayan Oğuzcan Karakaya ve Çağla Gürdal’a da teşekkür ederiz. Sürecin her aşamasında sergiledikleri özverili katkı ve etkin iş birliği sayesinde, bu rapor afetlere karşı dirençli bir Avcılar inşa etme yolunda önemli bir kilometre taşı niteliği kazanmıştır.

Bu çalışmanın, afetlere hazırlık konusunda toplumsal farkındalığın ve kurumsal kapasitenin artırılmasına katkı sunmasını diliyoruz. Toplumsal dayanıklılığın güçlendirilmesi yolunda bu çalışmanın rehber niteliğinde olmasını temenni ederiz.

Prof. Dr. Nilüfer NARLI

BÖLÜM 1 – TÜRKİYE’DE AFET YÖNETİMİ, KURUMSAL YAPI VE AVCILAR’DA RİSK DURUMU

TÜRKİYE’NİN AFET TEHLİKELERİ, AFET YÖNETİMİNDE KURUMSAL YAPI (AFAD, TAMP VB.), STRATEJİ BELGELERİ VE AVCILAR İLÇESİNİN AFET RİSKİ VE KIRILGANLIK ANALİZİ

1.1 Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Bağlam

Bu rapor, Avcılar özelinde sivil toplum kuruluşlarının afet hazırlık süreçlerindeki mevcut durumunu anlamaya, kapasite boşluklarını tanımlamaya ve iyileştirme odaklı politika önerileri geliştirmeye yönelik saha çalışması bulgularını ve analizini içerir.

Söz konusu saha araştırmanın amacı, İstanbul Avcılar ilçesinin afetlere karşı kırılganlığını azaltmak ve toplumsal direnç kapasitesini artırmak amacıyla mevcut afet hazırlık yapılarını incelemektir. Bu bağlamda, Türkiye’de afet yönetiminin kurumsal çerçevesi, özellikle AFAD koordinasyonunda yürütülen hazırlık, müdahale ve risk azaltma çalışmaları analiz edilmektedir. Ayrıca, afet bilinci ve eğitim faaliyetlerinin toplumsal farkındalık üzerindeki etkileri değerlendirilmektedir.

1.2. Türkiye Bağlamında Afete Dayanıklılık

1.2.1. Temel Kavramlar ve AFAD Tanımları

Afet profili açısından Türkiye, coğrafi konumu, jeolojik yapısı ve iklim çeşitliliği nedeniyle birçok farklı afete açık bir ülkedir. Türkiye’de afet yönetimi, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) koordinasyonunda yürütülmektedir. Etkili bir afet yönetimi için yalnızca müdahale değil, risk azaltma, hazırlık ve toplumsal farkındalık çalışmaları da büyük önem taşımaktadır (AFAD, 2019). Afet bilinci ve hazırlık eğitimi ile afet yönetiminin ilk adımı, afet ve ilgili süreçlere dair temel kavramların anlaşılması ve afet türlerinin tanınmasıdır. Afet açısından birincil derecede sorumlu kurum olan AFAD’ın; “afet”, “afete hazırlık”, “afet yönetimi” ve afet türlerine ilişkin tanımları bu süreci anlamak açısından oldukça faydalıdır.

Afet: “Toplulun tamamı veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan, etkilenen toplumun baş etme kapasitesinin yeterli olmadığı doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olay.” (Afet, T. B., & Başkanlığı, A. D. Y, 2014)

Afete hazırlık: “Afetlere zamanında, hızlı ve etkili olarak müdahale edebilmek için afet öncesinde yapılması gereken planlama, eğitim, tatbikat, erken uyarı sistemlerinin kurulması, acil yardım malzeme stokları, halkın bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi gibi faaliyetlerin sürekli ve sürdürülebilir olarak yürütüldüğü süreç.” (Afet, T. B., & Başkanlığı, A. D. Y, 2014)

Afet yönetimi: “Bir yerleşim yerinin maruz kalacağı muhtemel tehlikelerin ve bu tehlikelerin gerçekleşmesi durumunda meydana gelecek kayıp ve zararların asgari düzeye indirgenmesi amacıyla kurum ve kuruluşların ne zaman ne gibi görev ve yetkilere sahip olduğu, ne tür

kaynaklar kullanacağını planlanması afet sırası ve sonrasında uygulanmasıdır”. (Afet, T. B., & Başkanlığı, A. D. Y, 2014)

AFAD, “Afete Hazır Türkiye” başlığı altında ülkemizde en sık görülen afet türlerini sıralaması şöyledir: “Ani Gelişen Doğal Afetler” kategorisinde deprem ve “meteorolojik karakterli doğal afetler” kategorisinde; dolu, sel, taşkın, don, orman yangınları, kuraklık, şiddetli yağış, şiddetli rüzgâr, yıldırım, çığ, kar ve fırtınalar yer alır. (AFAD)¹. Bu afetler hem can hem de mal kayıplarına neden olmakta ve sosyoekonomik gelişimi olumsuz etkilemektedir. (AFAD, 2023).

1.2.2. Türkiye’de Sık Görülen Afet Türleri

Depremler

Türkiye, dünyanın en aktif deprem kuşaklarından biri olan Alp-Himalaya deprem kuşağı üzerinde yer alır. Ülkedeki en önemli fay hatları Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF), Doğu Anadolu Fay Hattı (DAF) ve Batı Anadolu Grabeni’dir (Kandilli Rasathanesi, 2023).

Sel ve Taşkınlar

Özellikle Karadeniz Bölgesi, yoğun yağış ve dere yataklarına yakın yerleşim nedeniyle sele karşı hassas ve sel riskine açıktır. Yakın zamanda, 2021 yılında Batı Karadeniz’de (Bartın, Kastamonu, Sinop) meydana gelen sel felaketinde birçok kişi hayatını kaybetmiş, ciddi maddi hasar oluşmuştur (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2022).

Heyelanlar

Karadeniz Bölgesi’nde, bol yağış ve eğimli araziler heyelan riskine yol açmıştır. Yerleşim alanlarının riskli bölgelere yapılmasının heyelanların etkisini yükseltmesi dikkati çeken diğer bir afet konusudur. (Doğanay, 2020).

Çığ ve Toprak Kayması

Genellikle Doğu Anadolu ve Karadeniz’in yüksek kesimlerinde görülen çığ olayları önemli bir afet riski taşır. Örneğin, 2020 yılında Van’ın Bahçesaray ilçesinde yaşanan çığ felaketinde 41 kişi hayatını kaybetmiştir (AFAD, 2020).

Orman Yangınları

Orman yangınları yaz aylarında özellikle Akdeniz ve Ege Bölgelerinde yoğunlaşır. 2021 yazında Muğla ve Antalya’da çıkan büyük yangınlar binlerce hektarlık orman alanını yok etmiş, maddi zarara yol açmıştır. Bu yangın döneminde halk tahliye edilmiş ve uzun süre evlerine dönememiştir (ÇŞİDB, 2022).

Kuraklık

İklim değişikliği ve eski tarımsal su kullanımı yöntemleri, Türkiye’de kuraklık riskini yükseltmiş (Tarım ve Orman Bakanlığı) ve kuraklığı bir tehdit haline getirmiştir. AFAD raporu özellikle İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde son yıllarda belirgin kuraklık yaşandığını ortaya koymuştur. (AFAD, 2023).

¹ [T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı - Afet Türleri](#),

1.2.3. Türkiye'de Afet Yönetimi Aktörleri ve Kurumsal Yapı

Türkiye’de afet yönetimine üzerine yapılan çalışmalar bu sürecin ana aktörlerini şöyle sıralar: merkezi idare ve merkezi idarenin taşra teşkilatı olan Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), yerel idarede ise il özel idaresi, büyükşehir belediyesi, belediye ve koy yönetimleri yer almaktadır (Ozer, 2017).

1.3. Afete Dayanıklı Kentler İnşası

1.3.1. Kavramsal Çerçeve

Afetlerin sayıca arttığı ve yıkıcı etkileri göz önüne alındığında, kentler ve kent yönetimlerinin afetlere karşı dirençli yapılar oluşturması kritik hale gelmiştir. Afetlere dayanıklı kentlerin inşası, yalnızca fiziksel altyapının güçlendirilmesiyle sınırlı bir süreç değildir. Bu bağlamda, hem fiziksel dayanıklılığın artırılması hem de afete dirençli toplulukların oluşturulması temel bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır (Twigg, 2009; Takefuji, 2023). Afetlere karşı dayanıklılığın inşası, afetlere hazırlık, risk yönetimi ve toplumsal farkındalık gibi çok boyutlu bileşenleri içeren, bütüncül bir yaklaşım gerektirmektedir.

Literatürde, afet risklerinin azaltılmasında yerel yönetimlerin, merkezi otoritelerin ve sivil toplum kuruluşlarının (STK) iş birliği içinde çalışmasının önemi sıkça vurgulanmaktadır (UNDRR, 2015; Özerdem & Jacoby, 2006)). Şehir halkının yerel nitelikli, ortak ihtiyaçlarını karşılamakla görevli kamu tüzel kişilikler olan belediyelerin, afet öncesinde, sırasında ve sonrasında oynadığı rol Türkiye literatüründe de geniş yer almıştır. (Büyükkaracıgan, 2016; Güven & Kızılkaya, 2023; Duruel, 2023). Belediyelerin merkezi yönetim, sivil toplum kuruluşları (STK’lar) ve gönüllülerle iş birliği içinde afet yönetişim sürecini etkin ve sağlıklı bir biçimde yürütebilmesi gerekmektedir. (Duruel, 2023; Sezer & Tozbey, 2023; Özdemir 2023).

Bu çok katmanlı süreç, çok aktörlü bir yapıya dayanmakta olup, yalnızca kamu ve özel sektör arasındaki iş birliğiyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları arasındaki koordinasyonun da kritik rol oynadığı bir yapıyı zorunlu kılmaktadır (National Research Council et al., 2011; Izumi & Shaw, 2014). Dolayısıyla, afetlere hazırlık, afet yönetimi ve risklerin azaltılmasına yönelik çabaların etkili olabilmesi, bütüncül ve entegre bir perspektifin benimsenmesini gerekli kılmaktadır (Kafle, 2010).

1.3.2. Yerel Yönetimlerin ve STK’ların Rolü

Afet risklerinin azaltılmasında yerel yönetimlerin, merkezi otoritelerin ve sivil toplum kuruluşlarının (STK) iş birliğinin öneminin literatürde önemli yer alması afete hazırlık ve afet yönetimi için önemlidir. Afet öncesi hazırlık süreci; erken uyarı sistemlerinin kurulması, eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi ve toplum temelli risk azaltma stratejilerinin geliştirilmesini kapsar. STK’lar, bu süreçte hem kamuoyu farkındalığını artırma hem de dezavantajlı grupların sürece katılımını sağlama açısından kritik roller üstlenmektedir. Bununla birlikte, afet yönetiminde STK’ların rollerine dair literatür, bu kuruluşların hem hazırlık hem de müdahale aşamalarında önemli bir tamamlayıcı güç olduğunu göstermektedir (Kapucu, 2007). Kent ölçeğinde afet yönetimi stratejileri, mekânsal planlama, yapılaşma kuralları ve sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle entegre edilmelidir. Afete hazırlıklı bir toplum oluşturmak için kurumlar arası koordinasyonun yanı sıra, sürekli güncellenen afet eğitim programları da gereklidir. Literatürde afetlere dirençli şehirlerin oluşturulmasında topluluk

temelli yaklaşımların uzun vadeli başarı sağladığı belirtilmektedir. Bu bağlamda STK'ların, afet risklerini azaltma konusunda yaptığı çalışmaların sistematik biçimde değerlendirilmesi ve politika yapım süreçlerine entegre edilmesi önem arz etmektedir. Sonuç olarak, afetlere dirençli kentler yaratmak için sadece teknik çözümler değil, aynı zamanda sosyal sermaye, katılım ve bilinçlendirme temelli stratejiler de geliştirilmelidir.

1.3.3. Sendai Çerçevesi ve Türkiye Uygulamaları

Afete dayanıklı kent alt yapısı ve toplum konusunda, *Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi* (2015-2030) önemlidir. 2015 yılında düzenlenen Birleşmiş Milletler Afet Risklerinin Azaltılması III. Dünya Konferansı'nda kabul edilen *Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi* (2015–2030), afet yönetimi alanında küresel ölçekte dönüm noktası olmuştur. Bu belge, yalnızca afet risklerinin azaltılması konusunda değil, aynı zamanda toplumların afetlere karşı daha dirençli hale getirilmesi hedefinde de temel bir yol haritası sunmaktadır.

Sendai Çerçevesi; risklerin belirlenmesi, mevcut tehlikelerin azaltılması ve riskin kaynağında ortadan kaldırılmasını hedefleyen çok boyutlu bir yaklaşımı benimser. Bu kapsamda, afet eğitimi, bireylerin ve kurumların afetlere karşı hazırlıklı olmasını sağlamak, afet risklerini tanımak ve etkili müdahale yetkinliği kazanmak açısından hayati bir araç olarak öne çıkar.

Afet eğitimi programlarının *Sendai Çerçevesi* ilkeleriyle uyumlu biçimde yapılandırılması, kentsel alanlarda risk farkındalığını artırmak, kurumsal kapasiteyi güçlendirmek ve toplum tabanlı dirençliliği geliştirmek için kritik öneme sahiptir. Bu doğrultuda geliştirilecek eğitim stratejileri, sadece bilgi aktarımını değil, aynı zamanda sürdürülebilir risk azaltım kültürünün toplum geneline yayılmasını da hedeflemelidir.

1.3.4. AFAD 2019–2023 ve 2024–2028 Stratejik Planları

Sendai Çerçevesi, afete hazırlık ve afet yönetimi konusunda uluslararası düzeyde bir yol haritası sunarken, AFAD'ın 2019-2023 ve 2024-2028 Stratejik Planları, afet eğitimi, afete dayanıklı altyapı ve toplum temelli çalışmalar açısından ulusal ölçekte yönlendirici belgeler niteliği taşımaktadır. Bu planlarda, afete dayanıklı kentlerin inşasının yalnızca fiziksel altyapının güçlendirilmesiyle sınırlı kalmaması gerektiği; aynı zamanda afetlere hazırlık, risk yönetimi ve toplumsal farkındalık gibi çok boyutlu yaklaşımları da içermesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Bu yaklaşım doğrultusunda, AFAD'ın 2019-2023 Stratejik Planı'nda afet ve acil durum yönetiminde koordinasyonun etkinliğini artırmak amacıyla 6 stratejik amaç, 30 hedef ve 117 performans göstergesi tanımlanmıştır. 2024-2028 dönemine ait Stratejik Plan da benzer bir anlayışla, risk azaltma odaklı, katılımcı ve sürdürülebilir bir afet yönetimi modeli benimsenerek hazırlanmıştır. Afet öncesi hazırlık süreci; erken uyarı sistemlerinin kurulması, eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi ve toplum temelli risk azaltma stratejilerinin geliştirilmesini kapsamaktadır. Bu çerçevede, risk azaltma ve müdahale kapasitesinin artırılması, AFAD'ın stratejik hedefleri arasında öncelikli bir yer tutmaktadır.

Kapasite geliştirme yalnızca kamu kurumları için değil, aynı zamanda sivil toplum kuruluşları (STK'lar) için de büyük önem arz etmektedir. STK'lar, kamuoyunda farkındalık oluşturma, yerel düzeyde örgütlenme ve dezavantajlı grupların sürece aktif katılımını sağlama açısından kritik roller üstlenmektedir. Bu nedenle, STK'ların kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi,

toplumun afete dirençli hale gelmesi sürecinde stratejik bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Her türlü kurum ve kuruluşun müdahale kapasitesinin artırılması hususu AFAD'ın 2024-2028 Stratejik Planı'nda da yer alır. Bu rapor, önceki döneme (2019-2023) kıyasla çok daha kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Bu yeni rapor, ilk olarak 2019-2023 Stratejik Planı'ndaki altı hedefi değerlendirmiş, eksiklikleri tespit ederek bu doğrultuda yeni hedefler belirlemiştir. AFAD'ın 2024-2028 Stratejik Planı, *afetlere dirençli bir toplum oluşturma* vizyonuyla hazırlanmıştır:

“Risk odaklı afet yönetimi anlayışıyla afet ve acil durum süreçlerini etkin bir şekilde yönetmek, ilgili tüm paydaşlarla koordinasyon sağlamak ve bu alanda politikalar üretmek.” (AFAD 2024-2028 Stratejik Planı: 22).

Bu plan, altı ana amaç altında 23 hedef ve 66 gösterge içermektedir.

Altı ana amaç şu şekilde sıralanmıştır:

1. *Afet risk azaltma çalışmalarının etkinliğini artırmak,*
2. *Afet ve acil durumlara kurumsal ve toplumsal olarak en iyi şekilde hazırlanmak,*
3. *Afetlere müdahale süreçlerinin hızlı, etkin ve koordineli yürütülmesini sağlamak,*
4. *Afet ve acil durum sonrası iyileştirme süreçlerinin hızlı, etkin ve koordineli yürütülmesini sağlamak,*
5. *Uluslararası etkinliği artırarak küresel bir aktör haline gelmek,*
6. *Bilgi, teknolojik altyapı ve insan kaynağı açısından güçlü ve yeniliklere açık, sürekli öğrenen bir kurum olmak.* (AFAD 2024-2028 Stratejik Planı: 22)

Bu amaçlar arasında *Afet ve acil durumlara kurumsal ve toplumsal olarak en iyi şekilde hazırlanmak* hedefi, STK'ların afetlere hazırlık ve müdahale kapasitelerini güçlendirmek açısından bu çalışma için özel bir önem taşımaktadır. Bu amacın alt hedefleri şunlardır:

- **Hedef 2.1:** *Toplumsal farkındalığı artırarak afet ve acil durumlara hazırlıklı olmak*
- **Hedef 2.2:** *AFAD gönüllülük sistemini geliştirmek ve etkinliğini artırmak*
- **Hedef 2.3:** *Afet yönetimi plan ve politikalarını geliştirmek*
- **Hedef 2.4:** *Afet ve acil durumlara ilişkin kamuoyu bilgisini ve farkındalığını artırmak*
- **Hedef 2.5:** *AFAD Akreditasyon sisteminin geliştirilmesini sağlamak*

Afete hazırlık süreçlerinde koordinasyon büyük önem taşımaktadır. AFAD'ın 2024-2028 Stratejik Planı'nın temel hedeflerinden biri; devlet, STK'lar, iş dünyası ve üniversiteler arasında iş birliğini güçlendirmektir. Bu kapsamda, afet risklerini azaltmak ve dirençli bir toplum oluşturmak amaçlanmaktadır. STK'ların, afet ve acil durumlara hazırlık süreçlerinde aktif rol almaları planlanmakta; müdahale süreçlerinin hızlı, etkin ve koordineli yürütülmesinde de STK'larla iş birliği öngörülmektedir. Afet sonrası iyileştirme çalışmalarında STK'ların katkısıyla toplumsal dayanıklılığın artırılması hedeflenmektedir. Plan aynı zamanda, uluslararası etki alanını genişletmeyi ve bu doğrultuda STK'larla ortak projeler geliştirmeyi hedeflemektedir. Son olarak, bilgi, teknolojik altyapı ve insan kaynağı açısından güçlü, yeniliklere açık ve sürekli öğrenen bir kurum olma hedefi doğrultusunda STK'larla bilgi ve deneyim paylaşımına önem verilmektedir.

AFAD’ın 2019-2023 ve 2024-2028 Stratejik Planları, afetlere dirençli kentlerin oluşturulmasında yalnızca teknik çözümleri değil, aynı zamanda sosyal sermaye, katılım ve bilinçlendirme temelli stratejileri içeren kapsamlı bir yönetim modeli sunmaktadır. Bu bağlamda, STK’ların kapasite gelişimini desteklemeye yönelik olarak hazırlanacak eğitim modülleri ve içeriklerinin tasarımında, AFAD’ın güncel stratejik hedefleri yol gösterici bir kaynak niteliği taşımaktadır. Böylece hem kurumsal hem toplumsal düzeyde afetlere hazırlık kapasitesi güçlendirilerek, dirençli bir toplum inşa etme hedefine bir adım daha yaklaşılmış olacaktır.

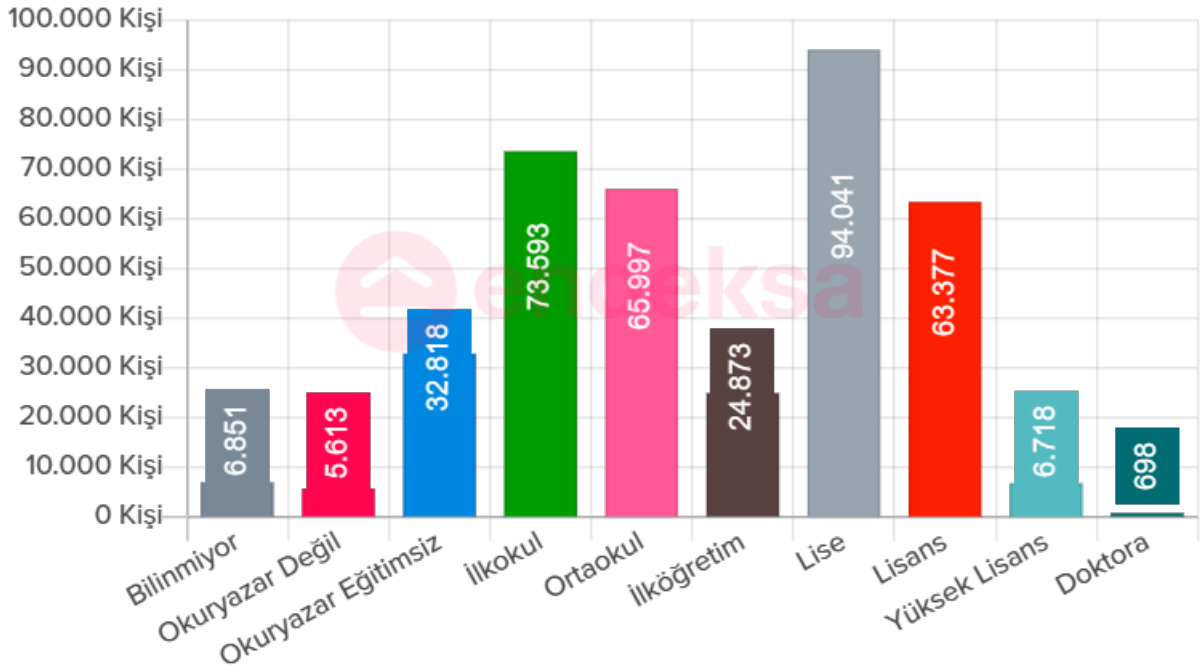
1.4. Avcılar Bağlamında Afetleri Anlamak: Demografik ve Sosyolojik Yapı

1.4.1. Nüfus ve Eğitim Profili

Avcılar ilçesinin nüfusu 2023 yılı itibarıyla 437221 kişi²; yüzölçümü yaklaşık 50 km²’dir. Mahalle Dağılımı: 10 mahalleden en yoğunu Yeşilkent olup, merkez mahalle nüfusu 26.900’dür.

Avcılarda örgün eğitim düzeyi ve SES³ yüksek değildir. Nüfusun yüzde 12’si diplomasız okuryazar olmak üzere eğitim bilgisi belirsizlerden oluşur; yüzde 70’i ilk, orta ve lise mezunu olarak sınıflandırırken, yüzde 19’u üniversite ve üssü olarak gruplandırılmıştır.⁴ Figür 1’de görüldüğü gibi ilk okul mezunu nüfus oranı oldukça yüksektir. Nüfusun eğitim düzeyi afet eğitimi için dikkate alınmalıdır. Örgün eğitim açısından dezavantajlı göz önüne alınarak afete hazırlık eğitimi ve modülleri planlanmalıdır.

Figür 1: Avcılar ilçesi Örgün Eğitim Düzeyi

² [Avcılar Belediyesi - Marmara Belediyeler Birliği](#)

³ Avcılar nüfusunda 125.685 kişi C SES grubunda, 84.316 kişi D SES grubunda yer alırken, A SES grubunda 105.632 kişi yer alır. Bknz: [İstanbul Avcılar Nüfusu, Eğitim Seviyesi, SES](#)

⁴ Bknz: [İstanbul Avcılar Nüfusu, Eğitim Seviyesi, SES](#)

1.4.2. Sosyoekonomik Durum ve Göç Profili

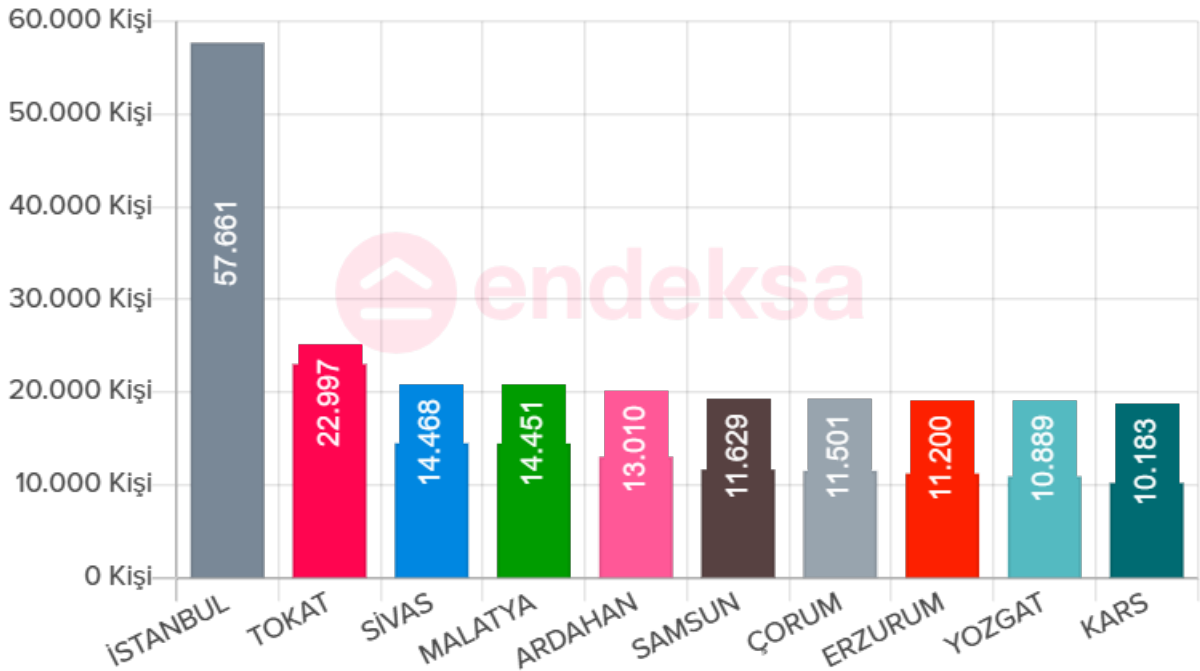
Nüfusun yüzde 48'i C ve D SES grubunda yer alırken, yüzde 52.si A ve B SES grubunda yer alır.⁵ Hane halkı ortalaması 3.3 olan hanelerin aylık geliri 40.384 TL'dir.⁶

Avcılar hem iç hem de dış göç almış bir ilçedir.

İç Göç: 1960–1980 döneminde Trakya ve Anadolu'nun özellikle Sivas, Tokat, Kars gibi illerinden gelen göçler yoğunlukta olmuştur. **Demografik Çeşitlilik:** İstanbul kütüğüne kayıtlı nüfus yoğun olsa da Ardahan, Samsun, Malatya gibi illerden göç almıştır. Figür 2, Avcılar nüfusunun kütük dağılımı gösterir.

Bu iç göçlerle gelenler dayanışma ve örgütlenme için hemşehri dernekleri kurmuştur orandadır. **Uluslararası Göç:** 2020–21'de Avcılar, özellikle Suriyeliler olmak üzere İstanbul'da uluslararası göç alan en yoğun beş ilçeden biridir.

Figür 2: Avcılar Kütük Dağılımı

1.4.3. Sosyolojik Özellikler ve Afet Riski

Avcıların sosyolojik özelliklerini üç başlık altında ele alabiliriz:

- **Kentsel Sosyoloji:** Göçle gelen ve yerleşik nüfus arasındaki etkileşim hayat tarzını biçimlendiriyor; mahalle dayanışması güçlüdür.
- **Afet Riski ve Toplumsal Direnç:** 1999 depreminin ciddi hasar oluşmuş; bu da hem yapı kalitesini hem de afet farkındalığını etkilemiştir.
- **Kimlik ve Kültürel Çokluk:** Balkan kökenli Türk yerleşimiyle çok kültürlü bir yapıya sahip olan Avcılar ilçesinde, yerel kimliklerin etkinliği toplumsal bağların güçlenmesine katkı sağlayabilir.

⁵ Bknz: [İstanbul Avcılar Nüfusu, Eğitim Seviyesi, SES](#)

⁶ [İstanbul Avcılar Nüfusu, Eğitim Seviyesi, SES](#)

Figür 3 : Avcılar İlçesi Demografik ve Sosyolojik Nitelikler Tablosu

Kategori	Açıklama
Nüfus (2023)	437221 kişi; alan = 50 km ²
Nüfus Yoğunluğu	~9.000 kişi/km ² ⁷
Yaş Ortalaması	40–44 yaş arası
Cinsiyet Dağılımı Dengeli;	kadın /erkek oranı yaklaşık eşit
Eğitim	Ortaokul/ilkokul ⁸ ; “C Grubu”
Göç Profili	İç göç: Sivas, Tokat, Kars; uluslararası göç yoğun
Ekonomi	Liman + sanayi + inşaat + üniversite etkili
Sosyoloji	Kentsel dönüşüm, kültürel çeşitlilik, afet farkındalığı

Avcılar afet riski, özellikle deprem riski açısından aciliyet gösteren bir ilçedir. İstanbul Avcılar özelinde yapılan simülasyon çalışmasında olası bir 7.5 büyüklüğündeki depremde sağlık hizmetlerinin yetersiz kalacağı, ambulansların kritik noktalarda konumlandırılması gerektiği ve sağlık personeli kapasitesinin artırılmasının elzem olduğu vurgulanmıştır. (Aras, 2024).

1.5. Afete Dayanıklı Kentler İnşası Bağlamında STK’ların Eğitimi

1.5.1. STK’ların Eğitim İhtiyaçları ve Engeller

Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) afete hazırlık konusundaki eğitim ihtiyaçları hem yukarıda tartıştığımız literatürde hem de uygulamada önemli bir yer tutmaktadır. Sivil Toplum Kuruluşları (STK’lar), afet risklerini azaltma (ARA) ve krizlere müdahale süreçlerine ve kentlerin afete dayanıklılığını artırmaya önemli katkı sunabilirler.⁹ STK’lara verilecek eğitim süreçleri aşağıdaki yapısal ve kültürel sorunları ve kaynak kıtlığını dikkate almalıdır. Mevcut literatür bu sorunları şöyle sıralar:

⁷ [İstanbul Avcılar Nüfusu, Eğitim Seviyesi, SES](#)

⁸ [İstanbul Avcılar Nüfusu, Eğitim Seviyesi, SES](#)

⁹ Bu konu için bkz: Funds for NGOs. (n.d.). *The role of NGOs in UN-led disaster response efforts*. Retrieved March 18, 2025, from <https://www2.fundsforngos.org/articles/the-role-of-ngos-in-un-led-disaster-response-efforts/>

a) Afet Eğitimi İçin Politika ve Yapısal Engeller

STK'ların afet eğitimi süreçlerinde karşılaştıkları en büyük sorunlardan biri, afet risk azaltma (ARA) eğitiminin resmi eğitim sistemlerine tam olarak entegre edilmemesidir (Asadzadeh & Kötter, 2024). Kapsamlı bir politika çerçevesi olmadan, afet eğitimi konusunda farklı kuruluşlar arasında uyumsuzluk yaşanabilir. Bu nedenle, STK'ların yerel ve uluslararası politika çerçevelerini anlaması ve kendi eğitim programlarını bu doğrultuda şekillendirmesi gerekmektedir (ScienceDirect).

b. Afet Eğitimi Kaynaklarına Sınırlı Erişim

STK'lar, afet eğitimi için gerekli eğitim materyallerine ulaşmada zorluk yaşayabilir. Eğitim materyallerinin eksikliği, afet eğitiminin kalitesini doğrudan etkileyerek toplulukların bilgiye erişimini kısıtlamaktadır. Kaliteli ve güncel eğitim kaynaklarına erişim, afet eğitimi daha etkili hale getirmek için kritik öneme sahiptir (Give2Asia; ScienceDirect).

c. Eğitimcilerin Kapasite Geliştirilmesi ve Eğitimi

STK'ların afet eğitimi alırken en çok dikkat etmeleri gereken konulardan biri, eğitimcilerin kapasitesidir. Afet eğitimi programlarının etkinliği, eğitimcilerin bilgi düzeyi ve pedagojik yetkinliği ile doğrudan ilişkilidir. Bir çalışma, eğitimcilerin ARA eğitiminde yeterli donanımına sahip olmamasının, eğitim sonuçlarını olumsuz etkileyebileceğini göstermiştir (ScienceDirect). Bu nedenle, STK'ların eğitimci eğitimine öncelik vermesi ve afet eğitimi konusunda uzman kişilerden destek alması önerilmektedir.

d. Kaynak ve Finansman Kısıtları

Finansal ve lojistik kısıtlamalar, STK'ların afet eğitimi programlarını etkili bir şekilde yürütmesini zorlaştırmaktadır. Sınırlı bütçeler, eğitim materyallerinin üretilmesi, eğitimlerin düzenlenmesi ve topluluklara ulaşılmasını engelleyebilir. Çalışmalar, ARA eğitiminin başarısı için sürdürülebilir finansman modellerinin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Give2Asia, ScienceDirect).

e. Toplum Katılımı ve Kültürel Farklılıklara Uyum

Afet eğitimi, yalnızca teknik bilgi aktarımından ibaret değildir; aynı zamanda topluluklarla etkili iletişim kurmayı da gerektirir. STK'lar, farklı topluluklarda çalışırken kültürel hassasiyetleri göz önünde bulundurmalı ve eğitimi yerel bağlama uygun hale getirmelidir. Bir araştırma, çocukların ve toplulukların afet eğitimi sürecine aktif olarak dahil edilmesinin, öğrenme sonuçlarını iyileştirdiğini ortaya koymuştur (ERIC; Give2Asia)

f. Koordinasyon ve İş Birliği Eksikliği

STK'lar, afet eğitimi süreçlerinde hükümetler, uluslararası kuruluşlar ve yerel aktörlerle iş birliği yapmak zorundadır. Ancak, koordinasyon eksikliği, eğitim süreçlerinde gereksiz tekrarları veya boşlukları ortaya çıkarabilir (Oxfam Policy & Practice). Daha iyi iş birliği mekanizmaları geliştirilerek, STK'lar afet eğitimi programlarını daha verimli hale getirebilirler.

g. Programların Sürdürülebilirliği

STK'ların afet eğitimi süreçlerinde sürdürülebilir bir yapı oluşturması önemlidir. Fon yetersizliği ve kurumsal destek eksikliği nedeniyle, birçok afet eğitimi programı kısa sürede sona ermektedir (*ScienceDirect*). Bu sorunun önüne geçmek için uzun vadeli planlamalar yapılmalı ve eğitim programları sürekli olarak güncellenmelidir.

h. Eğitim Programlarının Etkisinin Ölçülmesi Eksikliği

STK'ların afet eğitimi programlarının etkisini değerlendirmesi gerekmektedir. Eğitim programlarının etkinliğini ölçmek için eğitim programı çıktıları belirlenmeli ve ölçüm göstergeleri tespit edilmelidir. Acil Kapasite Geliştirme (ECB) Projesi tarafından geliştirilen *Good Enough Guide*, STK'ların acil durumlarda eğitim süreçlerinin etkisini ölçmesine yardımcı olacak bir yöntem bilgileri sunar. (ACAPS, 2014)

i. Yeni Teknolojik Gelişmelere ve Yöntemlere Uyum Sağlama

STK'lar, afete hazırlık ve afet yönetimi süreçlerinde teknolojinin, özellikle günümüzde dijital teknolojinin sunduğu fırsatları değerlendirmeleri etkinliklerini artıracaktır. (Çakır & Yıldız, 2023; Ceren, 2023; Süngü & Kanyılmaz Polat, 2023; Çubukcu v diğ, 2024;) Türkiye’de eğitim her alanında olduğu gibi, yapay Zekâ (AI) ve dijital eğitim platformları, afet eğitiminin daha erişilebilir ve etkili hale gelmesine yardımcı olmaktadır. Birçok STK, dijital dönüşümü tamamlamamış (Kaya & Demir, 2022) ve teknolojik altyapı eksikliği ve mali kısıtlamalar nedeniyle bu dijital yeniliklere uyum sağlamakta zorlanmaktadır. STK'lar, dijital dönüşümün önemini genel olarak ve özellikle afete hazırlık ve yönetim sürecindeki gerekliliğini farkındadır ve bu dönüşüm için eğitim ve fon arayışı içinde olmaktadır (**Sivil Toplum Destek Programı, 2024**).

1.5.2. STK’lar İçin Temel Eğitim Alanları

Afet yönetimi sürecinde STK’lar, toplumsal dayanıklılığın artırılması, risk azaltma faaliyetlerinin yürütülmesi ve müdahale süreçlerinde aktif roller üstlenmektedir. Ancak bu rollerin etkili bir şekilde yerine getirilebilmesi, belirli bilgi, beceri ve farkındalığın kazandırılmasıyla mümkündür.

STK’ların afetlere karşı daha dirençli hale gelmesi ve kapasite artışı sağlanması için aşağıdaki alanlar kritik öneme sahiptir:

- Koordinasyon ve İletişim Eğitimi: Çok aktörlü bir yapıda etkili iş birliği ve iletişim kurma becerilerinin geliştirilmesi (Waugh & Streib, 2006),
- Gönüllü Yönetimi ve Kriz Liderliği: Kriz anlarında gönüllülerin etkin yönetimi ve liderlik becerilerinin güçlendirilmesi (Dynes, 1994),
- İlk Yardım ve Temel Arama-Kurtarma: Afet anında acil müdahale kapasitesinin artırılması (Waugh & Streib, 2006)
- Dijital Teknoloji Kullanımı: Afet koordinasyonu ve iş birliği süreçlerinde dijital araçların etkili kullanımı
- Afet Lojistiği ve Malzeme Yönetimi: İhtiyaçların doğru tespiti ve etkin kaynak yönetimi,

- Psikososyal Destek: Afet sonrası bireylerin ve toplumun psikolojik iyilik halinin desteklenmesi¹⁰,
- Toplumsal Katılım ve Risk İletişimi: Toplumun afet riskleri konusunda bilinçlendirilmesi ve sürece aktif katılımının sağlanması.

1.6. Türkiye’de Afete Hazırlık Eğitimi

Türkiye’de STK’ların afete hazırlık konusundaki eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla birçok resmi ve sivil kaynak çalışmalar gerçekleştirmiştir. AFAD ve Kızılay, bu alanda sistematik ve yaygın eğitim programları sunarken; AKUT gibi uzmanlaşmış STK’lar da sahaya yönelik teknik eğitimler sağlamaktadır. (AFAD (2013; AFAD 2018-2023; AFAD 2024, 2028).

Ancak literatürde belirtildiği gibi (örneğin: Paton & Johnston, 2001), afetlerin etkin yönetimine hazırlık için bu tür eğitimlerin sadece bilgi aktaran değil, davranış değişikliği oluşturan ve uygulamalı modellerle sunulması etkili olmaktadır.

1.6.1. Kamu ve STK Kurumları Tarafından Sunulan Eğitimler

A) AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı)

AFAD¹¹ hem kamu kurumlarına hem de STK’lara yönelik çeşitli sertifikalı afet eğitimleri sunmaktadır.¹² AFAD Eğitimleri: T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), "Temel Afet Bilinci Eğitmen Eğitimi" gibi programlarla afet bilinci oluşturmayı hedeflemektedir.¹³ Bu eğitimlere başvuru için: “Eğitim başvuruları Eğitim merkezi çağrı merkezi ve WEB sayfası üzerinden yapılabilmektedir.”¹⁴

AFAD İlk Yardım Eğitimi

AFAD’ın sunduğu ilkyardım eğitimleri, temel yaşam desteği, kanamalar, yaralanmalar, yanıklar ve diğer acil durum müdahaleleri konusunda bilgi ve beceri kazandırmayı amaçlamaktadır.¹⁵

¹⁰ Sphere Handbook, 2018 (Minimum Standards in Humanitarian Response) bu konuda temel etik ve uygulama ilkelerini içermektedir. Sphere Association. The Sphere Handbook: Humanitarian Charter and Minimum Standards in Humanitarian Response, fourth edition, Geneva, Switzerland, 2018. www.spherestandards.org/handbook

¹¹ Bu bölümde yer alan AFAD Eğitimleri bilgisi <https://www.afad.gov.tr/egitimler> adresinden alınmıştır. Alınan bütün bilgilerin referansı olarak bu adresten yararlanılmıştır.

¹² AFAD, 2021 yılında “AFETE HAZIR TÜRKİYE” projesi kapsamında milyonlarca vatandaşa afet farkındalık eğitimi vermiştir.

¹³ AFADDEM bünyesinde, her yıl düzenli olarak yapılan eğitim programları için bkz: AFADDEM, KBRN Temel Eğitimi Kitabı, [T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı - Eğitimler](https://www.afad.gov.tr/afadem/ilk-yardim)

¹⁴ AFAD eğitimleri başvuru için Çağrı merkezi : 444 4 122.

¹⁵ <https://www.afad.gov.tr/afadem/ilk-yardim>

Bu eğitimler, afetlerin öncesi, sırası ve sonrasında yapılması gereken doğru davranışları öğretir. Bu eğitimler arasında özellikle STK'ların afete hazırlık süreci için faydalı olanlar şunlardır:

Temel Afet Bilinci Eğitimi

- Afet öncesi, sırası ve sonrasında yapılması gereken temel davranışlar ve pratikler anlatılır.
- STK personelinin bireysel olarak da afete hazırlıklı olması hedeflenir.

Arama-Kurtarma Eğitimi (SAK – STK Arama Kurtarma)

- STK'lara yönelik özel modülü olan bir eğitimidir.
- Gönüllülerin temel arama kurtarma teknikleri, güvenlik kuralları ve iletişim becerileri kazanmaları sağlanır.

Afet Gönüllüsü Programı

- STK üyeleri bu program aracılığıyla **e-devlet** üzerinden kayıt olup eğitim alabilir.
- İlk yardım, kriz iletişimi, psikososyal destek gibi modüller içerir.
- Modüler yapısı sayesinde kademeli uzmanlık kazanımı mümkündür.

AFAD eğitimlerini sonrasında sertifika verilen ve verilmeyen olarak iki gruba ayırabiliriz¹⁶:

a) Sonunda Resmi Sertifika Verilen Eğitimler

1- Temel Afet Bilinci Eğitimci Eğitimi

Eğitimin amacı: Başta deprem olmak üzere ülkemizde sıkça görülen afetlere yönelik olarak, afetlerin öncesi, sırası ve sonrasında yapılacak doğru davranışların halkımıza ve öğrencilerimize kazandırılmasında rol alacak personeli "temel afet bilinci eğitimci" olarak yetiştirmek.

Hedef kitle: AFAD personeli, il afet ve acil durum müdürlükleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan personel, STK'lar.

Eğitimin süresi: 3 iş günü (24 saat)

Ön koşul: En az yüksekokul mezunu

Eğitimde yer alan konular:

- Afetlerle mücadelede temel bilgi ve kavramlar
- Afet bilinci kültürü
- Afet hazırlıklarında toplumsal güç birliği
- Yaşam çevremizdeki riskler

¹⁶ Bu bölümde yer alan AFAD Eğitimleri bilgisi <https://www.afad.gov.tr/egitimler> adresinden alınmıştır.

- Yaşam çevremizdeki risklerin azaltılması
- Zorunlu deprem sigortası
- Yapısal olmayan risklerin önlenmesi
- Afetlerin ilk 72 saati için hazırlık
- Aile afet planı
- Afetler öncesi, sırası ve sonrasında uygulanması önerilen doğru davranış şekilleri
- Afetlerin sonrası ilk saatler
- Afetler sonrası temel ihtiyaçlar
- Basit arama kurtarma
- Yangın bilgisi
- Triaaj

2- Temel Arama ve Kurtarma Eğitimi

Eğitimin amacı: Kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ve STK'ların müdahale birimlerinde görev alan personelin temel arama ve kurtarma bilgisi, ilkeleri, yöntemleri ile ekiple birlikte çalışma becerileri kazanmalarını sağlayarak, başarılı bir müdahaleci olarak göreve hazırlamak.

Hedef kitle: Arama kurtarma birimlerinde görev alan personel.

Eğitimin süresi: 80 saat (10 iş günü)

Ön koşul: Yok

- Arama kurtarma mevzuatı, ekipler ve kuruluşları
- Arama ve kurtarma temel bilgileri
- Arama kurtarmada kullanılan araç ve gereçler ile kullanma becerileri
- İpler ve düğümler
- Sıkışık alanlar, kuyu ve üst katlardan kurtarma becerileri
- Destekleme bilgi ve becerileri
- Tehlikeli maddeler
- Harita bilgisi
- Tatbikat

3- Sivil Savunma Uzman/Amirleri Eğitimi

Eğitimin amacı: Kamu kurum ve kuruluşları ile planlamaya tabi özel sektör kuruluşlarının sivil savunma uzmanı–amiri olarak görev yapan personelin, afet ve acil durumlar ile sivil savunma faaliyetlerine ilişkin mevzuat, planlama, temel yangın bilgisi, KBRN ve uygulamalara ilişkin bilgi ve becerileri kazandırmak.

Hedef kitle: Kamu kurum ve kuruluşları ile planlamaya tabi özel sektör kuruluşlarının sivil savunma uzmanı olarak görev yapan personel.

Eğitimin süresi: 80 saat (10 iş günü)

Ön koşul: Sivil savunma uzmanları için bu kadroya atanma, sivil savunma amirleri için görevlendirme onayı

- Afet, sivil savunma ve seferberlik mevzuatı
- Basit risk analizi
- Afet ve acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin planlama esas ve uygulamaları
- Yangın bilgisi, mevzuatı ve planlaması
- Temel KBRN bilgisi
- Koruyucu güvenlik

4- İlk Yardım Eğitimi

Eğitimin amacı: Afet ve Acil Durum Eğitim Merkezinde düzenlenen kurslardan uygun görülen gruplara ilkyardım bilgi ve becerisi kazandırmak.

Eğitimin süresi: Temel ilkyardım kursu 16 saat, standart ilkyardım kursu 40 saat.

Ön koşul: Yok

b) Sonunda Sertifika Verilmeyen Eğitimler

Temel Afet Bilinci Seminer/Konferansı

Eğitimin amacı: Katılımcılarda temel afet bilinci oluşturarak, afet öncesi, sırası ve sonrasında yapılacak doğru davranış biçimlerini kazandırmak.

Hedef kitle: Talepte bulunan kurum ve kuruluşlar

Eğitimin süresi: 2–4 saat

Ön koşul: Yok

- Ülkemizde sıklıkla karşılaşılan afetler
- Afetlerle mücadelede temel bilgi ve kavramlar
- Afet bilinci kültürü
- Afet hazırlıklarında toplumsal güç birliği
- Yaşam çevremizdeki riskler
- Yaşam çevremizdeki risklerin azaltılması
- Zorunlu deprem sigortası
- Yapısal olmayan risklerin önlenmesi
- Afetlerin ilk 72 saati için hazırlık
- Aile afet planı

- Afetler öncesi, sırası ve sonrasında uygulanması önerilen doğru davranış şekilleri
- Afetlerin öncesi, sırası ve sonrasında yapılacak davranışlar

İlgili Projeler ve Linkleri

AFAD Gönüllülük Projesi (<https://www.afad.gov.tr/afad-gonulluluk-projesi>)

Afete Hazır Türkiye Projesi (<https://www.afad.gov.tr/afete-hazir-turkiye-projesi>)

AFM – Afet Farkındalık Merkezi (<https://www.afad.gov.tr/afm---afet-farkindalik-merkezi>)

B) Türk Kızılayı

Kızılay, hem afet müdahalesi hem de hazırlık süreçlerinde çok sayıda STK’yla koordineli çalışmaktadır. Verdiği afet eğitimde özellikle şu başlıklar öne çıkar:

Temel İlk Yardım Eğitimi

- Sertifikalıdır ve özellikle sahada aktif olacak STK üyeleri için gereklidir.

Psikososyal Destek Eğitimi

- Travma sonrası müdahale ve toplum temelli psikolojik ilk yardım modülleri içerir.
- Kırsal bölgelerde faaliyet gösteren STK’lar için hayati önemdedir.

Afet ve İnsani Yardım Lojistiği Eğitimi

- Kızılay Lojistik Merkezleri’nde uygulamalı şekilde gerçekleştirilir.
- STK’ların afet sonrası malzeme yönetimini öğrenmeleri hedeflenir.

C)İstanbul Yerel Yönetimlerinin Afet Eğitimi

Kadıköy Belediyesi Afet Eğitimi

Kadıköy Belediyesi’nin verdiği afet eğitimi¹⁷, çocukların, yetişkinlerin afete hazırlanmasını ve acil durum yönetimine odaklanmıştır. STK’ların diğer kurumlar ile koordinasyonuna özel bir önem atfeden bu afet eğitim programı, STK’lara verilecek eğitim ve STKların toplum ve diğer kurumlar ile koordinasyonu açısından yol gösterebilir. Web sayfasında yer alan afet eğitimi aşağıda alt başlıklar ile özetlenmiştir.

Afet Parkı Okul Eğitimleri ve Amacı

Kadıköy Belediyesi tarafından kurulan Afet Eğitim ve Bilinçlendirme Parkı, özellikle çocuklarda afet bilincini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Eğlenceli, oyun temelli ve uygulamalı yöntemlerle verilen eğitimler sayesinde çocukların güvenli yaşam kültürü edinmeleri hedeflenmektedir.

Parkta çocuklara verilen eğitimler dört ana bölümden oluşur: a) Deprem Deneyim Odası; gerçek verilere dayalı simülatörle deprem deneyimi yaşatılır. Çök-kapan-tutun tekniği, mobilya sabitleme ve güvenli tahliye gibi temel bilgiler uygulamalı olarak aktarılır; b) 5

¹⁷ Bknz: [EĞİTİMLER | AFET KADIKÖY BELEDİYESİ](#); [KADIKÖY AFET GÖNÜLLÜSÜ EĞİTİMLERİ | AFET KADIKÖY BELEDİYESİ](#)

Boyutlu Sinema; deprem öncesi hazırlıklar, Afet Çantası ve Aile Afet Planı gibi konular 3D film aracılığıyla sunulur; c) İnteraktif Yangın Simülasyonu; katılımcılar yangın türlerini, müdahale yöntemlerini öğrenir ve simülasyonla pratik yapar; d) Açık Alan Etkinlikleri: doğayla iç içe yapılan oyunlar ve aktivitelerle afet bilinci eğlenceli hale getirilir. Ailelerin de katılımı teşvik edilir.

Yetişkin ve Grup Eğitimleri

15 kişilik gruplara "Temel Afet Bilinci Eğitimi" verilir. Bu eğitimde simülasyonlarla deneyimleme imkânı sunulur.

Ortaklıklar ve Donanım

Park, çeşitli kamu kurumları ve STK'larla iş birliği içindedir. Ayrıca dönüştürülebilir park mobilyaları, solar aydınlatma ve şarj istasyonları gibi afet sonrası ihtiyaçlara yönelik donanımlar da bulunmaktadır.

D) UNDP Afet Eğitimi

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Türkiye, sivil toplum kuruluşlarının (STK'ların) afet yönetimi kapasitesini artırmak için çeşitli eğitim ve projeler yürütmektedir. Bu kapsamda, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen bir proje ile Ankara Büyükşehir Belediyesi ve STK'lar arasında afetlere müdahale konusunda sürdürülebilir ve iş birliğine dayalı bir çerçeve oluşturulması hedeflenmiştir.¹⁸

Bu tür projeler, finansal, operasyonel ve organizasyonel engelleri belirlemeyi ve iyileşme sürecini destekleyecek sürdürülebilir çözümler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu projelerde yerel yönetim ve STK iş birliği önemi vurgulanmıştır.¹⁹

¹⁸ Bu konudaki bilgi [LinkedIn](#)'de 28 Şubat 2025 tarihli gönderide yer almıştır:

“Avrupa Birliği tarafından finanse edilen Sivil Katılım Projemiz kapsamında desteklediğimiz “Afetlerde Birlik Beraberlik ile Sürdürülebilir Toplumlar ve Kentler Hibe Projesi’nin tanıtım toplantısı dün Ankara’da yapıldı. Bu proje ile Ankara Büyükşehir Belediyesi ve STK’lar arasında afetlere müdahale konusunda sürdürülebilir ve iş birliğine dayalı bir çerçeve oluşturulması hedefleniyor. "Mobil AKOM" dijital platformu ile olası afetlere ve acil durumlara müdahalede yerel yönetimler, STK'lar, gönüllüler ve vatandaşlar arasındaki iş birliğinin artırılması planlanıyor. Mobil AKOM aracılığıyla "STK Modülü", "Gönüllü Modülü", "Eğitim Modülü" ve "Özel İhtiyaçlı Bireyler Modülü" gibi modüller oluşturulacak. Böylece hem belediye personeli ve Ankaralı’ların afetlere hazırlık kapasitesi gelişecek hem de özellikle çocuklar, özel gereksinimli bireyler, düşük gelirli gibi kırılgan gruplar olmak üzere vatandaşlara afetler sırasında bilgi akışı ve destek sağlanacak. Sivil Katılım Hibe Programı kapsamında Türkiye çapında desteklenen 36 hibe projesinden biri olan bu proje; Türkiye Tabiatını Koruma Derneği, Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Uçan Süpürge Vakfı tarafından yürütülüyor.” (27) [Post | LinkedIn](#)

¹⁹ Bknz: SİVİL KATILIM PROJESİ 4. İZLEME KOMİTESİ TOPLANDI, 13.02.2025

[Türkiye Belediyeler Birliği](#)

E) Anadolu Üniversitesi

Afetlere Hazırlık Genel Dokümanı: Anadolu Üniversitesi tarafından hazırlanan bu belge, afetlere hazırlık kapsamında ilkyardım bilgisinin önemini vurgulamakta ve aile afet planının yapılması, afet ve acil durum çantasının hazırlanması gibi konuları ele almaktadır.²⁰

1.6.2. Afet Eğitiminde Yerel STK Örnekleri

AKUT (Arama Kurtarma Derneği)

Türkiye'nin ilk sivil arama kurtarma STK'sı olan AKUT, hem afet müdahalesi hem de hazırlık süreçlerinde STK'lara eğitimler sunar. Gönüllü eğitimi konusunda öncüdür.

- AFAD ile birlikte standartlara uygun eğitim modülleri hazırlar.

Gönüllü Hareketi Derneği²¹ (Bursa)

- Toplum temelli afet hazırlık programları düzenler.
- Gençlik STK'larına yönelik *mikro afet eğitimi atölyeleri*²² yapmaktadır.

Hayata Destek Derneği²³ (Support to Life)

- Kriz bölgelerinde çalışan STK'lara yönelik eğitimler verir.
- Çocuk koruma, kadın dostu alanlar, geçici barınma alanı yönetimi gibi özel alanlarda da eğitim sağlar.

1.6.3. Sonuç: STK'ların Afet Hazırlık ve Yönetimindeki Rolü ve Kapasite Geliştirme Önerileri

Sivil toplum kuruluşları (STK'lar), afete hazırlık, afetin yönetimi ve iyileştirme süreçlerinde kritik roller üstlenmekte ve risk azaltımı konusunda önemli katkı sunma potansiyeline sahip yapılardır.

STK'ların afete hazırlık eğitimindeki en temel konulardan biri risk farkındalığı ve afet bilincidir. Kişilerin yaşadığı bölgedeki olası afet türlerini (deprem, sel, yangın, heyelan vb.) tanıması ve bu afetlerin yaratabileceği tehlikelerin farkında olması, hazırlıklı olmanın ilk adımıdır. Afete hazırlık eğitiminin **risk farkındalığı bölümünde aşağıda sıralanan üç konu öğretilmelidir.**

- a) Afet türlerinin tanıtımı
- b) Yaşanılan bölgedeki risklerin analizi
- c) Afet öncesi, sırası ve sonrasında doğru davranış biçimleri

²⁰ https://disaster.anadolu.edu.tr/pluginfile.php/299/mod_resource/content/4/Afetlere-Hazirlık-Genel-%28altmetin%29.pdf

²¹ Bknz : gonulluhareketi.org

²² Bu dernek 20 Haziran 2018 tarihinde bir temel afet bilinci eğitimi gerçekleştirmiştir. Bknz: [Nisan 2025 için Etkinlikler – Gönüllü Hareketi Derneği](#)

²³ Resmi web sitesi bilgilerine göre: “Hayata Destek Derneği doğa ya da insan eliyle meydana gelen afetlerden etkilenenlerin temel haklarına ve ihtiyaçlarına erişebilmelerini sağlamak amacıyla kurulmuş bir insani yardım kuruluşudur.” [Hayata Destek - Online Platform](#)

Afete hazırlık eğitimi ikinci konusu **acil durum planlaması ve uygulama** bölümünde aşağıda sıralanan dört konu önemlidir²⁴:

- a)Tahliye planı ve güvenli toplanma alanları
- b)Aile/kurum iletişim planı
- c) Afet çantası hazırlığı (içeriği ve önemi)
- d) Tatbikatlar ve senaryolarla uygulama

Afete hazırlık **eğitiminde üçüncü temel konu** “ilkyardım bilgisi ve temel yaşam desteği” dir.

Ancak, STK’ların afetlere yönelik kapasite geliştirme çalışmaları, çeşitli yapısal, finansal ve operasyonel engellerle karşı karşıya kalabilmektedir. Bu doğrultuda, afet kapasitesini geliştirme eğitimi alan STK’lar için aşağıdaki önerilerin dikkate alınması önemlidir.

1. Politika Bilgisi Geliştirme: Afet eğitimi süreçlerinin ulusal ve uluslararası politika çerçevelerine (örneğin, *Sendai Afet Risklerinin Azaltılması Çerçevesi, 2015–2030*) uygun hale getirilmesi sağlanmalıdır. Bu, hem bütüncül bir yaklaşımı teşvik eder hem de kurumlar arası uyumu artırır.
2. Kaynaklara Erişimi Artırma: Güncel, güvenilir ve kaliteli afet eğitimi materyallerine erişim kolaylaştırılmalı; açık erişimli kaynaklar teşvik edilmelidir.
3. Eğitim Kapasitesini Artırma: Eğitimcilerin teknik bilgi düzeyi ve pedagojik becerilerinin artırılması için sürekli eğitim programları düzenlenmelidir. Bu sayede eğitimin etkililiği ve aktarım gücü yükseltilir.
4. Finansal Sürdürülebilirliği Sağlama: STK’ların uzun vadeli faaliyet yürütebilmesi için fon kaynakları çeşitlendirilmeli, ulusal ve uluslararası destek mekanizmalarına erişimleri artırılmalıdır.
5. Toplum Katılımını Güçlendirme: Eğitim programları, yerel ihtiyaçlara duyarlı ve kültürel açıdan kapsayıcı biçimde tasarlanmalı, toplulukların sürece aktif katılımı teşvik edilmelidir. (*Sphere Handbook, 2018*)
6. İş Birliği ve Koordinasyonu Artırma: Hükümet kurumları, akademik çevreler, özel sektör ve diğer STK’larla güçlü iş birlikleri kurularak bilgi paylaşımı ve eşgüdüm sağlanmalıdır.
7. Teknolojiye Uyum Sağlama: Dijital eğitim araçları, uzaktan eğitim platformları ve yeni teknolojiler kullanılarak afet eğitimi daha erişilebilir, kapsayıcı ve etkili hale getirilmelidir.

1.7. Araştırmanın Metodolojisi

1.7.1. Anketin Amacı ve Kapsamı

Bu anket, İstanbul ili Avcılar ilçesinde kadın, gençlik, insani yardım, sağlık, çevre ve eğitim alanlarında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının (STK) afetlere yönelik hazırlık

²⁴ [EGITIM-KURUMLARI-ICIN-AFET-VE-ACIL-DURUM-YONETIMI-PLANLAMA-REHBERI-BROSUR.pdf](#)

düzeylerini ve kapasitelerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Anketin temel amacı, STK'ların afet öncesi, afet anı ve afet sonrasındaki süreçleri kapsayan afet yönetimi döngüsünde (hazırlık, müdahale, iyileştirme ve risk azaltma) mevcut bilgi düzeylerini, karşılaştıkları zorlukları ve ihtiyaç duydukları alanları belirlemektir.

Anket soruları, STK'ların afetler karşısında farkındalıklarını, hazırlık düzeylerini, müdahale kapasitelerini, iyileştirme süreçlerine katılımlarını ve risk azaltma faaliyetlerini değerlendirmeye yöneliktir.

Bu bağlamda, STK'ların afetlere karşı daha dirençli hale gelmesi ve kapasite artışı sağlanması için aşağıdaki alanlar kritik öneme sahiptir:

- Koordinasyon ve İletişim Eğitimi: Çok aktörlü bir yapıda etkili iş birliği ve iletişim kurma becerilerinin geliştirilmesi²⁵,
- Gönüllü Yönetimi ve Kriz Liderliği: Kriz anlarında gönüllülerin etkin yönetimi ve liderlik becerilerinin güçlendirilmesi²⁶,
- İlk Yardım ve Temel Arama-Kurtarma: Afet anında acil müdahale kapasitesinin artırılması²⁷,
- Dijital Teknoloji Kullanımı: Afet koordinasyonu ve iş birliği süreçlerinde dijital araçların etkili kullanımı,
- Afet Lojistiği ve Malzeme Yönetimi: İhtiyaçların doğru tespiti ve etkin kaynak yönetimi,
- Psikososyal Destek: Afet sonrası bireylerin ve toplumun psikolojik iyilik halinin desteklenmesi²⁸,
- Toplumsal Katılım ve Risk İletişimi: Toplumun afet riskleri konusunda bilinçlendirilmesi ve sürece aktif katılımının sağlanması.

Bu anketten elde edilecek veriler, STK'lara yönelik kapasite geliştirme programlarının tasarlanmasında yol gösterici olacaktır.

²⁵ Waugh, W. L., & Streib, G. (2006). Collaboration and leadership for effective emergency management. *Public Administration Review*, 66(s1), 131–140.

²⁶ Dynes, R. R. (1994). Community emergency planning: False assumptions and inappropriate analogies. *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, 12(2), 141–158.

²⁷ AFAD ve Kızılay gibi kuruluşların düzenlediği eğitimler örnek teşkil etmektedir. AFAD, 2021 yılında “AFETE HAZIR TÜRKİYE” projesi kapsamında milyonlarca vatandaşa afet farkındalık eğitimi verdi; bu süreçte STK'larla da aktif iş birliği yapıldı. [T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı - 2021 Afet Eğitim Yılı Kapsamında Ulaşılan Kişi Sayısı 10 Milyonu Aştı](#)

²⁸ Sphere Handbook, 2018 (Minimum Standards in Humanitarian Response) bu konuda temel etik ve uygulama ilkelerini içermektedir. Sphere Association. The Sphere Handbook: Humanitarian Charter and Minimum Standards in Humanitarian Response, fourth edition, Geneva, Switzerland, 2018. www.spherestandards.org/handbook

1.7.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, İstanbul'un Avcılar ilçesinde faaliyet gösteren ve Dernekler Masası'na kayıtlı dernekler ile sivil girişim platformları oluşturmaktadır. Bu çerçevede, ilçede faaliyet gösteren tüm ilgili yapıların listesi incelenmiş, iletişim bilgileri güncellenmiş ve doğrulanmıştır. Toplam 600 kişi içeren veri seti içerisinde, telefonla erişim sağlanabilen 400 dernek belirlenmiştir. Bu dernekler arasından basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçilenler üzerinden örneklem grubu oluşturulmuştur. Her dernekten iki temsilci olmak üzere, toplamda 103 sivil toplum kuruluşu temsilcisiyle anket görüşmeleri gerçekleştirilmiştir.

1.7.3. Nicel ve Nitel Veri Kaynakları

Nicel veriler, anket uygulaması yapılan 103 STK temsilcisinin, çoktan seçmeli sorulara verdiği yanıtlar üzerinden elde edilmiştir (Bkz. Ek 1: Anket). Nitel veriler ise, aynı anket içerisinde yer alan açık uçlu sorulara verilen yanıtlardan türetilmiştir.

1.7.4. Nitel Analiz Yöntemi ve Tematik Kodlama

Tematik analiz yöntemiyle elde edilen bulgular; sivil toplum kuruluşlarının (STK) afet alanındaki deneyimlerine, afet hazırlığı ve eğitim uygulamalarına, ayrıca kurumsal işbirliği pratikleri ve ağ yapılarına odaklanmaktadır. Bu bulgular tematik tablolar olarak aşağıda sunulmuştur. Analiz sürecinde, Tematik tablolar oluşturulmuş ve STK'ların afet öncesi hazırlık düzeyi, eğitim içerikleri ve uygulamaları ile kamu kurumları ve diğer STK'larla kurduğu işbirlikleri bütüncül bir şekilde değerlendirilmiştir.

Nitel veri analizinde, sivil toplum kuruluşlarının (STK) afetlere yönelik bilgi, deneyim, iletişim ve işbirliği pratiklerini anlamaya yönelik olarak mevcut ankette yer alan yarı yapılandırılmış açık uçlu sorular dikkate alınmıştır. Görüşmelerden elde edilen nitel veriler, içerik analizi yöntemiyle sistematik biçimde incelenmiştir. Katılımcıların yanıtları tematik tablolar aracılığıyla kodlanmış; tekrarlayan ifadeler, eksiklikler ve örnek deneyimler doğrultusunda başlıca temalar belirlenmiştir. Temalar arasında eğitim düzeyi, arama kurtarma deneyimi, işbirliği ağı, psikososyal destek kapasitesi ve afet hazırlığı gibi başlıklar öne çıkmıştır. Ayrıca, boş bırakılan cevaplar ve eksik bilgiler, sistematik eksikliklerin tespiti açısından analiz edilmiştir. Bu yöntem sayesinde hem güçlü alanlar hem de geliştirilmesi gereken yönler bütüncül bir şekilde ortaya konmuştur.

BÖLÜM 2 – AVCILAR'DAKİ STK'LARIN AFETE HAZIRLIK PROFİLİ: YAPISAL, KURUMSAL VE İNSAN KAYNAĞI ANALİZİ

STK'LARIN YASAL STATÜLERİ, FAALİYET ALANLARI, ÖRGÜTSEL KAPASİTELERİ VE AFET BAĞLAMINDAKİ HAZIR BULUNUŞLUKLARI

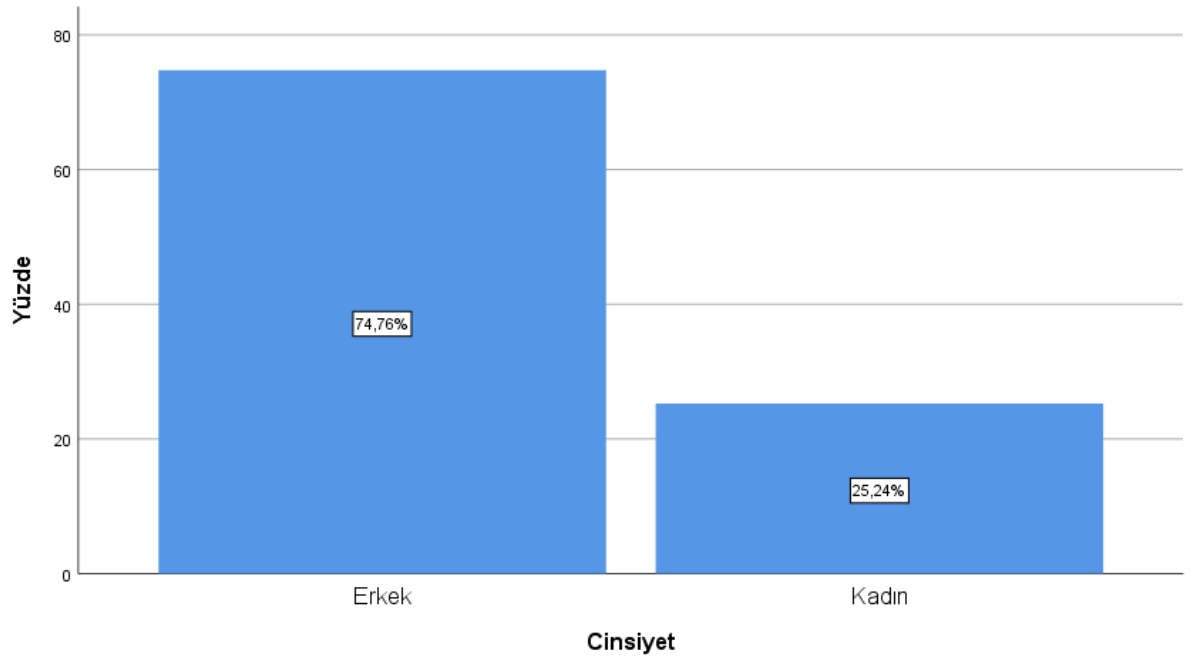
2.1. STK Temsilcilerine İlişkin Demografik Profil

Görüşme yapılan STK temsilcilerinin demografik özellikleri aşağıdaki tablolarda (Tablo 1-2) özetlenmiştir.

2.1.1. Cinsiyet Dağılımı

Tablo 1: STK Temsilcilerinin Cinsiyeti

Cinsiyet (Soru 1)			
		Frekans	Yüzde
	Erkek	77	74,8
	Kadın	26	25,2
	Toplam	103	100,0

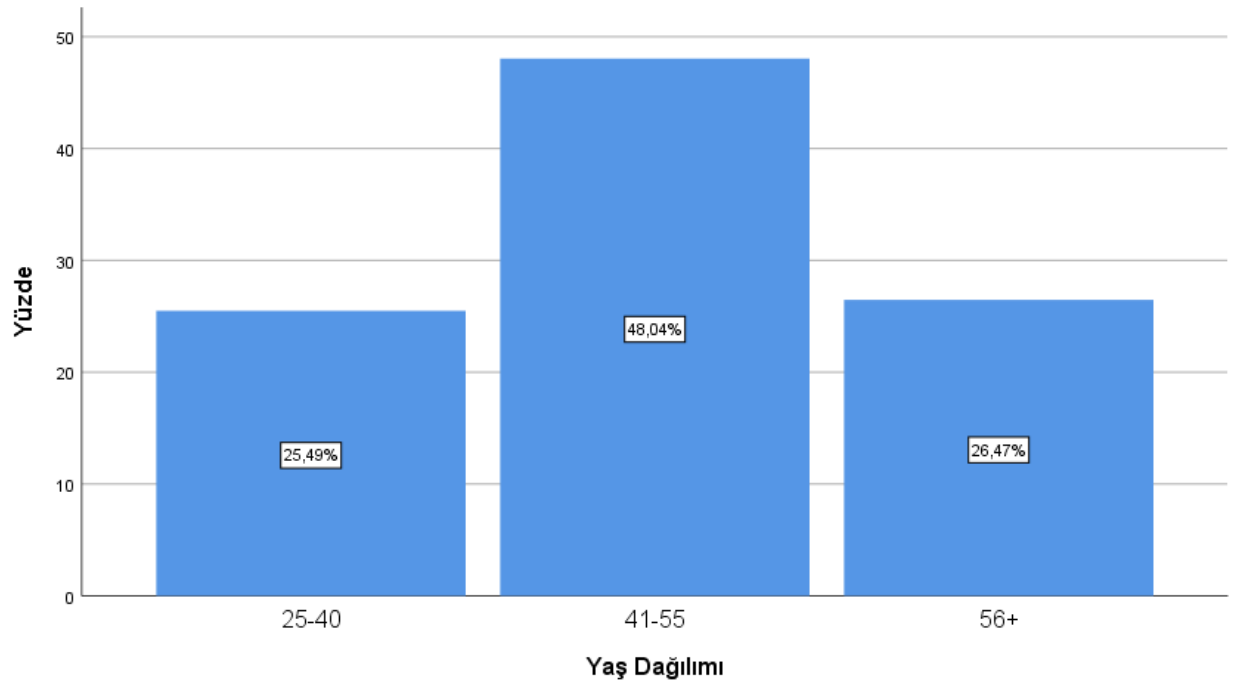

Görüşme yapılan STK temsilcilerinin yüzde 74,76'sı erkektir; kadınların temsil oranı düşüktür.

2.1.2. Yaş Grupları

Tablo 2: STK Temsilcilerinin Yaş Grupları

Yaş (Soru 2)		
	Frekans	Yüzde
25-40	26	25,5
41-55	49	48,0
56+	27	26,5
Toplam	102	100,0

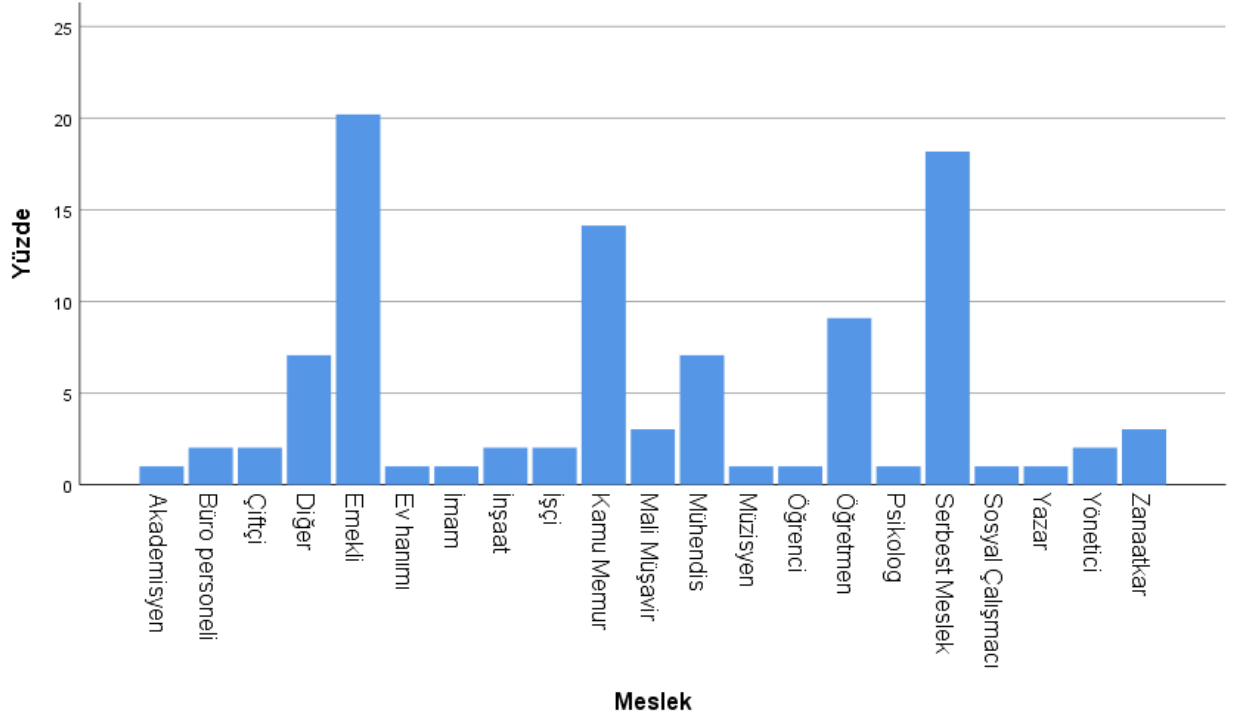
Tablo 2’de görüldüğü gibi görüşülen STK temsilcilerinin en büyük oranı (%48,04) 41-50 yaş grubunda, %25’i ise 25-40 yaş grubundadır.

2.1.3. Mesleki Arka Plan

Tablo 3: STK Temsilcilerinin Meslek Grupları

Meslek (Soru 3)		
	Frekans	Yüzde
Akademisyen	1	1,0
Büro personeli	2	2,0

Çiftçi	2	2,0
Diğer	7	7,1
Emekli	20	20,2
Ev hanımı	1	1,0
İmam	1	1,0
İnşaat	2	2,0
İşçi	2	2,0
Kamu Memur	14	14,1
Mali Müşavir	3	3,0
Mühendis	7	7,1
Müzisyen	1	1,0
Öğrenci	1	1,0
Öğretmen	9	9,1
Psikolog	1	1,0
Serbest Meslek	18	18,2
Sosyal Çalışmacı	1	1,0
Yazar	1	1,0
Yönetici	2	2,0
Zanaatkar	3	3,0
Toplam	99	100,0

Tablo 3'e göre, STK temsilcileri oldukça çeşitli meslek gruplarından gelmekte olup bu durum sivil toplum alanındaki katılımın çok boyutlu olduğunu göstermektedir. En yüksek temsiliyet serbest meslek sahipleri (%18,12) ve emekliler (%20,20) arasında yer alırken, kamu memurları (%14,1) ve öğretmenler (% 9,1) de kayda değer oranlara sahiptir. Bu çeşitlilik, afet gibi çok paydaşlı konularda STK'ların farklı bilgi ve becerilerden beslenen kapsayıcı bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

2.2. STK'ların Kurumsal Profili, Özellikleri ve İnsan Kaynağı Yapısı

Tablo 4-9 STK'ların kurumsal profiline ilişkin muhtelif bilgiler içerir: Görüşme yapılan STK derneklerinin adları, katılımcı STK temsilcisinin dernekteki görevi ve ilgili STK faaliyet alanları ve faaliyette bulundukları ilçe ve bölge bilgileri ve söz konusu STK'larda tam zamanlı çalışan ve gönüllü olarak hizmet veren kişilerin sayısı hakkında bilgiler.

2.2.1. Dernek Adları ve Kurumsal Kimlik

Tablo 4: Katılımcı STK'nın Dernek Adı (Soru 1.1.)

Dernek adı	Sayı
Aktif Felsefe Derneği	1
Alan Köyü Derneği	1
Amasya İli Abacı Köyü Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği	1
Anadolu Kadın Gücü Derneği İstanbul Şubesi	1
Anadolu Kültürünü Araştırma Ve Doğasını Koruma Derneği	1
Ardahan Göle İlçesi Yanatlı Köyü Soyder Yardımlaşma Ve Kültür Derneği	1
Avcılar İlçesi Ambarlı Siteler Derneği	1
Avcılar Kocatepe Sokak Sakinleri Yardımlaşma Derneği	1
Avcılar Kültür Sanat Derneği	1

Avcılar Mustafa Kemalpaşa Mahallesi Kemalpaşa Camii Yaptırma Ve İdame Derneği	1
Avcılar Pera	1
Avcılar Rumeli Balkan Kadınlar Derneği	1
Avcılar Samsunlular Derneği	1
Avcılar Sivaslılar Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği	1
Avcılar Sosyal Hizmetleri Destekleme Derneği	1
Avcılar Umud Ve Dayanışma Derneği	1
Avcılar Yeşilkent Dernekler Federasyonu	1
Batı Trakya Romanlar Derneği	1
Bayburt Güllüce Köyü Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği	1
Bayburt Güzelce Köy Derneği	1
Beş Nokta Otizm Yaşam Derneği	2
Bizimevler Cami	1
Çağdaş İş İnsanları Derneği (Çağsiad)	2
Çankırı İli Kızılırmak İlçesi Tımarlı Köyü Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği	1
Çankırı Kızılırmak Kemallı Köy Derneği	2
Çerçi Köyü Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği	1
Çorumlular Derneği	1
Çölyak Hastaları Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği	1
Çorum Alaca İmat Köyü Kalkındırma Dayanışma	1
Ehlibeyt Gençliği Eğitim İlim Kültür Ve Dayanışma Derneği	1
Erbaa Akça Kasabası Sosyal Yardımlaşma Derneği	3
Erzincan İlçesi Tercan Sarıkaya Köyü Ve Höbek Baba Kültür Ve Yardımlaşma Derneği	1
Firuzköy Kevser Camii Kurs Ve Okul Talebelerine Yardım Derneği	1
Firuzköy Trakya Ve Kültürünü Yaşatma Vakfı	1
Gokyazi Köyü Kültür Ve Dayanışma Derneği	1
Gümüşhane Şiran Çakırkaya Köyü Yardımlaşma Ve Dayanışma	1
Gümüşhane Yeşilbük Gençlik Yardımlaşma Derneği	1
Güzel Sanatlar Ve Kültür Varlıklarını Koruma Ve Onarım Derneği	1
Havuzlular Hemşehriler Derneği	1
H B V A K V Yeşilkent Cemevi	2
İstanbul İlim Kültür Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği	1
İstanbul Avrupa Yakası Dersinler Derneği	1
İstanbul Kars Ardahan Iğdır Kültür Derneği	1
İstanbul Kültür Ve Sanat Derneği	1
İstanbul Muşlular Derneği	1
İstanbul Şizofren Ve Engelliler Ve Aileleri Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Kültür Derneği	1
Kangal Çoban Köpeği Irkı Derneği	1
Karadeniz Mahallesi Trabzonlar Derneği	1
Kardelen Sanat Derneği	1
Karşıpınar Köyü Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği	2
Kartanesi Sanat Derneği	1
Konyalı Sanayici Ve İş İnsanları Derneği	1
Malatya Fetiye Köy Geliştirme Kültür	1
Medine Mescidi Ve Kuran Kursu Yaptırma İlim Ve Yardımlaşma Derneği	1
Pera Avcılar	1

Pürmob	2
Rize Derneği	1
Rumeli Balkan Kadınlar Derneği	1
Saraçlar Sosyal Yardımlaşma Dayanışma Ve Eğitim Derneği	1
Sarıköz Derneği	1
Sivas Derneği	1
Sivas Divriği Dumluca Köyü Sosyal, Kültür Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği	1
Sivas İmranlı Bağyazı Köyü Kültür Dayanışma	1
Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği	1
Şişli'Yi Sevenler Kültür Ve Sanat Derneği	1
Şükriye Yoluç Camii Yaptırma Ve Yaşatma Derneği	1
Tahtakale Mahallesi Zeyneb-İ Kübra Camii Ve Kur-An Kursu Yaptırma Yaşatma Derneği	1
Terzioğlu Kültür Ve Dayanışma Derneği	1
Tokat Ballıbağ Köyü Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği	1
Tokat İli Almus İlçesi Çevre Belediye Belde Ve Köyleri Kalkındırma Kültür Turizm Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği	1
Tokat İli Almus İlçesi Gevrek Köyü Kültür Ve Dayanışma Derneği	1
Tokat İli Niksar İlçesi Günebakan Köyü Sosyal Yardımlaşma Güzelleştirme Eğitim Ve Kültür Derneği	1
Tokat İli Turhal İlçesi Kuylul Köyü Sosyal Kültür Dayanışma Ve Yardımlaşma Derneği	1
Tokat İli Zile İlçesi Belpınar Köyü Kalkındırma Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği	1
Tokat Turhal Yeniköy Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği	1
Tokat Zile Alayurt Köyü Sosyal Yardımlaşma Derneği	1
Tokat Zile Büyükközlüce Köyü Kalkındırma Ve Dayanışma Kültür Derneği	1
Topuz Köyü Yardımlaşma Derneği	1
Tüm Tokkon	1
Türkiye Sakatlar Derneği Avcılar Şubesi	2
Umudum Çocuk Ve Ebeveyn Yardımlaşma Derneği	2
Uzunbağ Köy Sosyal Dayanışma Ve Kültür Derneği	1
Ümmet İlme Hizmet Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği	1
Yenidemir Kapı Köyü	1
Yenidemir Kapı Köyü Sosyal Yardımlaşma Derneği	1
Yerli Malları Ve Tutum Derneği	1
Yeşilkent Dayanışma Derneği	1
Yozgat Çekerek Çakır Köyü Derneği	2
Yozgat Çekerek Demircialan Köyü Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği	2
Yozgat Çekerek Gönülyurdu Köylüleri Sosyal Dayanışma Ve Kültür Derneği	1
Genel Toplam	103

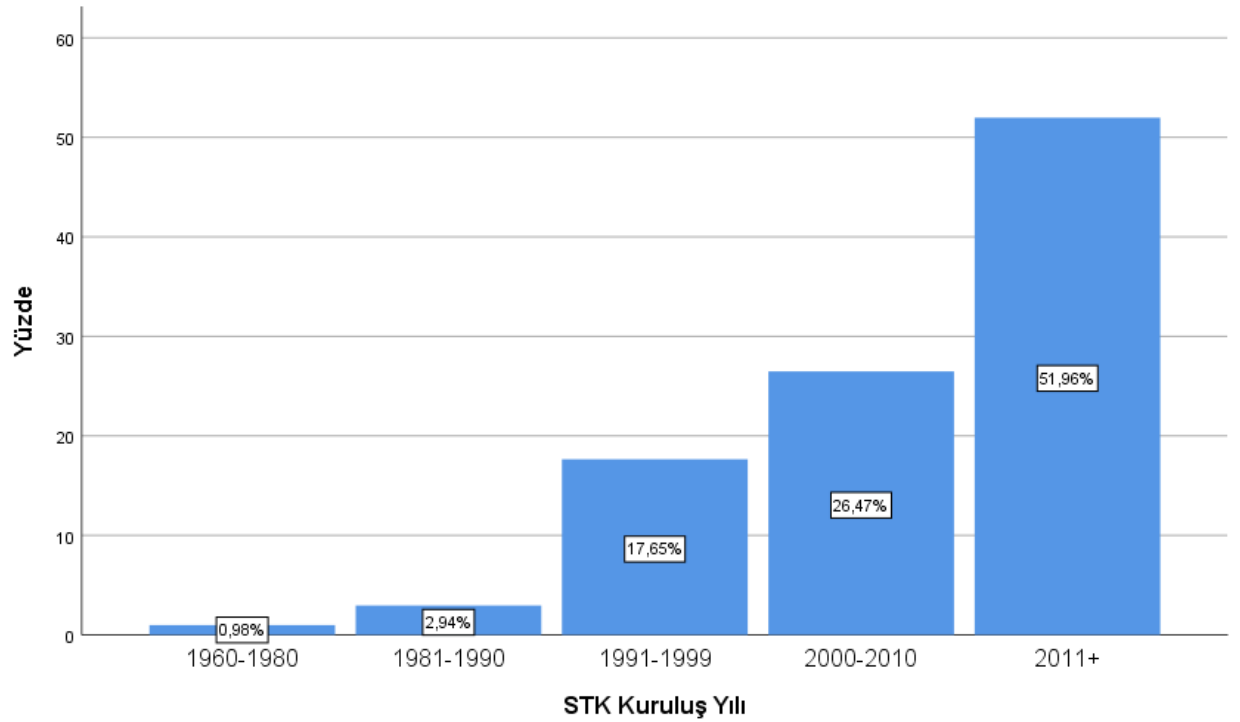
Tablo 4 incelendiğinde, katılımcı STK'ların büyük çoğunluğunun *hemşehri derneklerinden* oluştuğu dikkat çekmektedir. Tokat, Sivas, Bayburt, Erzincan, Çankırı gibi illere ve köylere bağlı çok sayıda yerel dayanışma derneği mevcuttur. Bu durum, afetlerde sosyal dayanışmanın ve yerel kimlik temelli örgütlenmenin önemli bir rol oynadığını; yerel aidiyetin, toplumsal seferberlik ve gönüllülük motivasyonunda güçlü bir belirleyici olduğunu göstermektedir.

Diğer dernekler arasında, Avcılar ilçesi temelli ve ilçenin sosyal ile çevresel sorunlarını çözmeye odaklanan yapılar yer almaktadır. Din temelli derneklerin sayısı da dikkat çekicidir; bunlar arasında *Firuzköy Kevser Camii Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Derneği*, *İstanbul İlim Kültür Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği*, *Şükriye Yoluç Camii Yaptırma ve Yaşatma Derneği*, *Tahtakale Mahallesi Zeyneb-i Kübra Camii ve Kur'an Kursu Yaptırma ve Yaşatma Derneği* ile *HBVAKV Yeşilkent Cemevi* bulunmaktadır. Ayrıca, meslek odaklı dernekler ve sayıca az da olsa sanat alanında faaliyet gösteren dernekler de listede yer almaktadır. Kadın temsiliyeti açısından ise yalnızca *Cumhuriyet Kadınları Derneği* temsilcisinin bulunduğu görülmektedir.

2.2.2. Kuruluş Yılına Göre Dağılım

Tablo 5: STK'nın Kuruluş Yılı

STK Kuruluş Yılı (Soru 1.2.)		
	Frekans	Yüzde
1960-1980	1	1,0
1981-1990	3	2,9
1991-1999	18	17,6
2000-2010	27	26,5
2011+	53	52,0
Toplam	102	100,0

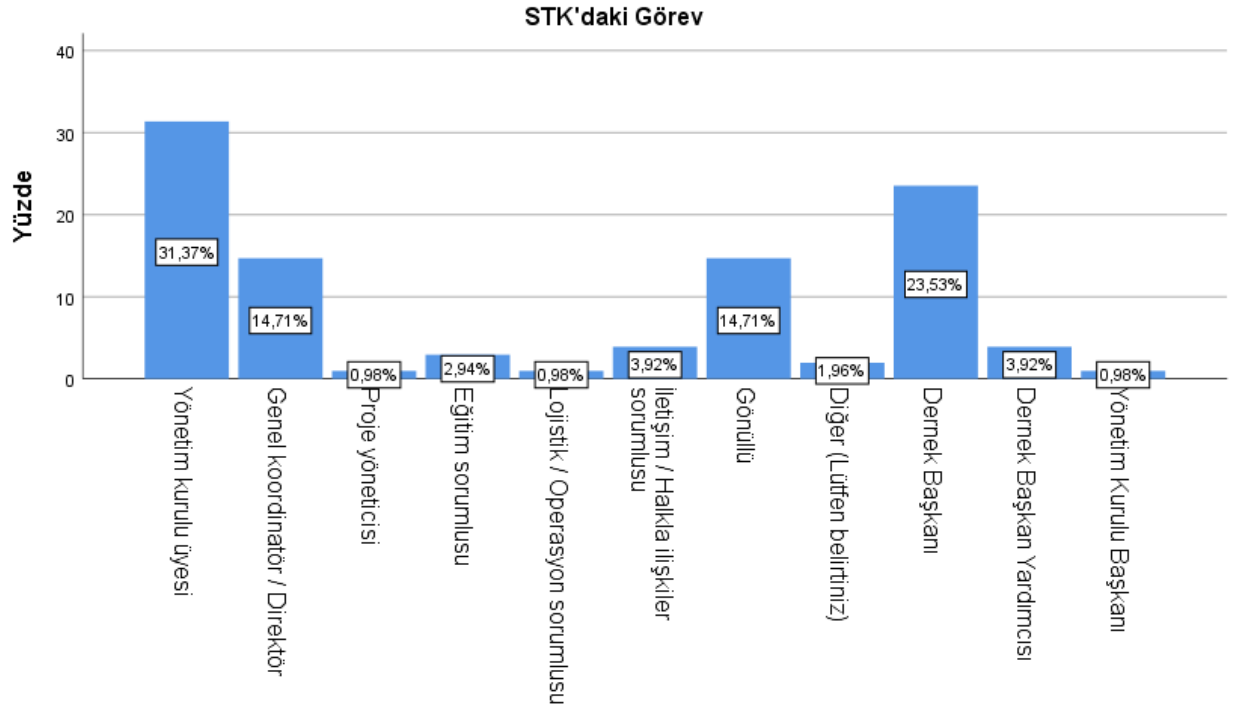
Tablo 5’de yer alan STK kuruluş yılı bilgilerine göre, katılımcı STK’ların yarısından fazlası (52%) 2011 sonrası kurulmuştur. Bu artış, toplumsal bilinçlenme, afet deneyimleri

ve yerel örgütlenme ihtiyaçları ile ilişkilendirilebilir. 1990'lar sonrası kurulan STK'ların artışı, sivil toplumun kurumsallaşma eğilimini yansıtmaktadır.

2.2.3. Temsilcinin Dernekteki Görevi

Tablo 6: STK Temsilcisinin Dernekteki Görev Tanımı (yönetici, uzman, gönüllü vb.)

<i>Dernekteki Görev Tanımı (Soru 1.3.)</i>		
	Frekans	Yüzde
Yönetim kurulu üyesi	32	31,4
Genel koordinatör / Direktör	15	14,7
Proje yöneticisi	1	1,0
Eğitim sorumlusu	3	2,9
Lojistik / Operasyon sorumlusu	1	1,0
İletişim / Halkla ilişkiler sorumlusu	4	3,9
Gönüllü	15	14,7
Diğer (Lütfen belirtiniz)	2	2,0
Dernek Başkanı	24	23,5
Dernek Başkan Yardımcısı	4	3,9
Yönetim Kurulu Başkanı	1	1,0
Toplam	102	100,0

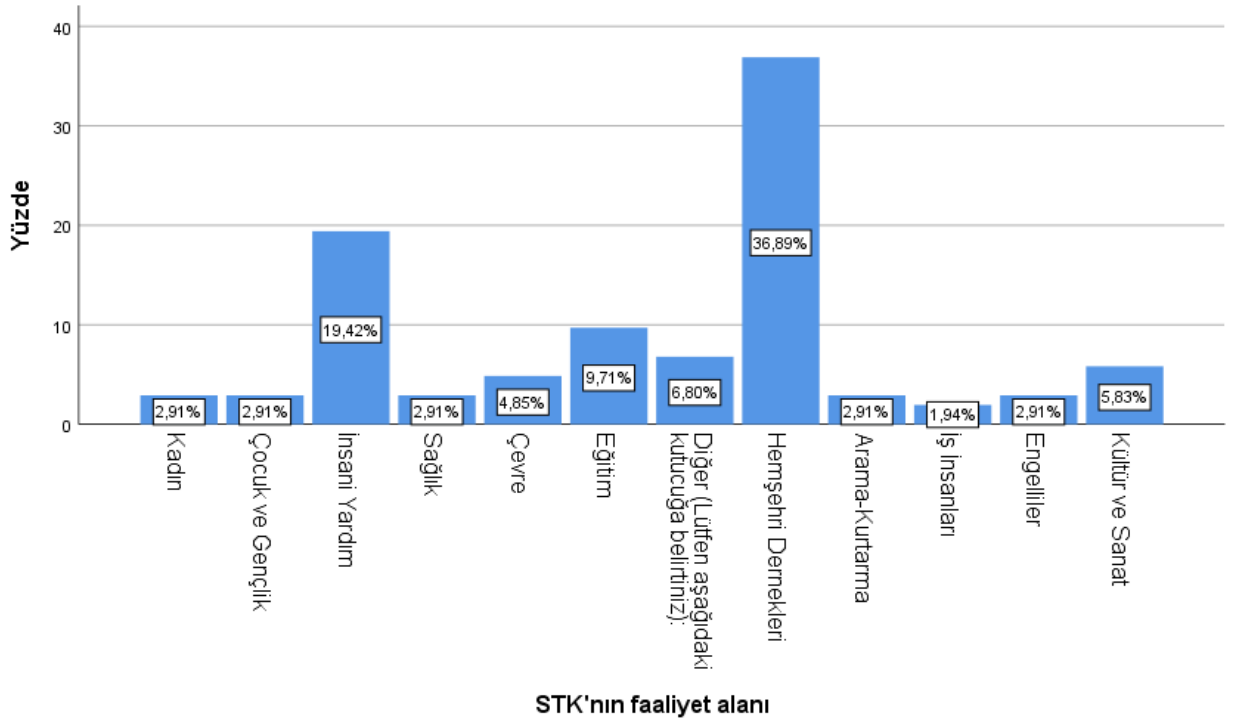

Görüşme yapılan STK temsilcilerinin büyük bölümü yönetim kademesinde görev almaktadır (yönetim kurulu üyesi %31,4, başkan %23,5). Bu durum, görüşmelerin kurumsal perspektifi yansıtmaya açısından güçlü olduğunu göstermektedir. Temsilcilerin %14,7'si gönüllü konumundadır. Bu da gönüllülüğün halen STK içindeki önemli bir dinamik olduğunu gösterir.

2.3. STK'ların Faaliyet Alanları ve Tematik Yoğunluk

Tablo 7: STK'nın Faaliyet Alanı (sosyal hizmet, insani yardım, çevre, gençlik vb.)

<i>STK'nın faaliyet alanı (Soru 1.4.)</i>		
	Frekans	Yüzde
Kadın	3	2,9
Çocuk ve Gençlik	3	2,9
İnsani Yardım	20	19,4
Sağlık	3	2,9
Çevre	5	4,9
Eğitim	10	9,7
Diğer	7	6,8
Hemşehri Dernekleri	38	36,9
Arama-Kurtarma	3	2,9
İş İnsanları	2	1,9
Engelliler	3	2,9
Kültür ve Sanat	6	5,8
Toplam	103	100,0

2.3.1. Tematik Faaliyet Alanları (İnsani yardım, eğitim, çevre vb.)

Tablo 4 (Katılımcı STK'nın Dernek Adı) ki derneklerin türleri hakkında bilgi vermektedir, yer alan bilgiler, Tablo 7 ile birlikte değerlendirildiğinde dört önemli tespit yapabiliriz:

- STK'ların önemli bir çoğunluğu hemşehri dernekleri olarak tanımlanmıştır (%36,9). Tokat, Sivas, Erzincan gibi illere ve köylere dayanan derneklerin yoğunluğu, afetlerde yerel aidiyet temelli örgütlenmenin önemini vurgulamaktadır.
- Bunun yanında, **insani yardım** (%19,4) ve **eğitim** (%9,7) odaklı STK'lar da dikkat çekmektedir. **Kadın, çocuk, gençlik, sağlık, çevre ve engellilik** gibi tematik alanlarda faaliyet gösteren STK'ların oranı ise sınırlıdır.
- Sanat ve kültür alanında faaliyet gösteren az sayıda STK (%5,8), toplumsal toparlanma süreçlerinde kültürel unsurların katkısını yansıtmaktadır.
- Kadın temsili zayıf kalmış; yalnızca bir STK doğrudan kadın odaklı faaliyet yürüttüğünü belirtmiştir.

2.4. Coğrafi Faaliyet Yayılımı ve İlçe Bazlı Dağılım

Tablo 8: STK'nın Faaliyette Bulunduğu İlçe ve Coğrafi Yayılım

STK'nın Faaliyette Bulunduğu İlçe ve Coğrafi Yayılım (Soru 1.5.)

	N	Yüzde
Adalar	3	1,10%
Arnavutköy	3	1,10%
Ataşehir	3	1,10%
Avcılar	91	32,40%
Bağcılar	6	2,10%
Bahçelievler	7	2,50%
Bakırköy	9	3,20%
Başakşehir	5	1,80%
Bayrampaşa	4	1,40%
Beşiktaş	5	1,80%
Beykoz	3	1,10%
Beylikdüzü	5	1,80%
Beyoğlu	3	1,10%
Büyükçekmece	7	2,50%
Çatalca	4	1,40%
Çekmeköy	4	1,40%
Esenler	6	2,10%
Esenyurt	11	3,90%
Eyüpsultan	3	1,10%
Fatih	4	1,40%
Gaziosmanpaşa	3	1,10%
Güngören	3	1,10%
Kadıköy	6	2,10%
Kağıthane	2	0,70%
Kartal	3	1,10%
Küçükçekmece	6	2,10%
Maltepe	6	2,10%
Pendik	4	1,40%
Sancaktepe	4	1,40%
Sarıyer	3	1,10%
Silivri	4	1,40%

Sultanbeyli	3	1,10%
Sultangazi	6	2,10%
Şile	2	0,70%
Şişli	8	2,80%
Tuzla	5	1,80%
Ümraniye	5	1,80%
Üsküdar	3	1,10%
Zeytinburnu	5	1,80%
İstanbul geneli	13	4,60%
Diğer	1	0,40%
Toplam	281	100,00%

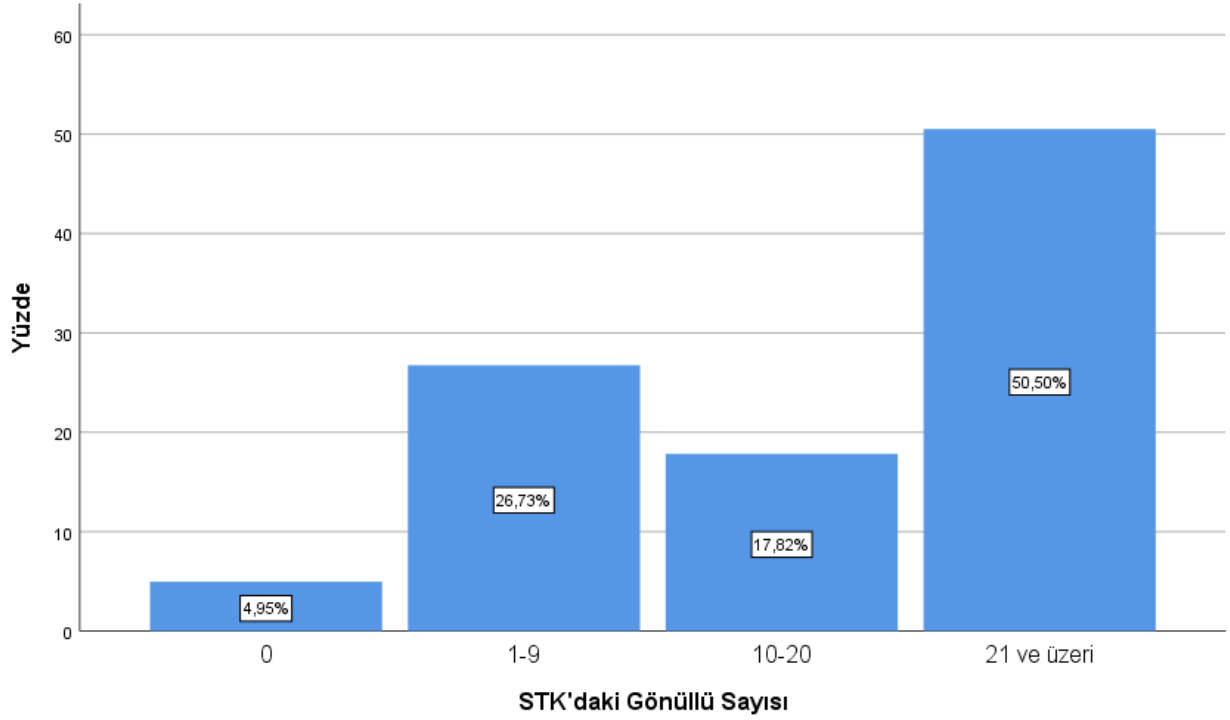
Tablo 8’de (STK’nın Faaliyette Bulunduğu İlçe ve Coğrafi Yayılım) sunulan verilere göre STK’ların açık ara en yoğun bulunduğu ilçe **Avcılar**’dır (%32,4). Bu durum hem araştırmanın mekânsal sınırıyla hem de Avcılar’ın **aktif bir sivil toplum ekosistemine** sahip olmasıyla açıklanabilir. İstanbul’un diğer ilçelerine de faaliyet gösteren (örneğin Esenyurt, Şişli, Küçükçekmece, Bahçelievler) STK’lar, kentsel ölçekte yaygın ama merkezi yoğunluklu bir örgütlenme yapısına sahiptir. Bu veri Avcılar ilçesi STK’larının ilçe düzeyinde ve diğer ilçe STK’ları ile etkin iletişim ve koordinasyon içinde olabilme potansiyeline işaret edebilir.

2.5. STK’nın İnsan Kaynakları Profili: Çalışan ve Gönüllü

Tablo 9: STK’nın Kurumsal Yapı: Çalışan ve Gönüllü Sayısı

		Çalışan Sayısı (Soru 1.6.)	
		N	Yüzde
	Tam zamanlı çalışan yok.	67	46,9%
	Yarı zamanlı çalışanlar var.	38	26,6%
	Tam zamanlı çalışanlar var.	38	26,6%
2.5Toplam		143	100,0%

Gönüllü Sayısı (Soru 1.7.)			
		Frekans	Yüzde
	0	5	5,0
	1-9	27	26,7
	10-20	18	17,8
	21 ve üzeri	51	50,5
	Toplam	101	100,0

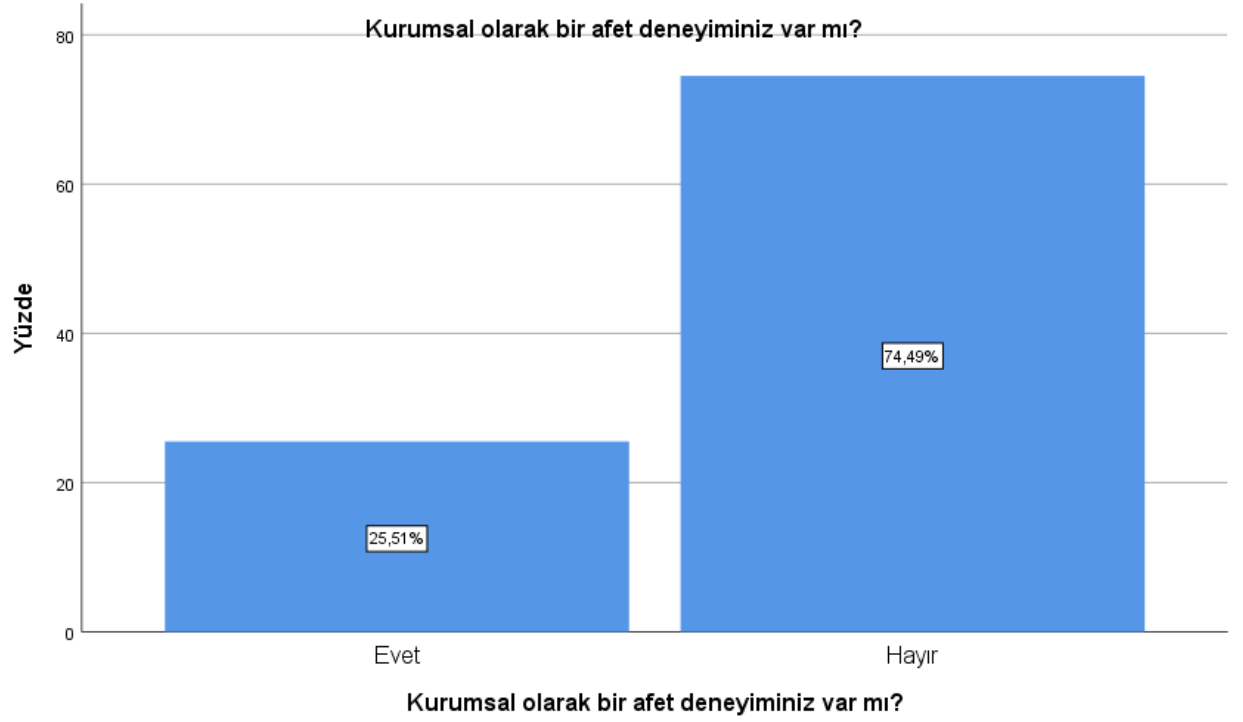
Katılımcı STK'ların insan kaynağı profiline ilişkin sunulan veri (**Çalışan ve Gönüllüler, Tablo 9**), STK'ların tam zamanlı çalışan sayısının sınırlı olduğunu gösterir: %46,9'unda **tam zamanlı çalışan bulunmamaktadır**. %26,6'sında ise hem tam zamanlı hem de yarı zamanlı çalışanlardan oluşmaktadır. Bu, kurumsal kapasite açısından STK'ların büyük bölümünün **gönüllülük temelli işlediğini** göstermektedir. Gönüllü sayıları, %50,5 oranla “21 ve üzeri” grubunda yoğunlaşmıştır. Bu, afet sonrası seferberliklerde kitlesel gönüllü gücünün önemli olduğunu ortaya koyar.

2.6. Katılımcı STK'ların Afet Deneyimi ve Saha Katılımı

Aşağıda verilen tablolar (Tablo 10-11) ve figürlerde (Figürler 1-2) yer alan tematik veriler, görüşme yapılan STK'ların afet yönetimi ve saha deneyimlerine ilişkin genel bir durum değerlendirmesi sunmaktadır.

Tablo 10: Katılımcı STK'nın Kurumsal Afet Deneyimi

<i>Kurumsal olarak bir afet deneyiminiz var mı? (Soru 3.4.)</i>			
		Frekans	Yüzde
	Evet	25	25,5
	Hayır	73	74,5
	Toplam	98	100,0

Katılımcı STK'nın kurumsal afet deneyimi sınırlıdır (%25;51). Açık uçlu bir soru ile kurumsal afet deneyimi sorgulanmış ve aşağıda yer alan afet deneyimi temaları elde edilmiştir.

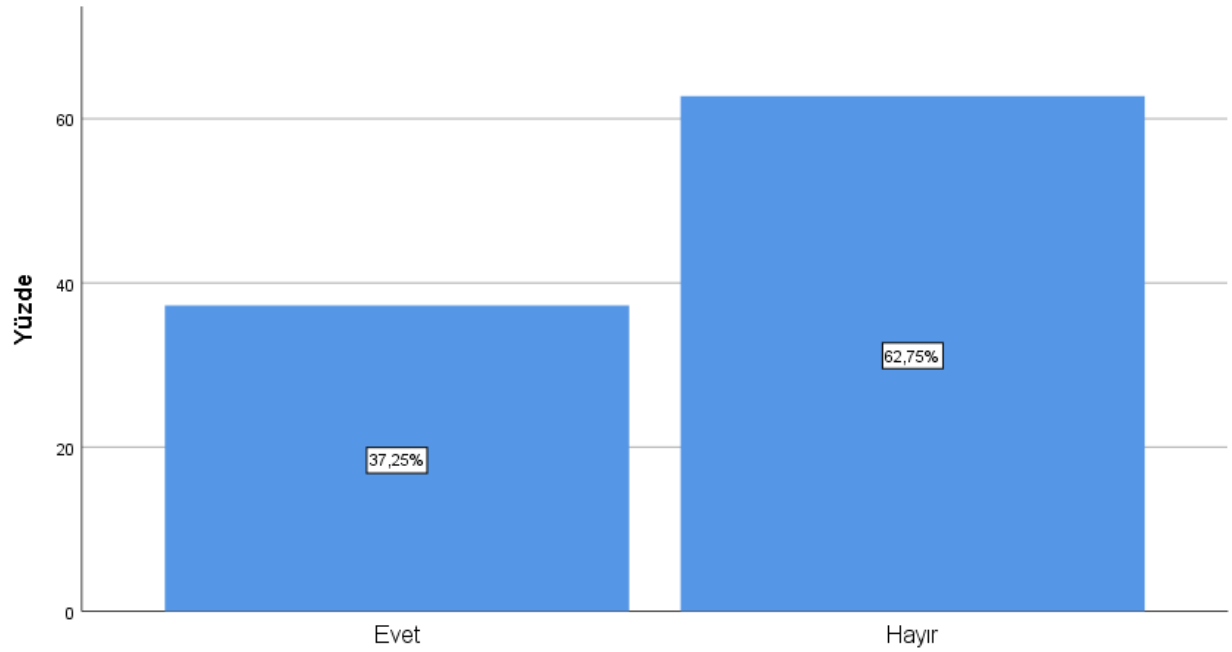
Tematik Harita 1: STK'nın Kurumsal Afet Deneyimi Temaları ve Çıkarımlar (Soru 3.5.)

Temalar	Afet Deneyimi Örnekleri²⁹	Yorum ve Çıkarım
Lojistik ve acil ulaşım, cinsiyet temelli destek	Şubat (2023) depreminde konteynerlara kadın ürünleri desteği	Kadınlara özgü ihtiyaçlar afet sonrası unutulmamalı
Psikolojik destek, saha müdahalesi	Arama kurtarma sırasında çıkarılan yaralılara psikolojik destek	Psikolojik destek, ilk müdahalede kritik
Arama kurtarma deneyimi	Şubat 2023 depreminde arama kurtarma ekiplerine gönüllü desteği	STK'ların arama kurtarma kapasitesi ve koordinasyonu geliştirilmeli
Çocuklara yönelik psikososyal destek	Afet sonrası çocuklara yönelik iyileştirme çabaları	Çocukların travma sonrası rehabilitasyonu önemli
Gıda tedariki, saha tespiti	Hatay depremi yemek tedariki saha tespiti	Erken tespit ve gıda sağlama kritik rol oynuyor
Toplumsal destek, gıda hizmeti	Şubat (2023) depreminde yardım götürdük, yemekhane açtık	Yerel kapasiteyle yemek hizmeti etkili oldu
Genel insani yardım	Şubat (2023) depremi insani yardım	İnsani yardımda hızlı hareket etmek önemli
Koordinasyon, saha varlığı	Şubat (2023) depreminde Adana ve Hatay'da bulunma ve yardım	Farklı illerde fiziksel varlık önemli bir deneyim göstergesidir
Bölgesel yardım faaliyeti	Şubat 2023 depreminde Malatya'da yardım faaliyetleri	Yardımlar coğrafi olarak geniş bir alana yayılmış
Bireysel Afet Deneyimi	Van Depremi, 1999 Depremi ve Şubat 2023 Depremini doğrudan deneyimlemek	Bazı katılımcıların afetle ilgili doğrudan bireysel deneyimi belirtti
Afete Hazırlık Açısından Deneyim Eksikliği	Boş bırakılan yanıtlar - “Yok” ifadeleri	Çok sayıda “yok” ve boş satır yanıtı mevcut, sistematik eksiklik var

²⁹ Tabloda listelenen afet deneyimi örnekleri katılımcıların şu sorulara verdiği cevaplardan elde edildi ve düzenlendi: Soru: 3.4. Kurumsal olarak bir afet deneyiminiz var mı? Soru: 3.5.: 3.4'e cevabınız EVET ise deneyiminiz ile ilgili afetin detaylarını 3 cümle ile belirtiniz.

Tablo 11: Katılımcı STK'nın Afet Yönetimi Deneyiminin Mevcudiyeti

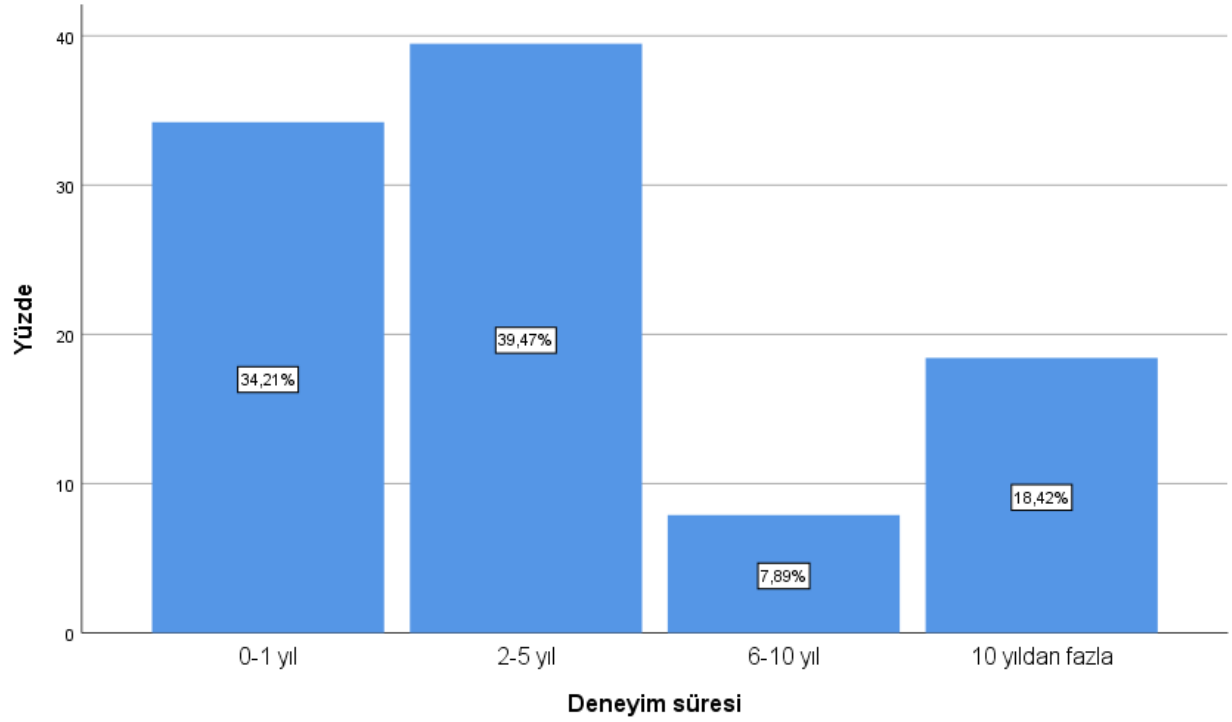
Afet yönetimi ve deneyim (Soru 1.10.)			
		Frekans	Yüzde
	Evet	38	37,3
	Hayır	64	62,7
	Toplam	102	100,0

Afet yönetimi konusunda STK olarak deneyiminiz var mı? (Deneyim: Eğitim verme, sahada müdahale, iş birliği yürütme vb. faaliyetler anlamına gelir.)

Tablo 12: Katılımcı STK'nın Afet Yönetimi Konusunda Deneyim Süresi

Deneyim süresi (Soru 1.11.)			
		Frekans	Yüzde
Deneyim	0-1 yıl	13	34,2
	2-5 yıl	15	39,5
	6-10 yıl	3	7,9
	10 yıldan fazla	7	18,4
	Toplam	38	100,0

Tematik Harita 2: Afet Yönetimi Deneyimi Tema Kategorileri, İlgili Faaliyet ve Çıkarımlar (Soru 1.12.)

Tema	İlgili Deneyim Faaliyetleri Örnekleri ³⁰	Gözlem ve Çıkarımlar
Eğitim Verme & Bilinçlendirme	Afet hazırlık, ilk yardım, kriz yönetimi, çocuk eğitimi alma/verme	Bazı güçlü örnekler var, ancak genelde düşük seviyede
Sahada Müdahale ve Organizasyon	İlk yardım, yardım dağıtımı, organizasyon, giyim/gıda desteği	Belirgin faaliyetler mevcut, ancak sistematik değil
Arama Kurtarma	Arama kurtarma eğitimi ve uygulama bilgisi; 17 Ağustos depremi/1999 Depremi ve Hatay depremine sonrası faaliyetlere doğrudan katılım	Teorik bilgi var, ancak yaygın ve sürdürülebilir uygulama eksik
Afet Hazırlık ve Yönetimi Eğitimi	Afet anında müdahale, tatbikatlara katılım	Teorik düzeyde bilgi mevcut, ancak uygulama alanı sınırlı
Psikososyal Destek	Psikolojik destek, kadın ve çocuklara yönelik özel destek	Zayıf düzeyde, çoğunlukla gerçekleştirilmemiş

³⁰ Bu faaliyetler katılımcıların şu sorulara verdiği cevaplardan elde edildi ve düzenlendi: 1.12. 1.10'a cevabınız EVET ise nasıl bir deneyimden söz edebilirsiniz? ; Soru 1.10 Afet yönetimi konusunda STK olarak deneyiminiz var mı? (Deneyim: Eğitim verme, sahada müdahale, iş birliği yürütme vb. faaliyetler anlamına gelir.)

Katılım & Deneyim Düzeyi	Eğitim alma sıklığı, sahada bulunma durumu	Eğitime katılım sınırlı, deneyim düzensiz ve dağınık
Deneyim Eksikliği	Deneyim konusunda bilgi verilmemiş, veya “hayır” denmiş veya boş bırakılan	Pratik uygulama, vaka temelli eğitim, sahada liderlik konusunda hiç bilgi verilmemiş.

Yukarıdaki tablolarda yer alan nicel veriler ve tematik tablo verileri ışığında iki başlık altında tespitler yapılabilir:

a) Kurumsal Afet Deneyimi Düşük Düzeyde

- Katılımcı STK’ların yalnızca %25,5’i geçmişte kurumsal düzeyde bir afet deneyimi yaşadığını belirtmiştir (Tablo 10). Bu durum, örgütlü afet müdahale kapasitelerinin yaygın olmadığını göstermektedir.
- Açık uçlu yanıtlardan elde edilen temalara göre, deneyimi olan STK’lar daha çok **lojistik destek, gıda dağıtımı, psikososyal destek, saha varlığı** gibi faaliyetlere katılmıştır. Ancak bu katılım genellikle **spontan ve olay bazlıdır**.

b). Afet Yönetimi Deneyimi Nispeten Daha Yüksek

- STK’ların %37,3’ü afet yönetimi alanında deneyim sahibi olduğunu belirtmiştir (Tablo 11). Ancak bu oranın büyük bölümü (%59,4) **0–1 yıl arası kısa süreli deneyimlere** dayanmaktadır (Tablo 12), bu da sürdürülebilir bir kurumsal hafıza veya uzmanlık gelişmediğini işaret etmektedir.

c). Nitel Temalar: Uygulama ve Süreklilik Eksikliği

- Eğitim verme, sahada müdahale, arama-kurtarma gibi faaliyetler** bazı güçlü örneklerle temsil edilse de, bu uygulamalar genellikle kişisel girişimlerle sınırlı kalmakta, sistematikleşmemektedir (Tematik Harita 2).
- Psikososyal destek, afet hazırlık eğitimi ve tatbikatlara katılım** gibi alanlarda bilgi düzeyi genellikle teorik kalmakta, pratikte yetersizlik gözlemlenmektedir.
- Pek çok STK yanıtında ise deneyim belirtilmemiş ya da “yok” ifadeleri yer almaktadır. Bu da **kurumsal reflekslerin zayıf** olduğunu ve **afete hazırlık kültürünün yerleşmediğini** ortaya koymaktadır.

2.7. Afetlere Hazırlık ve Müdahale Faaliyetlerine Kurumsal Yaklaşım

Tablo 13: Katılımcı STK'nın Çalışma Alanında Afetlere Hazırlık Faaliyetlerinin Yer Alıp Almadığı

Afetlere hazırlık çalışma alanınızda yer alıyor mu? (Soru 1.8.)

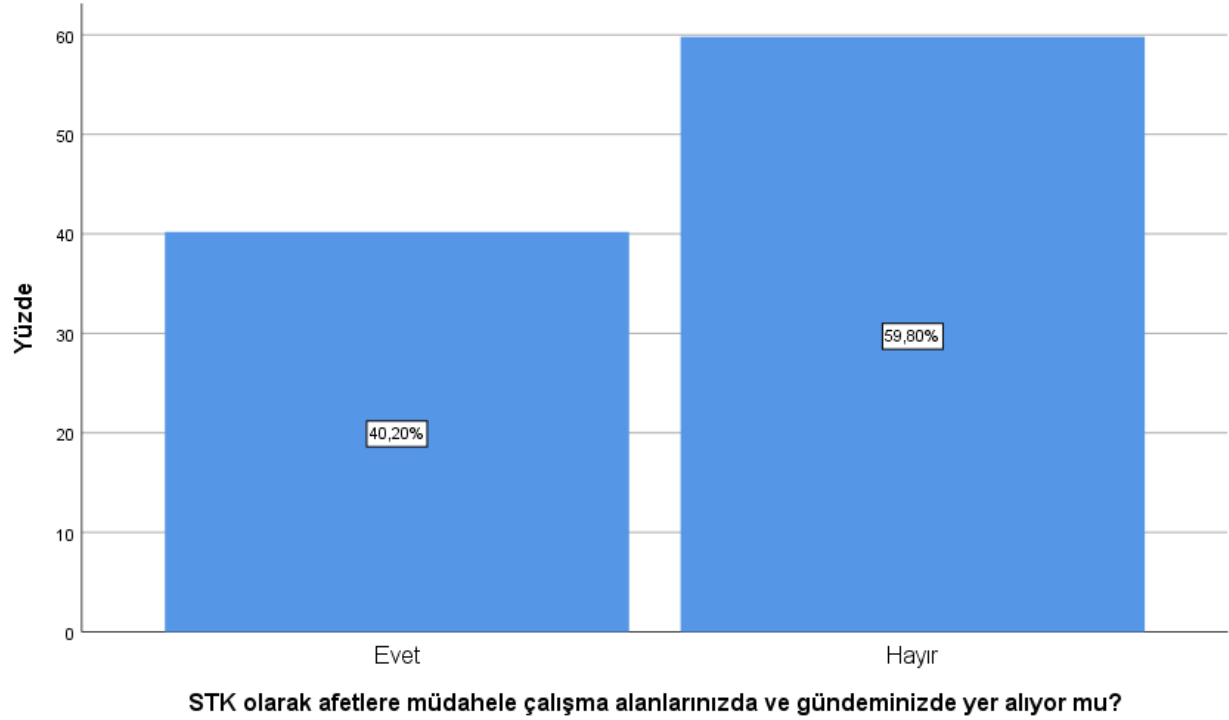
	Frekans	Yüzde
Evet	51	50,0
Hayır	51	50,0
Toplam	102	100,0

Tablo 14: Katılımcı STK'nın Çalışma Alanında Afetlere Müdahale Faaliyetlerinin Yer Alıp Almadığı

Afetlere müdahale çalışma alanınızda yer alıyor mu? (Soru 1.9.)

	Frekans	Yüzde
Evet	41	40,2
Hayır	61	59,8
Toplam	102	100,0

Afetlere hazırlık faaliyetleri (Tablo 13) analiz edildiğinde, katılımcı STK'ların yarısı (%50) afetlere hazırlık faaliyetlerini çalışma alanları arasında belirttiğini görebiliriz. Diğer yarısı ise bu alanda herhangi bir faaliyette bulunmamaktadır. Bu durum, STK'lar arasında afetlere hazırlık konusunun henüz kurumsal bir öncelik haline gelmediğini, bu alanda ciddi bir kapasite geliştirme ihtiyacı olduğunu göstermektedir. Afetlere müdahale faaliyetleri (Tablo 14) verilerine göre, katılımcı STK'ların yalnızca %40,2'si afetlere müdahalenin kendi çalışma alanlarında yer aldığını belirtmiştir. %59,8'i ise müdahale süreçlerine dahil olmadığını ifade etmiştir. Bu bulgu, afet anına yönelik operatif kapasitenin de sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Hazırlık ve müdahale faaliyetleri birlikte değerlendirildiğinde, afet öncesi (hazırlık) süreçlerin müdahale süreçlerine kıyasla daha fazla kurum tarafından sahiplenildiği görülmektedir (hazırlık %50 – müdahale %40,2). Bu durum, STK'ların daha çok önleyici ve bilinç artırıcı faaliyetlere yöneldiğini; ancak afet anı müdahale gibi yüksek koordinasyon ve uzmanlık gerektiren alanlarda daha az yer aldığını göstermektedir.

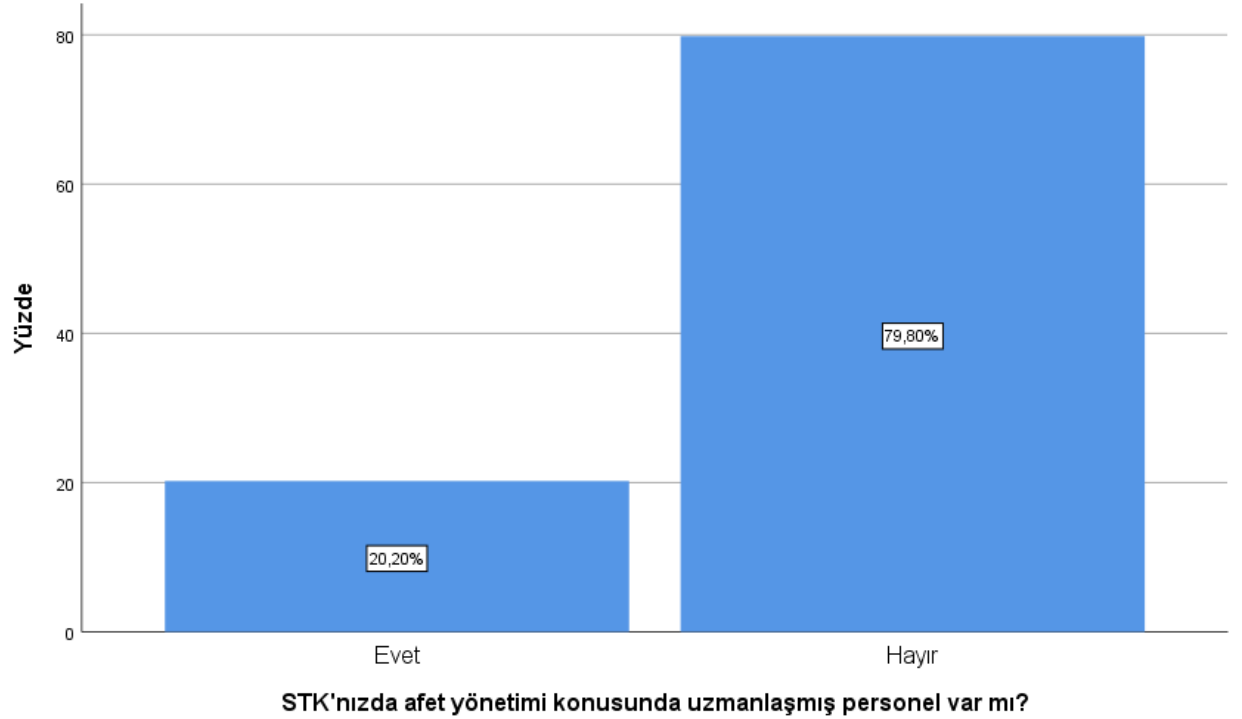
2.8. Afetlere Hazırlıkta Kurumsal Kapasite Analizi

2.8.1. İnsan Kaynağı Kapasitesi

Bu bölümde STK'ların kurumsal ve gönüllü düzeyinde afet hazırlık ve afet yönetimi kapasitesi, insani yardım kapasitesi, müdahale ekipmanları, STK'ların Afetlere yönelik finansal, lojistik ve depolama kapasitesi, dijital yeterlilik ve altyapı kapasitesi hakkında nicel ve nitel veriler ışığında tespitler sunulmuştur.

Tablo 15: STK'da Afet Yönetimi Uzmanı Personel Mevcudiyeti

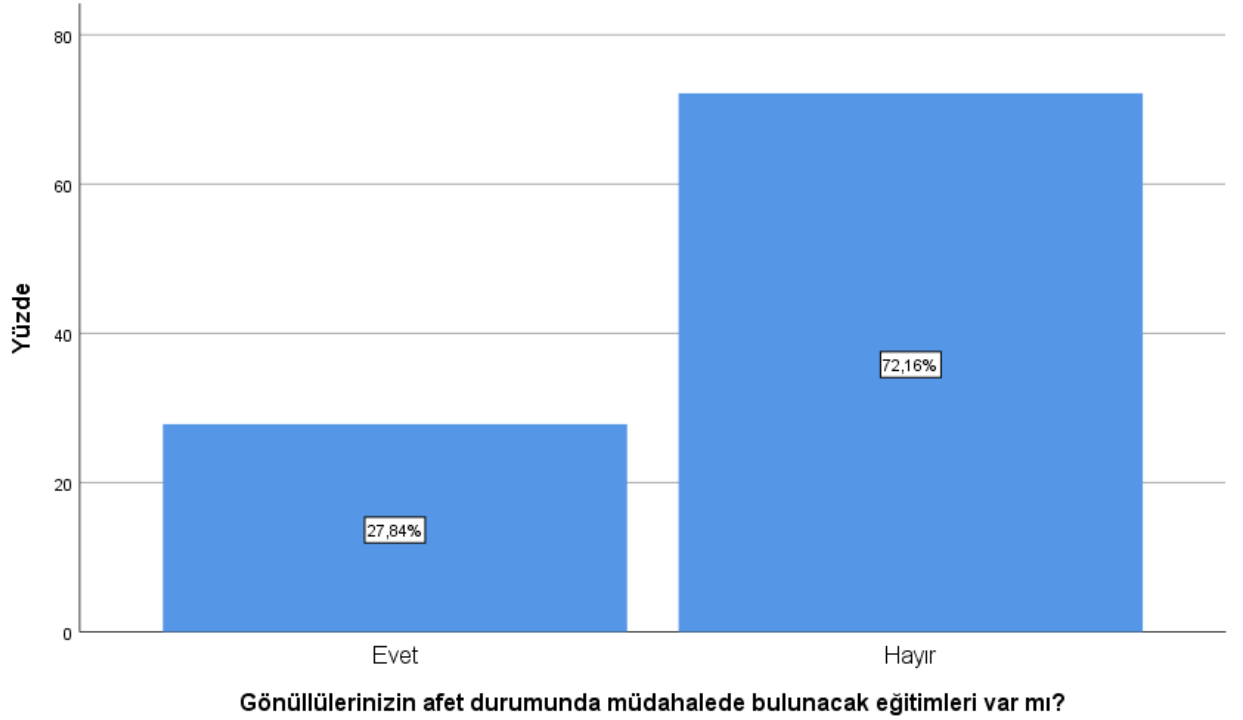
<i>STK'nızda afet yönetimi konusunda uzmanlaşmış personel var mı?</i> (Soru 3.1.)			
		Frekans	Yüzde
	Evet	20	20,2
	Hayır	79	79,8
	Toplam	99	100,0

Tablo 16: STK'nın Afet Yönetimi Gönüllü Kapasitesi

Gönüllülerinizin afet durumunda müdahalede bulunacak eğitimleri var mı?
(Soru 3.2.)

	Frekans	Yüzde
Evet	27	27,8
Hayır	70	72,2
Toplam	97	100,0

STK'ların kurumsal ve gönüllü düzeyinde afet hazırlık ve afet yönetimi kapasitesine ilişkin tespitler aşağıda sıralanmıştır:

a) Uzman Personel Durumu (Tablo 15):

Katılımcı STK'ların sadece %20,2'sinde afet yönetimi alanında uzmanlaşmış personel bulunmaktadır. Büyük çoğunluk (%79,8) böyle bir uzman kadroya sahip değildir. Bu durum, kurumsal düzeyde afet yönetimine dair bilgi ve deneyim eksikliğini işaret etmektedir. Afetlere müdahale, planlama ve koordinasyon gibi teknik bilgi gerektiren süreçlerde STK'ların yetkinlik sorunu yaşayabileceği öngörülebilir.

b) Gönüllü Kapasitesi (Tablo 16):

STK'ların yalnızca %27,8'inin gönüllüleri afet durumunda müdahalede bulunabilecek eğitimlere sahiptir. Gönüllü temelli çalışan STK'lar için bu oran düşüktür ve %72,2'sinin gönüllü kapasitesinin afetlere müdahale açısından yetersiz olduğunu

göstermektedir. Bu durum afet anında sahada görev alacak insan kaynağı açısından ciddi bir açık anlamına gelmektedir.

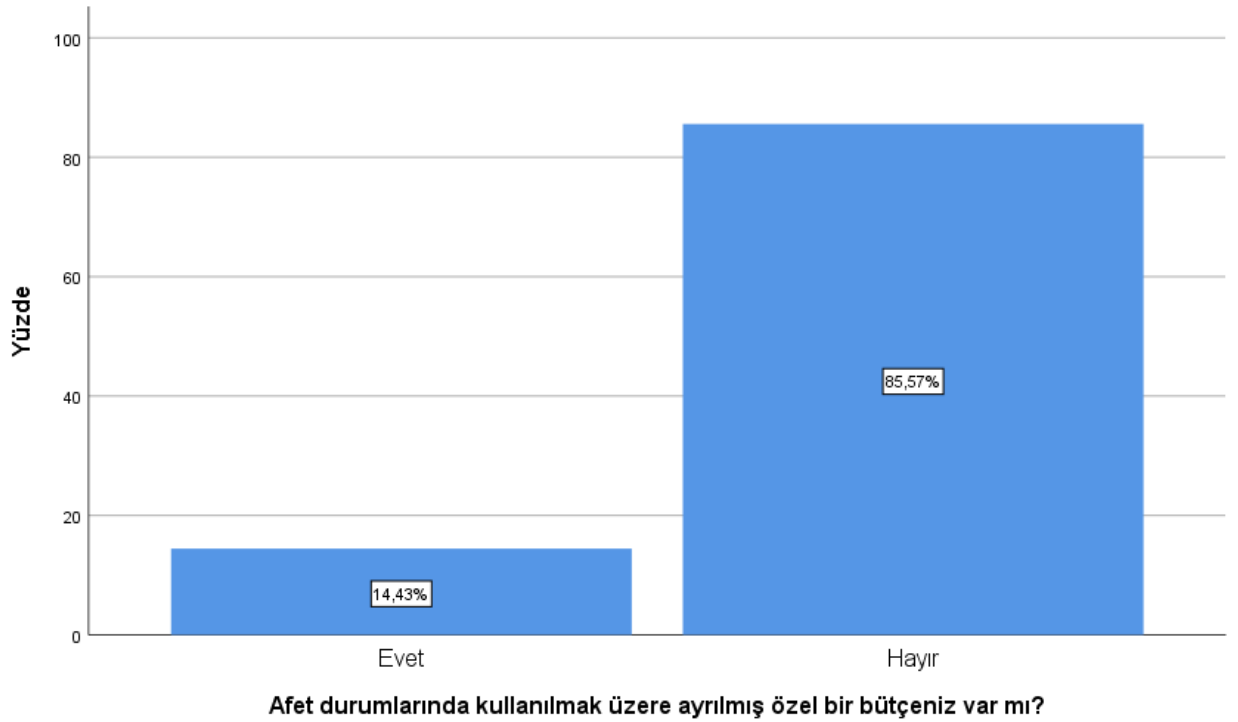
Her iki tablo birlikte değerlendirildiğinde hem kurumsal (uzman personel) hem de topluluk temelli (gönüllü) düzeyde ciddi bir kapasite eksikliği olduğu görülmektedir.

Bu eksiklik, STK'ların afet döngüsünde aktif ve etkili roller üstlenmesini engelleyebilir.

2.8.2. Finansal Kapasite

Tablo 17: Finansal Kapasite: STK'nın Afet durumlarında kullanılmak üzere ayrılmış özel bir bütçesinin varlığı

Afet durumlarına kullanılmak üzere ayrılmış özel bir bütçeniz var mı? (Soru 4.1.)			
		Frekans	Yüzde
	Evet	14	14,4
	Hayır	83	85,6
	Toplam	97	100,0

Finansal kapasite ile özel bütçe durumu verisine göre (Tablo 17), STK'ların yalnızca %14,4'ü afet durumlarında kullanılmak üzere ayrılmış özel bir bütçeye sahiptir. Bu, %85,6'sının herhangi bir afet bütçesi planlamadığı anlamına gelir. Bu veri, STK'ların afet anlarında ani müdahale ve kaynak aktarımı konusunda ciddi mali engellerle karşılaşabileceğini göstermektedir.

Tablo 18: STK'nın Finansal kaynak kullanımı

Afet durumlarında finansal destek almak için hangi kaynakları kullanıyorsunuz? (Soru 4.2.)

	Kendi Kurumsal Kaynakları (Genel bütçeden ayrılan kaynaklar)	Ulusal Fonlar (AFAD, Kızılay, TÜBİTAK destekleri vb.)	Uluslararası Fonlar (UNICEF, ECHO, UNDP gibi kuruluş destekleri)	Yerel Yönetimler (Belediyelerden sağlanan destekler)	Merkezi Yönetim (Bakanlıklar, Valilikler gibi merkezi hükümet organları)	Bağış Kampanyaları (Toplumsal bağışlar, kampanyalar)	Özel Sektör Sponsorluğu (Şirketlerden alınan destekler)	Diğer Yok
N	36	13	2	20	5	35	11	11
-	67	90	101	83	98	68	92	92

Finansal kaynak kullanımı (Tablo 18) verilerine göre, STK'ların en çok başvurduğu kaynaklar:

- **Kendi kurumsal kaynakları** (n=36)
- **Bağış kampanyaları** (n=35)
- **Yerel yönetimler** (n=20)

Buna karşın uluslararası fonlardan (n=2) ve merkezi yönetim desteklerinden (n=5) sınırlı düzeyde faydalandığı görülmektedir. Bu durum, STK'ların genellikle düşük ölçekli, yerel kaynaklara bağımlı bir finansman yapısına sahip olduğunu göstermektedir. Ulusal ve uluslararası fonlara erişim konusunda kapasite ve ağ eksikliği olduğu anlaşılmaktadır.

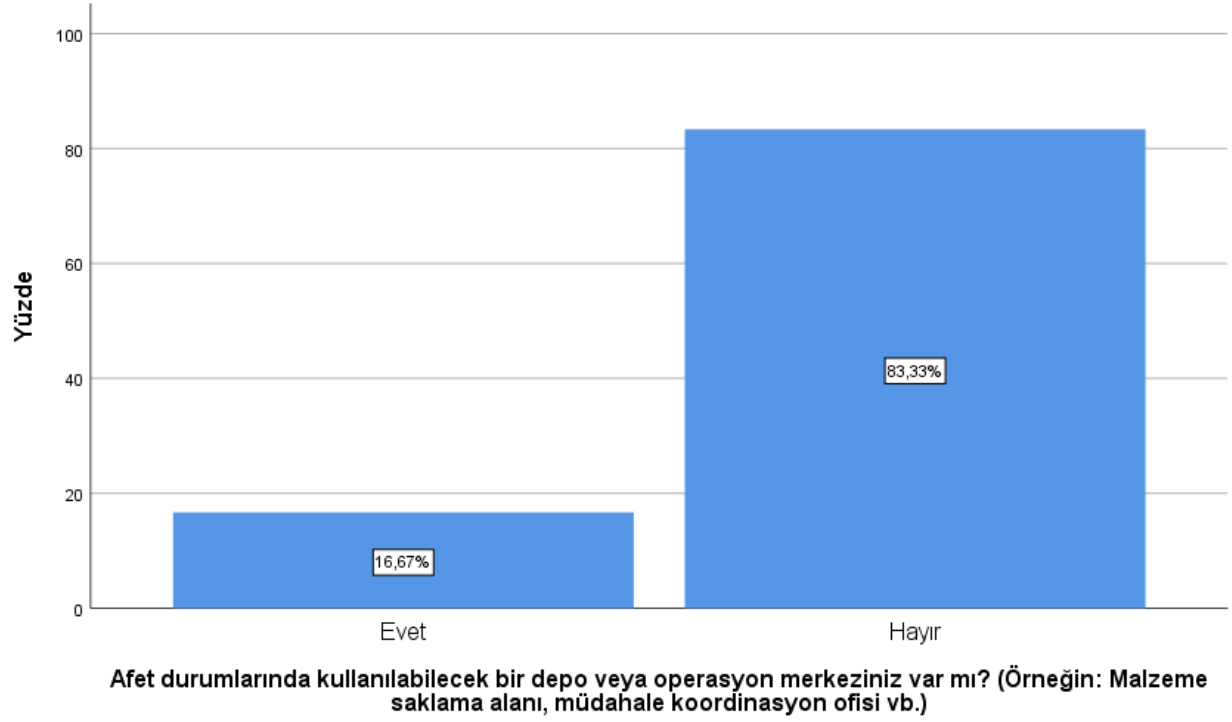
2.8.3. Lojistik ve Depolama Kapasitesi

Mevcut depo imkânları, malzeme çeşitliliği ve stok yönetimi bilgileri aşağıdaki tablolarda yer alır.

Tablo 19: Katılımcı STK'nın Depo veya Operasyon Merkezi Mevcudiyeti

Afet durumlarında kullanılabilecek bir depo veya operasyon merkezinin varlığı (Soru 5.1.)

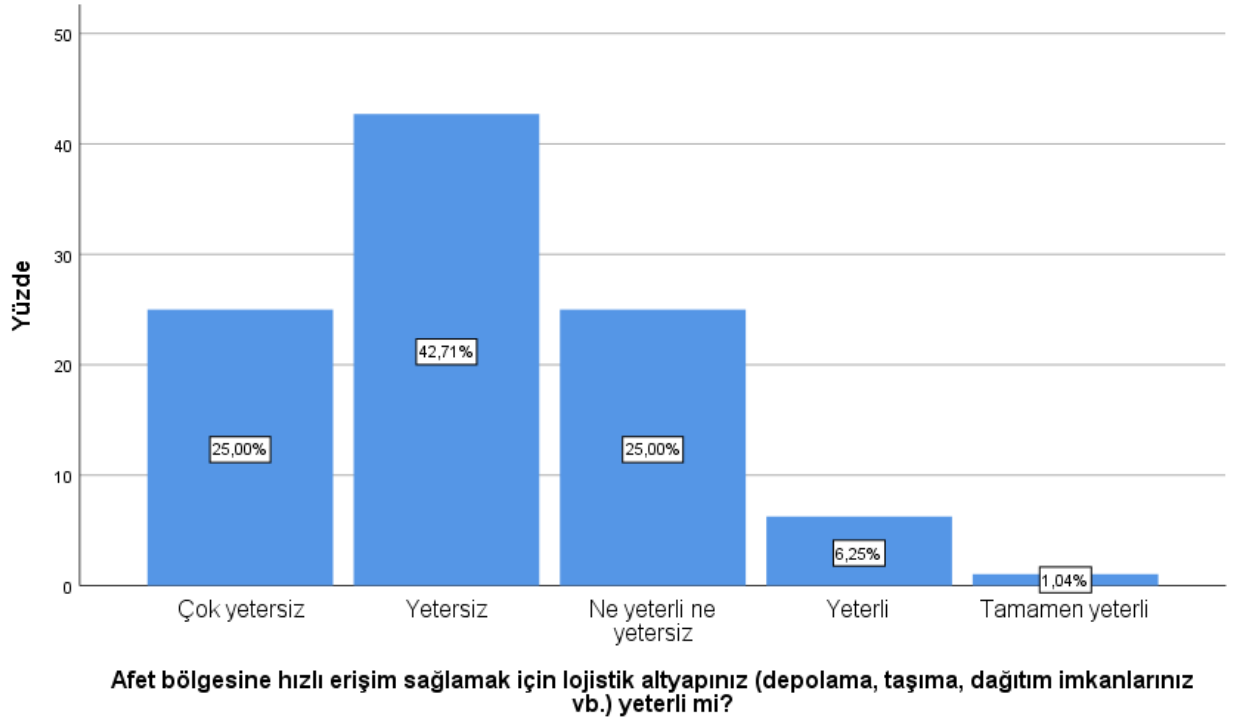
	Frekans	Yüzde
Evet	16	16,7
Hayır	80	83,3
Toplam	96	100,0

Depo veya Operasyon Merkezi Mevcudiyeti (Tablo 19) verilerine göre, katılımcı STK'ların yalnızca %16,7'si afet durumlarında kullanılabileceği bir depo ya da operasyon merkezine sahipken, %83,3'ü böyle bir altyapıya sahip değildir. Bu eksiklik, kriz anında lojistik organizasyonu ve malzeme yönetimini ciddi şekilde sınırlamaktadır.

Tablo 20: STK'nın Lojistik Yeterlilik Durumu

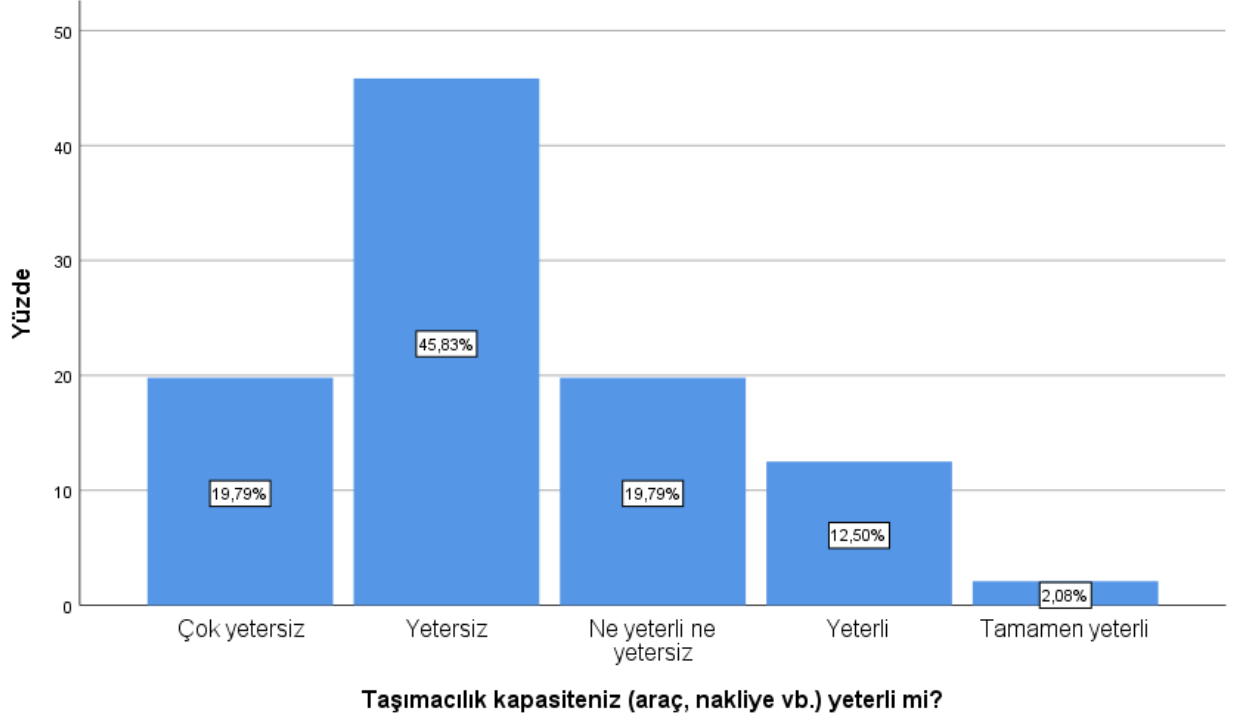
Afet bölgesine hızlı erişim sağlamak için lojistik altyapınız (depolama, taşıma, dağıtım imkanlarınız vb.) yeterli mi? (Soru 5.2.)		
	Frekans	Yüzde
Çok yetersiz	24	25,0
Yetersiz	41	42,7
Ne yeterli ne yetersiz	24	25,0
Yeterli	6	6,3
Tamamen yeterli	1	1,0
Toplam	96	100,0

Lojistik Yeterlilik (Tablo 20) verisine göre, katılımcı STK'ların %67,7'si (çok yetersiz + yetersiz) afet bölgesine erişim sağlayacak lojistik altyapıyı yetersiz olarak değerlendirmiştir. “Tamamen yeterli” diyenlerin oranı yalnızca %1'dir. Bu sonuç, afet anında hızlı müdahale ve malzeme ulaştırma kapasitesinin son derece düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 21: STK'nın Taşımacılık Kapasitesi

(Taşımacılık kapasiteniz (araç, nakliye vb.) yeterli mi?) (Soru 5.3.)		
	Frekans	Yüzde
Çok yetersiz	19	19,8
Yetersiz	44	45,8
Ne yeterli ne yetersiz	19	19,8
Yeterli	12	12,5
Tamamen yeterli	2	2,1
Toplam	96	100,0

Taşımacılık Kapasitesi (Tablo 21) verilerine göre, katılımcı STK'ların %65,6'sı taşıma kapasitesini “çok yetersiz” veya “yetersiz” olarak değerlendirmiştir. Araç, nakliye ve dağıtım imkanlarının kısıtlı olması, afet sonrası lojistik koordinasyon açısından ciddi bir risk oluşturmaktadır.

2.8.4. Dijital Kapasite ve İletişim Altyapısı

Tablo 22: STK'nın Afete hazırlık için afet koordinasyonu ve iş birliği süreçlerinde Dijital Yetkinlik ve Kapasitesi

Afete hazırlık için afet koordinasyonu ve iş birliği süreçlerinde aşağıdaki teknolojilere dair bilgi düzeyinizi değerlendiriniz. (Soru 7.1.)
(1 = Hiç bilgim yok, 5 = Çok iyi düzeyde bilgim var)

	Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS)	Koordinasyon Platformları (AFAD, STK ağları vb.)	Acil Durum İletişim Uygulamaları (WhatsApp, anlık bildirim sistemleri vb.)	Dijital harita & veri paylaşımı
Mean	2,12	2,21	2,43	2,15
N	94	94	93	91

Tablo 22: STK'nın Afete Hazırlık İçin Afet Koordinasyonu ve İş Birliği Süreçlerinde Dijital Yetkinlik ve Kapasitesi verilerini içerir. Bu tablo, STK'ların dijital teknolojilere dair bilgi düzeylerini ortaya koymaktadır. Ortalama değerler 1 (hiç bilgim yok) ile 5 (çok iyi düzeyde bilgim var) arasında değişmekte olup, sonuçlar şu şekildedir:

- **Genel Düzey Düşük:** Bütün kategorilerde bilgi düzeyleri düşük ile orta düzey arasında kalmaktadır. En yüksek ortalama acil durum iletişim uygulamalarında (2,43), en düşük ortalama ise Coğrafi Bilgi Sistemleri (2,12) kullanımı üzerindedir.
- **Kritik Araçlara Erişim Zayıf:** Coğrafi bilgi sistemleri ve dijital harita & veri paylaşımı gibi afet yönetiminde kritik rol oynayan teknolojilere dair bilgi eksikliği dikkat çekmektedir.
- **İletişimde Görece İyi:** WhatsApp gibi yaygın uygulamalar üzerinden yürütülen acil iletişim sistemleri hakkında bilgi düzeyi nispeten daha yüksektir.

2.9. Sonuç ve Öneriler

İlk olarak STK'ların kurumsal yapısı ve kapasiteleri ile ilgili şu genel değerlendirme yapılabilir ve afete hazırlık eğitimi için çıkarım sunabilir:

- STK'ların türleri ve kurumsal profiline ilişkin bulgular, Avcılar ilçesinde hemşehri derneklerinin örneklemdaki yüksek oranı yerel kimlik, gönüllülük, insani yardım ve sosyal dayanışma alanlarında güçlü bir potansiyel taşıdıklarını göstermektedir.
- Kadın odaklı yapıların sınırlılığı, profesyonel çalışan eksikliği ve bazı tematik alanlarda (çevre, engellilik, gençlik) düşük temsil gibi noktalar gelişim alanları olarak değerlendirilebilir.

- Afet öncesi hazırlık, afet anı müdahale ve afet sonrası iyileşme süreçlerinde STK'ların daha etkin rol alabilmeleri için kapasite geliştirme programlarının önemine işaret etmektedir.

STK'ların afet deneyimi çoğunlukla **tekil afet olaylarına müdahaleyle sınırlı, kısa süreli ve sistematik olmayan** niteliktedir. Eğitim, hazırlık ve sürdürülebilir kapasite geliştirme alanlarında ciddi ihtiyaçlar olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle yerel STK'ların afet yönetimi süreçlerine **daha yapısal ve sürekli** şekilde entegre edilmesi önem arz etmektedir.

STK'ların afet döngüsünün her aşamasına entegre olabilmeleri için hem hazırlık hem de müdahale kapasitesinin artırılması gereklidir. Bu tespite ilişkin öneriler:

- (i) Hazırlık faaliyetleri yürütmeyen STK'lara yönelik eğitim ve bilinçlendirme programları tasarlanmalı.
- (ii) Müdahale alanında yer almak isteyen STK'lara ise teknik donanım, lojistik ve personel eğitimi desteği sağlanmalıdır.
- (iii) Kurumsal planlama ve afet senaryosu temelli tatbikatlarla bu alandaki kurumsallaşma desteklenmelidir.

Önerilen Programlar:

- **Eğitim Programları:** STK personeline yönelik afet yönetimi eğitimi programları geliştirilmelidir.
- **Gönüllü Gelişimi:** Gönüllülere yönelik afet müdahale, ilk yardım ve kriz yönetimi eğitimleri yaygınlaştırılmalıdır.
- **Ağ Kurma:** Uzman personeli olmayan STK'lar, uzman kuruluşlarla iş birliği yaparak kapasitelerini artırabilir.
- **AFAD ve Belediyelerle İş Birliği:** Yerel yönetimlerle eğitim ve tatbikat temelli ortak projeler geliştirilebilir.

Katılımcı STK'ların finansman, lojistik ve dijital kapasitesine ilişkin tespitler aşağıda özetlenmiştir

Alan	Temel Sorunlar	Temel Bulgular
Finans	Ayrılmış bütçe eksikliği, fonlara erişim zayıflığı	%85,6'sının özel afet bütçesi yok; uluslararası fonlardan düşük yararlanma
Depolama	Fiziksel altyapı eksikliği	%83,3'ünün deposu yok
Lojistik	Müdahale, taşıma ve dağıtım kapasitesi yetersiz	%67,7'si lojistiği, %65,6'sı taşımayı yetersiz buluyor

Alan	Temel Sorunlar	Temel Bulgular
Dijital Kapasite	Dijital sistemlere erişim sınırlı; afet yönetiminde kritik araçlarda bilgi eksikliği	Genel düzey düşük; acil iletişim uygulamaları (ortalama 2,43) görece güçlü, ancak CBS (2,12) ve dijital haritalama gibi teknolojilere erişim zayıf

Bu tespitler ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- (i) **Fonlara Erişim Eğitimi:** STK’ların ulusal/uluslararası afet fonlarına erişimini kolaylaştıracak eğitim ve rehberlik sağlanmalıdır.
- (ii) **Yerel İşbirlikleri:** Belediyelerle ortak depo kullanımı ve taşıma altyapısı paylaşımı teşvik edilmelidir.
- (iii) **Afet İçin Ayrılmış Mikro Bütçeler:** Her STK için düşük bütçeli ama önceden planlanmış “acil müdahale fonları” oluşturulması desteklenmelidir.
- (iv) **Lojistik Ortak Platformlar:** STK’lar arası lojistik işbirliği ağları ve ortak taşıma havuzları kurulmalıdır.
- (v) **Hedefli Dijital Kapasite Geliştirme Programları Düzenlenmeli:**
 - Özellikle Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ve dijital harita kullanımına yönelik temel ve uygulamalı eğitimler sunulmalıdır.
- (vi) **STK’lar Arası Ortak Dijital Eğitim Platformları Kurulmalı:**
 - Koordinasyon ve veri paylaşımı için STK’ların birbirinden öğrenebileceği dijital içerikler hazırlanarak bir bilgi havuzu oluşturulabilir.
- (vii) **AFAD ve Yerel Yönetimlerle Ortak Uygulamalı Tatbikatlar Yapılmalı:**
 - Koordinasyon platformlarının kullanımı (örneğin e-AFAD, kriz masası yazılımları) gerçek senaryolara dayalı tatbikatlarla artırılmalıdır.
- (viii) **Mobil Uygulama Kullanımı Teşvik Edilmeli:**
 - WhatsApp ve benzeri uygulamalarla sınırlı kalınmamalı; afet bildirim ve koordinasyon sistemlerinin (ör. AKOS, KrizNet) STK’lar tarafından tanınması sağlanmalıdır.
- (ix) **Dijital Okuryazarlık Standartları Belirlenmeli:**
 - STK’ların afet hazırlık süreçlerine aktif katılımı için asgari dijital yetkinlik standartları geliştirilmeli ve bu standartlara ulaşmaları teşvik edilmelidir.

BÖLÜM 3 – AFET EĞİTİMİNDE STK’LARIN KURUMSAL KAPASİTESİ VE İHTİYAÇ HARİTASI

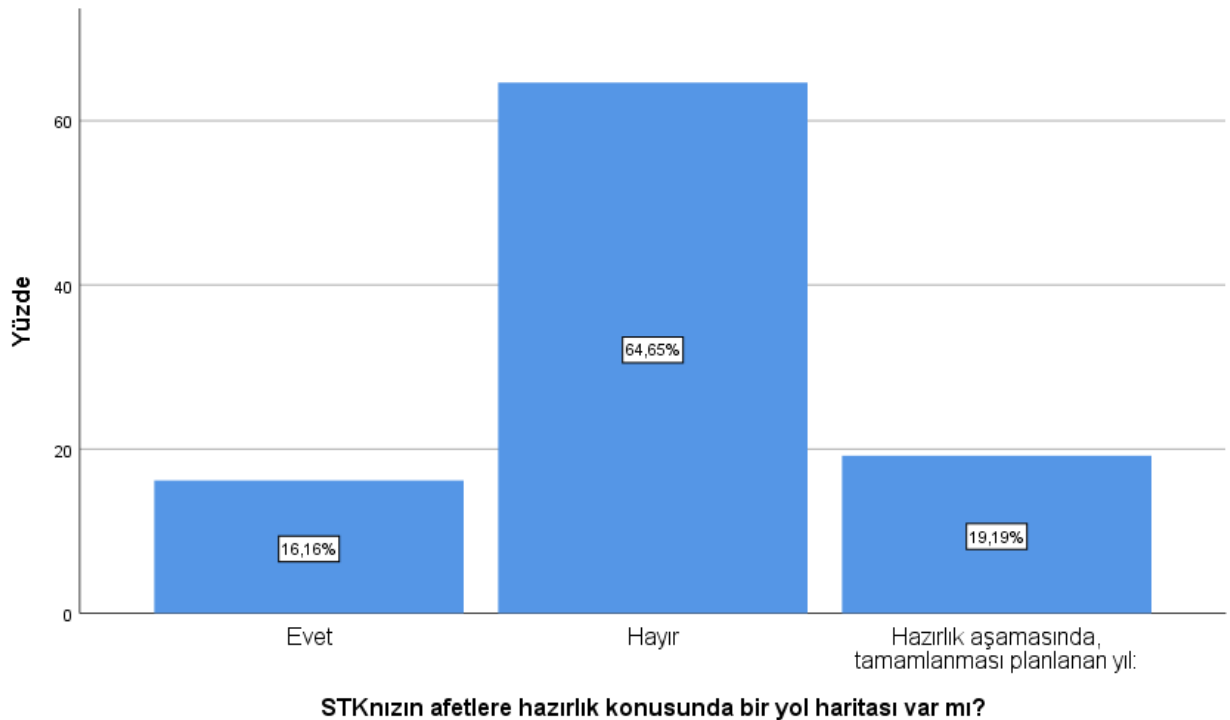
AFET EĞİTİMİ VERME VE ALMA KAPASİTELERİ, EĞİTİM İÇERİK ANALİZİ, EKSİKLİKLER VE İHTİYAÇ DUYULAN ALANLAR

3.1. STK’nın Kurumsal Afet Hazırlığı

Bu bölümde, STK’ların afet eğitim ekosistemine ilişkin mevcut durumunu, karşılaştıkları zorlukları ve kapasite geliştirme alanlarını ortaya koyan veriler sunulmaktadır. Afet eğitime yönelik nicel ve nitel veriler aracılığıyla, STK’ların kurumsal kapasiteleri, uygulama pratikleri ve eğitim öncelikleri belirlenebilmektedir. Bulgular, STK’ların afet eğitimi süreçlerinin, mevcut kapasitelerinin ve ihtiyaç duydukları alanların çok boyutlu bir analizini mümkün kılmaktadır.

Tablo 23: STK’nın Afete Kurumsal Hazırlığı

<i>Afetlere hazırlık konusunda yol haritası var mı? (Soru 2.1.)</i>			
	Frekans	Yüzde	
Evet	16	16,2	
Hayır	64	64,6	
Hazırlık aşamasında, tamamlanması planlanan yıl:	19	19,2	
Toplam	99	100,0	

Araştırma bulguları STK'ların stratejik planlama ve kurumsal hazırlık eksikliğini ortaya koymaktadır. Tablo 23'e göre, yalnızca %16,2'si afetlere hazırlık konusunda bir yol haritasına sahipken, %64,6'sı herhangi bir planı olmadığını belirtmiştir. %19,2'si ise hazırlık aşamasında olduğunu, ancak bu hazırlığın önümüzdeki 5 yıl içerisinde tamamlanacağını

ifade etmiştir. Bu durum, STK'ların çoğunun afetlere yönelik stratejik yönlendirme ve kurumsal hazırlık açısından ciddi eksiklikler taşıdığını göstermektedir.

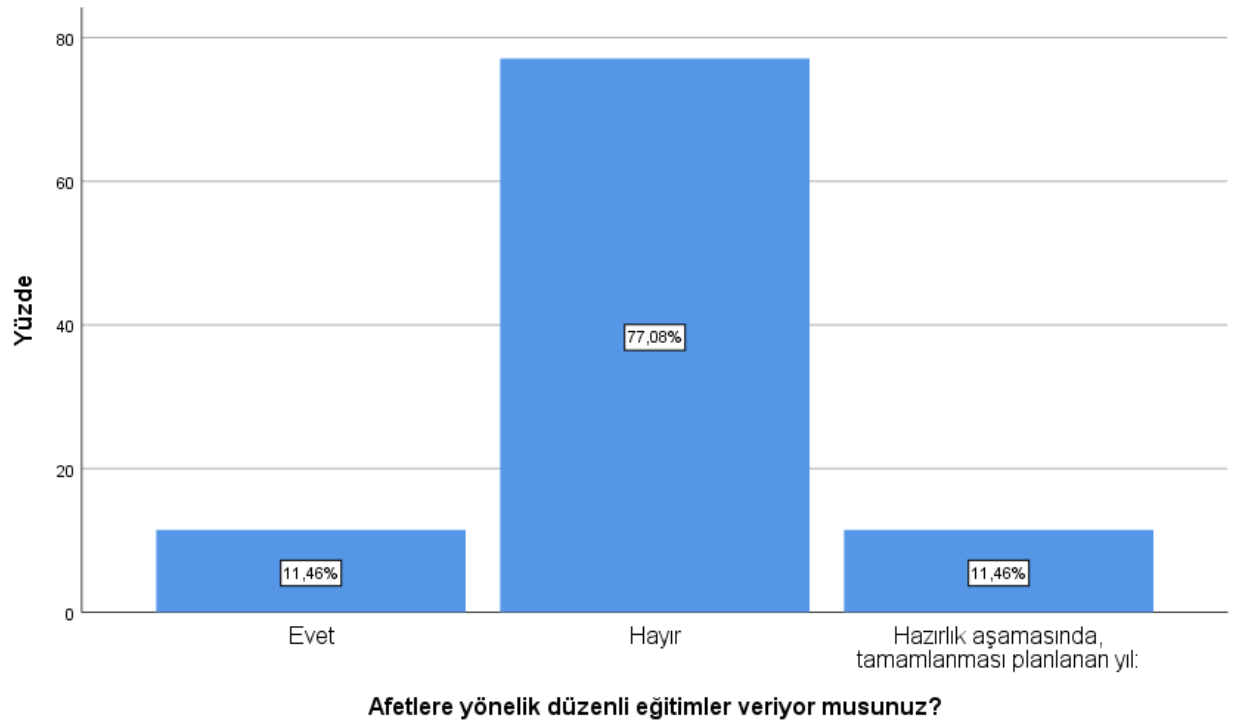
3.2. STK'nın Afet Eğitim Süreçleri

3.2.1. Afetlere Yönelik Eğitim Verme Kapasitesi

Tablo 24: STK'nın Afetlere Yönelik Eğitim Verme Kapasitesi

Afetlere yönelik düzenli eğitimler verme (Soru 2.2.)

	Frekan s	Yüzde
Evet	11	11,5
Hayır	74	77,1
Hazırlık aşamasında, tamamlanması planlanan yıl:	11	11,5
Toplam	96	100,0

Tematik Harita 3: STK Tarafından Verilen Afet Eğitimi İçeriği Tema Kategorileri, İlgili Eğitim İçeriği ve Çıkarımlar (Soru 2.3.)

Tema	Eğitim İçerik Başlıkları³¹	Gözlem ve Çıkarımlar
Afet Farkındalığı & Bilinçlendirme	Afet türleri, riskler, bireysel hazırlık, kamu spotları	Temel bilgiler var ancak hedef gruplara uygunlaştırma ve yaygınlaştırma bilgisi eksik
Temel Afet Eğitimi	İlk yardım, yangın güvenliği, tahliye planları, afet çantası hazırlığı	Bilgi düzeyi değişken, uygulamalı eğitim eksik
Afet Anı Davranış Bilgisi	"Çök-kapan-tutun", güvenli alan bilgisi, iletişim planları	Bilgi çoğunlukla teorik düzeyde, pratik senaryo uygulamaları yetersiz olabilir
Kurumsal ve Topluluk Temelli Müdahale	Mahalle bazlı örgütlenme, yerel afet ekipleri, gönüllülük sistemleri	Katılım az, örgütlenme kültürü zayıf
Arama Kurtarma	Hafif arama kurtarma, güvenli müdahale yöntemleri, temel ekipman kullanımı	Teorik bilgiye dayalı ancak sahada aktif katılım düşük olabilir. Bu konuda bilgi yok
Psikolojik İlk Yardım & Sosyal Destek	Kriz anı psikososyal müdahale, özel gruplara (kadın, çocuk, yaşlı) destek	Sistematiği içerik nadir, sahaya aktarım yetersiz
Tatbikatlar ve Uygulamalı Eğitim	Okul/kurum tatbikatları	Tatbikatlar sembolik kalıyor, olabilir ve gerçeklik düzeyi zayıf
Deneyim ve Beceri Gelişimi	Vaka analizleri, geçmiş afet dersleri, afet sonrası değerlendirme	İçerikler çoğunlukla akademik, saha tecrübesine dayalı öğrenme eksik
İçerik Bilgisi Eksikliği	"Yok", "bilinmiyor", "boş bırakılmış" ifadeler	Çok sayıda "bilinmiyor", "hiç yok", "yok" ve boş satır yanıtı mevcut, sistematiği eksiklik var

³¹ Tabloda listelenen eğitim içerikleri katılımcıların şu sorulara verdiği cevaplardan elde edildi ve düzenlendi: Soru 2.2: Afetlere yönelik düzenli eğitimler veriyor musunuz; Soru 2.3: 2.2'ye verilen cevap EVET ise verilen eğitimin içeriği nedir? Soru 2.3 Eğitim içeriğini soruldu.

Araştırma bulguları katılımcı STK'ların eğitim verme kapasitesi ve pratik uygulama yetersizliğine işaret etmektedir. Tablo 24'de düzenli afet eğitimi veren STK oranı %11,5 ile oldukça düşüktür. Eğitim vermeyen STK'ların oranı %77,1, hazırlık aşamasında olanlar yine %11,5'tir.

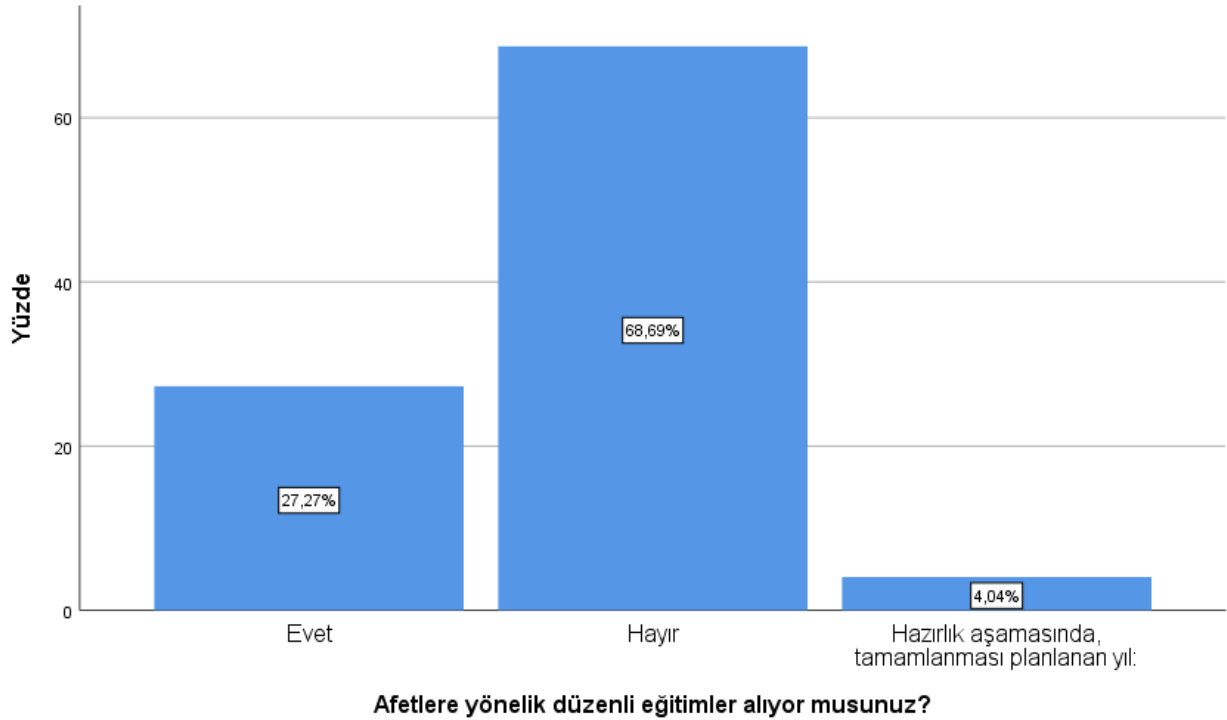
Tematik harita 3'de eğitim içeriklerinin çoğunun teorik düzeyde kaldığı; uygulamalı eğitimlerin (ör. tatbikatlar, senaryo çalışmaları) eksik olduğu gözlemlenmektedir. "İçerik bilgisi eksikliği" teması altında çok sayıda boş bırakılmış veya "bilinmiyor" şeklinde yanıtlar, kurumsal hafıza ve eğitim sistematigi sorununa işaret etmektedir.

3.2.2. Afetlere Yönelik Eğitim Alma

Tablo 25: STK'nın Afetlere Yönelik Düzenli Eğitim Alma Durumu

Afetlere yönelik düzenli eğitimler alıyor musunuz? (Soru 2.4.)			
		Frekans	Yüzde
	Evet	27	27,3
	Hayır	68	68,7
	Hazırlık aşamasında, tamamlanması planlanan yıl:	4	4,0
	Toplam	99	100,0

•

Tematik Harita 4: STK'nın Afetlere Yönelik Aldığı Afet Eğitimi İçeriği Tema Kategorileri, İlgili Eğitim İçeriği ve Çıkarımlar (Soru 2.5.)

Tema	İlgili İçerik Başlıkları³²	Gözlem ve Çıkarımlar
Afet Farkındalığı & Bilinçlendirme	Afet nedir, afete hazırlık, bilinçli afet; Afet bilinci toplumu; Hazırlık nedir; Ne yapılması gerektiği	Temel farkındalık çoğunlukla teorik düzeyde, uygulama bilgisi eksik
Temel Afet Eğitimi	İlk yardım, Psikolojik ilk yardım, Krize müdahale, Afet sürecinde destekleyici eğitimler	İlk yardım sıklıkla tekrar edilmiş, psikolojik destek eğitimi sınırlı
Afet Anı Davranış Bilgisi	Yok (belirtilmemiş)	Bu başlık özelinde doğrudan bilgi verilmemiş; eksiklik gözlemleniyor
Kurumsal & Topluluk Temelli Müdahale	Tokat Dernekler Federasyonu eğitimi; Belediye tarafından bir kez eğitim verilmiş; DESTEK AFAD Gönüllüsü	Kurumsal girişimler mevcut fakat süreklilik ve yaygınlık sınırlı
Acil Durum Yönetimi & Koordinasyon	Şubat 2023 Depreminde Afet yönetmeliği; Afet koordinasyon ve müdahale, Arama kurtarma koordinasyonu	Belirli yerlerde afet koordinasyonuna dair bilgi mevcut ancak uygulama belirsiz
Arama Kurtarma	Arama kurtarma, Yangınla arama kurtarma, İlk yardım ile birlikte	Yaygın olarak belirtilmiş ancak bireysel ya da kurumsal katılım düzeyine ilişkin bilgi yok
İmar & Planlama	İmar planı	Tekil olarak geçiyor, yaygın değil
Kimyasal / Özel Riskler	Kimyasal atıklar ve depremler	Sadece bir örnekte kaymakamlık aracılığıyla eğitim verilmiş
Eğitim & Seminerler	AFAD semineri: Afet dayanıklı şehirler; Belediyeden bir kez afet yönetimi eğitimi alınmış	Eğitimlerin sıklığı ve sürekliliği sınırlı
Psikolojik İlk Yardım & Sosyal Destek	Psikolojik ilk yardım, Krize müdahale, Psikolojik destek, Afet sonrası destek	Bireysel düzeyde bilgi verilmiş; sistematik ve hedef gruba özel içerik eksik
İçerik Bilgisi Eksikliği	Boş bırakılan yanıtlar, “Yok” ifadeleri, Engelli bireyler ve afet sonrası haklara dair bilgi eksikliği	Sistematik eksiklik dikkat çekiyor

³² Tabloda listelenen eğitim içerikleri katılımcıların şu sorulara verdiği cevaplardan elde edildi ve düzenlendi: Soru 2.4: Afetlere yönelik düzenli eğitimler alıyor musunuz ?; Soru 2.5: 2.4'e verilen cevap EVET ise alınan eğitimin içeriği nedir?

Araştırma bulgular (Tablo 25) düzenli eğitim alma durumu ve eğitim içerik yetersizliklerini ortaya koymuştur. Tablo 25'e göre, STK'ların yalnızca %27,3'ü afetlere yönelik düzenli eğitim aldığını belirtmiştir.

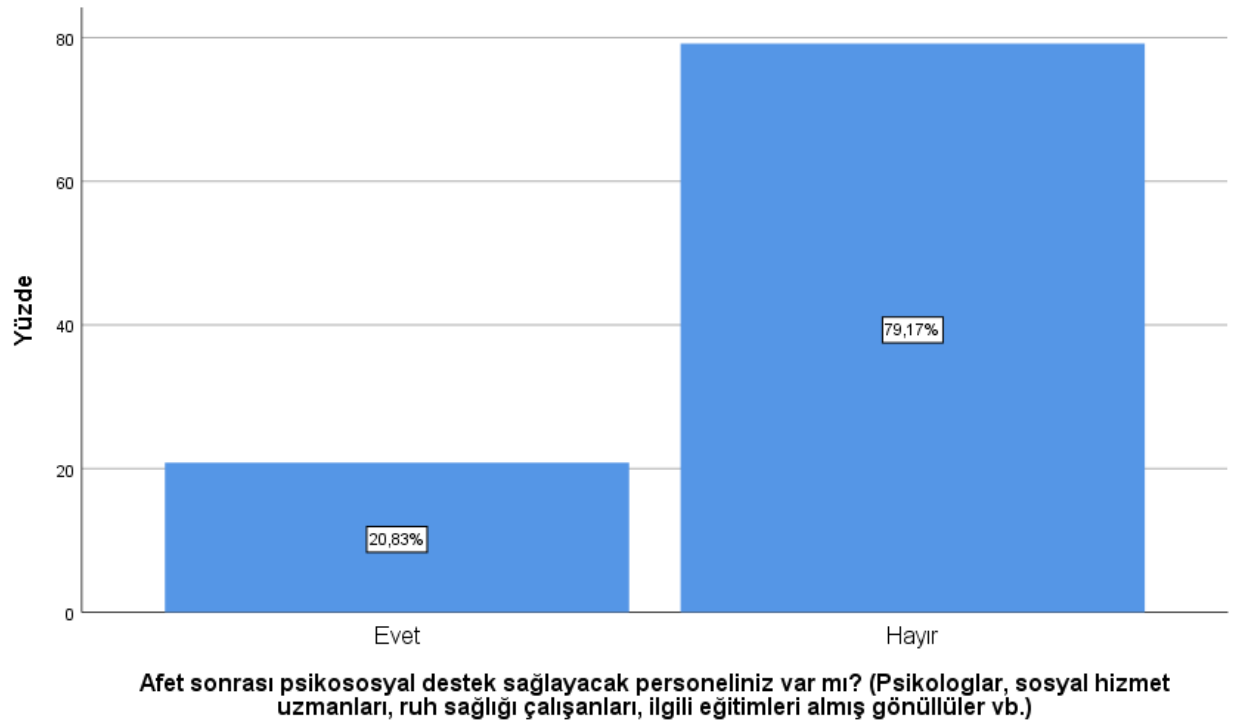
Tematik harita 4'de eğitim içeriklerine dair gözlemler arasında özellikle "Afet Anı Davranış Bilgisi" gibi kritik başlıklarda doğrudan bilgi verilmediği dikkat çekmektedir.

Psikososyal destek ve koordinasyon konularında bilgi sahibi olan STK'lar bulunsa da bu eğitimlerin sürekliliği ve kapsamı sınırlıdır.

3.2.3. Psikososyal Destek Kapasite ve Eğitim

Tablo 26: STK'nın Psikososyal Destek Kapasitesi

<i>Afet sonrası psikososyal destek sağlayacak personeliniz var mı? (Soru 9.1.)</i>			
		Frekans	Yüzde
	Evet	20	20,8
	Hayır	76	79,2
	Toplam	96	100,0

Bulgular psikososyal destek personeli ve eğitim yeterliliğinin sınırlı olduğuna işaret eder. Tablo 26'da, sadece %20,8 oranında STK'nın afet sonrası psikososyal destek sağlayabilecek personele sahip olduğu görülmektedir.

- **Tablo 27**'de, bu personelin %55'i “yeterli”, yalnızca %10'u “tamamen yeterli” olarak değerlendirilmiştir. Bu da **nitelikli insan kaynağı eksikliği** sorununun altını çizmektedir.

Tablo 27: STK Temsilcisinin Personelin Psikososyal destek konusunda eğitim yeterliliğini Değerlendirmesi

<i>İlgili personelin psikososyal destek konusunda eğitim yeterliliğini nasıl değerlendirirsiniz? (Soru 9.2.)</i>			
			Yüzde
			Frekans
Evet	Çok yetersiz	1	5,0
	Ne yeterli ne yetersiz	6	30,0
	Yeterli	11	55,0
	Tamamen yeterli	2	10,0
	Toplam	20	100,0

3.3. STK'nın İhtiyaç Duyduğu Afet Eğitim Profili ve Dağılımı

Tablo 28: STK Temsilcisinin İhtiyaç Duyulan Eğitim Alanlarını Değerlendirmesi

		İhtiyaç duyulan eğitimler (Soru 3.3.)	
		N	Yüzde
	Afet farkındalığı	50	13,0%
	Afete hazırlık	62	16,1%
	Acil durum yönetimi	62	16,1%
	İlk yardım uygulamaları	62	16,1%
	Arama-kurtarma	56	14,5%
	Psikososyal destek	36	9,4%

Dijital afet takip araçları, coğrafi bilgi sistemleri gibi	24	6,2%
Kriz iletişimi	27	7,0%
Diğer: (Lütfen belirtiniz)	6	1,6%
Toplam	385	100,0%

Tablo 28 (Eğitim İhtiyaçlarının Profili ve Dağılımı) verilerine göre en çok ihtiyaç duyulan eğitimler:

- a) Afete hazırlık, acil durum yönetimi ve ilk yardım (%16,1),**
- b) Arama kurtarma (%14,5),**
- c) Afet farkındalığı (%13,0)** olarak öne çıkmaktadır.

Psikososyal destek (%9,4) ve **dijital afet takip araçları (%6,2)** ise daha düşük oranda belirtilmiştir. Ancak bu alanlar kriz anında kritik rol oynadığından bu eksiklikler önceliklendirilmelidir. STK'lara psikososyal destek ve dijital afet takip araçları bilgisi ve yetkinliğinin önemine dair farkındalık kazanmaları da STK'lara verilecek eğitim müfredatına dahil edilmelidir.

3.4. Sonuç

Araştırma bulguları, STK'ların afet eğitimi konusunda kurumsal hazırlıklarının, uygulama kapasitelerinin ve insan kaynağı yeterliliğinin oldukça sınırlı olduğunu ortaya koymuştur. Afetlere yönelik stratejik planlama ve düzenli eğitim verme oranı düşüktür; verilen eğitimlerin büyük kısmı teorik düzeyde kalmakta, uygulamalı eğitim eksikliği göze çarpmaktadır. Eğitim ihtiyacı en çok “afete hazırlık”, “acil durum yönetimi”, “ilk yardım” ve “arama-kurtarma” alanlarında yoğunlaşırken, psikososyal destek ve dijital afet araçları gibi kritik alanlarda bilgi ve kapasite eksikliği dikkat çekmektedir.

BÖLÜM 4 – KOORDİNASYONUN GÜCÜ VE ZAYIFLIĞI: STK’LARIN KURUMSAL İŞBİRLİĞİ, KAPASİTE AÇIKLARI VE POLİTİKA ÖNERİLERİ

YEREL YÖNETİMLER VE KAMU KURUMLARIYLA İŞ BİRLİĞİ DÜZEYİ, KOORDİNASYON SORUNLARI, ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Bu bölümde Avcılar İlçesinde görüşme yapılan STK’ların koordinasyon ve işbirliği dinamikleri (4.1); ve eğitim, insan kaynağı, lojistik, teknoloji gibi kapasite eksiklikleri (4.2) nicel ve nitel veriler ışığında analiz edilecektir.

4.1. STK’ların Kurumsal Koordinasyon ve İş Birliği Kapasitesi

Bu bölüm, sivil toplum kuruluşlarının (STK) afetlere hazırlık kapsamında yerel yönetimler, kamu kurumları ve diğer STK’larla yürüttükleri iş birliği düzeylerini, karşılaştıkları koordinasyon sorunlarını ve çözüm önerilerini ortaya koymaktadır.

4.1.1. Afete Hazırlıkta İş birliği Yapılan Kurumlar

Tablo 29: Afete Hazırlık Çalışmaları Kapsamında İşbirliği Yapılan Kurum Türü ve İşbirliği Düzeyleri

		<i>Hazırlık çalışmaları kapsamında işbirliği yapılan kurumlar (Soru 2.6.)</i>	
		N	Yüzde
	İşbirliği yaptığı bir kurum yok	43	31,9%
	Yerel Yönetimler (Belediyeler vb.)	25	18,5%
	Kamu Kurumları (AFAD, Valilikler, Bakanlıklar vb.)	18	13,3%
	Diğer STK’lar	35	25,9%
	Gönüllü Ağları	13	9,6%
	Diğer	1	0,7%
Toplam		135	100,0%

Kurumlar ile İşbirliği Düzeyleri tablosunda (Tablo 29) yer alan verilere göre, katılımcı STK’ların %31,9’u hiçbir kurumla işbirliği yapmadığını belirtmiştir. Bu oran, afetlere hazırlık sürecinde örgütler arasında ciddi bir kopukluk yaşandığını göstermektedir. En fazla işbirliği yapılan kurumlar arasında:

- Diğer STK’lar (%25,9)
- Yerel yönetimler (%18,5)

- Kamu kurumları (%13,3) yer almaktadır.

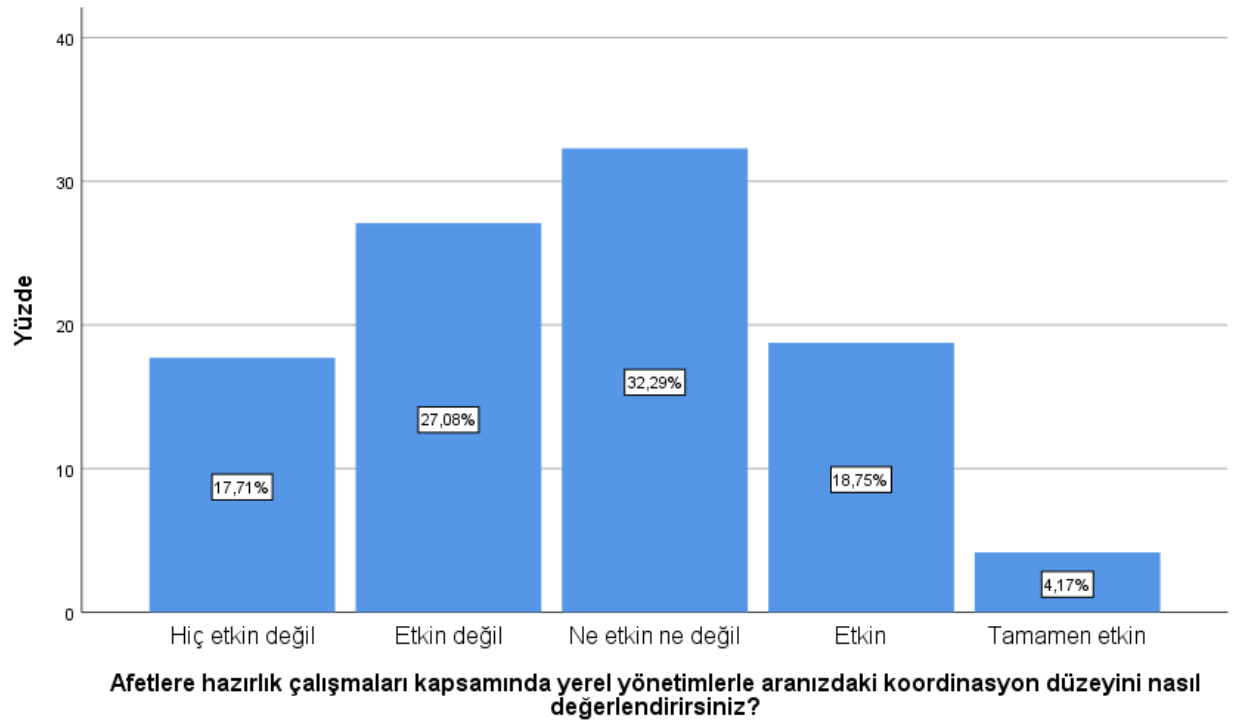
Bu veriler, yatay düzeyde (STK-STK) işbirliğinin kamu kurumlarıyla olan dikey ilişkilerden daha yaygın olduğunu göstermektedir.

4.1.2. Yerel Yönetimlerle Koordinasyon Düzeyi

Tablo 30: Afetlere Hazırlık Çalışmaları Kapsamında Yerel yönetimlerle Katılımcı STK Arasındaki Etkin Koordinasyon Düzeyi Değerlendirme

Afetlere hazırlık çalışmaları kapsamında yerel yönetimlerle aranızdaki koordinasyon düzeyini nasıl değerlendirirsiniz? (Soru 6.1.)

	Frekans	Yüzde
Hiç etkin değil	17	17,7
Etkin değil	26	27,1
Ne etkin ne değil	31	32,3
Etkin	18	18,8
Tamamen etkin	4	4,2
Toplam	96	100,0

Yerel Yönetimlerle Koordinasyon Düzeyi tablosu (Tablo 30), STK'ların %44,8'i (hiç etkin değil: %17,7 + etkin değil: %27,1) yerel yönetimlerle koordinasyonu olumsuz değerlendirdiğini ortaya koyar. "Etkin" veya "tamamen etkin" olduğunu belirtenlerin oranı yalnızca %23'tür. Bu, yerel düzeyde kurumsal eşgüdüm eksikliğine işaret etmektedir.

4.1.3. Yerel Yönetimlerle Koordinasyon Eksikliğinin Nedenleri

Tablo 31: STK Tarafından Sıralanan Afetlere Hazırlık Çalışmaları Kapsamında Yerel yönetimlerle Katılımcı STK Arasındaki Etkin Koordinasyon Eksikliğinin Nedenleri

<i>Yerel yönetimlerle etkin koordinasyon sağlanamama nedeni?</i> (Soru 6.2.)			
		N	Yüzde
	Yerel yönetimlerin STK'lara yeterince açık olmaması	52	14,5%
	Kurumsal iletişim kanallarının zayıf olması	51	14,2%
	Güven eksikliği / karşılıklı anlayış problemi	27	7,5%
	Afet hazırlık süreçlerinde STK'lara danışılmaması	39	10,9%
	Siyasi/ideolojik farklılıklar	21	5,8%
	Bütçe ve kaynak kısıtları	39	10,9%
	Bürokratik süreçlerin yavaşlığı	32	8,9%
	Bilgi paylaşımının sınırlı olması	37	10,3%
	Ortak planlama yapılmaması	38	10,6%
	Yerel yönetimlerde afet yönetimi odağının zayıf olması	21	5,8%
	Diğer	2	0,6%
Toplam		359	100,0 %

Yukarıda söz konusu olan eksikliğin nedeni katılımcı STK'lara sorulmuştur. Verdikleri cevaplar, “Yerel Yönetimlerle Koordinasyon Eksikliğinin Nedenleri” (Tablo 31) verisine göre yerel yönetimlerle etkili koordinasyonun önündeki başlıca engeller şunlardır:

- Yerel yönetimlerin STK'lara yeterince açık olmaması (%14,5)
- Kurumsal iletişim kanallarının zayıf olması (%14,2)
- STK'ların afet hazırlık süreçlerine dahil edilmemesi (%10,9)
- Bütçe ve kaynak yetersizlikleri (%10,9)
- Ortak planlama eksikliği (%10,6)
- Bilgi paylaşımının sınırlılığı (%10,3)

Bu nedenler, yönetsel, kurumsal ve iletişim temelli çoklu yapısal engellere işaret etmektedir.

4.1.4. Yerel Yönetimlerle Koordinasyonu Geliştirme Önerileri

Tablo 32: Katılımcı STK'nın Yerel Yönetimlerle Koordinasyon Düzeyini Etkinleştirmek İçin Sunduğu Öneriler

<i>Yerel yönetimlerle daha etkin bir koordinasyon için sizce neler yapılmalı? (Soru 6.3.)</i>			
	N	Yüzde	
Ortak eğitimler yapılmalı	80	16,4%	
Ortak tatbikatlar yapılmalı	58	11,9%	
Afet öncesinde düzenli toplantılar/çalıştaylar organize edilmeli	60	12,3%	
Yerel yönetimler afet planlarını STK'larla paylaşmalı	56	11,5%	
STK'lar afet planlama süreçlerine dahil edilmeli	57	11,7%	

Ortak veri/paylaşım platformları kurulmalı	42	8,6%
Yerel yönetimlerde STK iletişim sorumluları olmalı	52	10,7%
Kaynak paylaşımı (malzeme, depo, insan gücü vb.) yapılmalı	49	10,1%
Protokoller ve yazılı işbirliği anlaşmaları oluşturulmalı	29	6,0%
Diğer	4	0,8%
Toplam	487	100,0 %

Katılımcılara yerel yönetimler ile koordinasyonun geliştirilmesine yönelik öneriler sorulmuş ve cevaplar Tablo 32’de (Katılımcı STK’nın Yerel Yönetimlerle Koordinasyon Düzeyini Etkinleştirmek İçin Sunduğu Öneriler) listelenmiştir.

STK’lar, yerel yönetimlerle daha etkili bir koordinasyon için aşağıdaki önlemleri önermektedir:

- Ortak eğitimler yapılması (%16,4)
- Ortak tatbikatlar (%11,9)
- Düzenli toplantı ve çalıştaylar (%12,3)
- Afet planlarının STK’larla paylaşılması (%11,5)
- STK’ların afet planlamasına dahil edilmesi (%11,7)

Bu öneriler, karşılıklı güvenin ve koordinasyon kapasitesinin artırılması yönünde somut adımlar içermektedir.

4.1.5. Kamu Kurumları ile Koordinasyon Değerlendirmesi

Tablo 33: Afetlere Hazırlık Kapsamında Katılımcı STK'nın Kamu Kurumları ile Etkin Koordinasyon Düzeyini Değerlendirmesi

Afetlere hazırlık için kamu kurumları ile etkin bir koordinasyon sağlıyor musunuz?
(Soru 6.4.)

	Frekans	Yüzde
Hiç etkin değil	22	22,9
Etkin değil	37	38,5
Ne etkin ne değil	26	27,1
Etkin	10	10,4
Tamamen etkin	1	1,0
Toplam	96	100,0

Katılımcı STK'nın Kamu kurumlarıyla koordinasyon düzeyi sorgulanmış ve cevaplar Tablo 33'de ("Afetlere Hazırlık Kapsamında Katılımcı STK'nın Kamu Kurumları ile Etkin Koordinasyon Düzeyini Değerlendirmesi")'de sunulmuştur. Bulgulara göre, katılımcı STK'nın kamu kurumlarıyla olan koordinasyon düzeyi de düşüktür. STK'ların %61,4'ü (hiç

etkin değil: %22,9 + etkin değil: %38,5) kamu kurumlarıyla etkin bir koordinasyon sağlanamadığını ifade etmiştir. Bu oran, yerel yönetimlerle olan koordinasyondan da daha düşüktür.

4.1.6. Kamu Kurumları ile İşbirliği

Açık uçlu bir soru ile STK'nın **işbirliği yaptığı** kamu kurumlarının adları sorulmuş ve cevaplar **Tematik Harita 5'te** listelenmiştir:

Tematik Harita 5: STK'nın Afet Hazırlığında İşbirliği Yaptığı Kamu Kurumları Bilgisi³³

Kurum Adı	Not
AFAD	Kamu kurumu
Belediye	Yerel yönetim
Avcılar Belediyesi	Yerel yönetim (ilçe belediyesi)
Valilik	Kamu kurumu
Kaymakamlık	Kamu kurumu
Okullar	Eğitim kurumu
Kızılay	Kamu yararına çalışan STK
Kurum bilgisi eksik	İşbirliği yapılmış ancak kurum ismi tamamen belirsiz ya da unutulmuş
İşbirliği bilgisi eksik	Boş bırakılmış satırlar

4.1.7. Kamu Kurumları ile Yürütülen Faaliyet Alanları

Tematik Harita 6: STK'nın İşbirliği Yaptıkları Kamu Kurumu ile Yapılan Faaliyetin Alanı/İçeriği Kategorileri ve Çıkarımlar (Soru 6.5.)

Temalar	İşbirliği Faaliyet İçeriği/Alanı Örnekleri ³⁴	İşbirliği Alanının Önemi ve Çıkarımlar
Geçici Barınma ve Yerleşim Planlaması	Şubat 2023 depreminde konteyner kent yer tahsisinde belirsizlik yaşandı	Önceden ilan edilmiş yerleşim planları kritik öneme sahip
Engellilik ve Afetlerde Katılım	Görme engelli bireylerin tahliye planlamasında yer almaması	Erişilebilirlik ve katılım, afet planlamasında öncelik olmalı

³³ Tabloda listelenen kurum adları şu sorulara verilen cevaplardan alındı: Soru: 6.5. Afet hazırlıklarında hangi kamu kurumları ile ne tür bir işbirliği olduğunu belirtiniz (Kamu kurumlarının ismini ve işbirliği içeriğini lütfen belirtiniz.)

³⁴ Tabloda listelenen işbirliği alanları şu sorulara verilen cevaplardan alındı: Soru: 6.5. Afet hazırlıklarında hangi kamu kurumları ile ne tür bir işbirliği olduğunu belirtiniz (Kamu kurumlarının ismini ve işbirliği içeriğini lütfen belirtiniz.)

Kaynak Yönetimi ve Yardım Dağıtımı	Deprem sonrası STK'ya başıslanan nakdi yardımların dağıtımı	Yardımların adil ve hızlı dağıtımı için şeffaf sistemlerin kurulması önemli
Genel İnsani Yardım	Şubat 2023 Depremi'nde acil insani yardım sağlandı	İlk aşamada hızlı ve koordineli insani yardım kritik önem taşır
Temel Afet Eğitimi	STK personeline yönelik temel afet bilgilendirme toplantıları yapıldı	Afet öncesi bilinç artırıcı eğitimler hazırlıklı toplumun temelidir
Engellilik ve Afetlerde Katılım/Erişilebilirlik	Afet sonrası engelli bireylerin bilgilendirme süreçlerine erişememesi	Erişilebilir bilgi ve alanlar sağlanmalı; eşit katılım gözetilmeli
Afet Farkındalığı & Bilinçlendirme Eğitimi	Deprem sonrası mahalle bazlı bilinçlendirme çalışmaları yapıldı	Toplum temelli afet farkındalığı kriz anlarında doğru davranışı destekler
Lojistik ve Acil Ulaşım	Deprem bölgelerine ulaşım, koordinasyon	Erken lojistik planlama ve ulaşım ağı kritik müdahale kapasitesi sağlar
Afet Koordinasyonu ve Yönetimi	STK'lar arası görev paylaşımının	Afet yönetiminde merkezi ve yerel eşgüdüm açık şekilde belirlenmeli
Afete İşbirliği Alanı/İçeriği Bilgisi Eksikliği	Boş bırakılan yanıtlar- “Yok” ifadeleri	Çok sayıda “yok”, ve boş satır yanıtı mevcut, sistematik eksiklik var

Katılımcı STK'nın kamu kurumları ile işbirliği alanları (Tematik Harita 6) açık uçlu bir soru ile sorulmuştur. Verilen cevaplara göre, STK'ların kamu kurumlarıyla yürüttüğü faaliyet alanları şunlardır:

- Geçici barınma planlaması
- Engellilik ve afetlerde katılım
- Kaynak yönetimi ve yardım dağıtımı
- Temel afet eğitimi
- Lojistik ve ulaşım
- Afet farkındalığı ve bilgilendirme

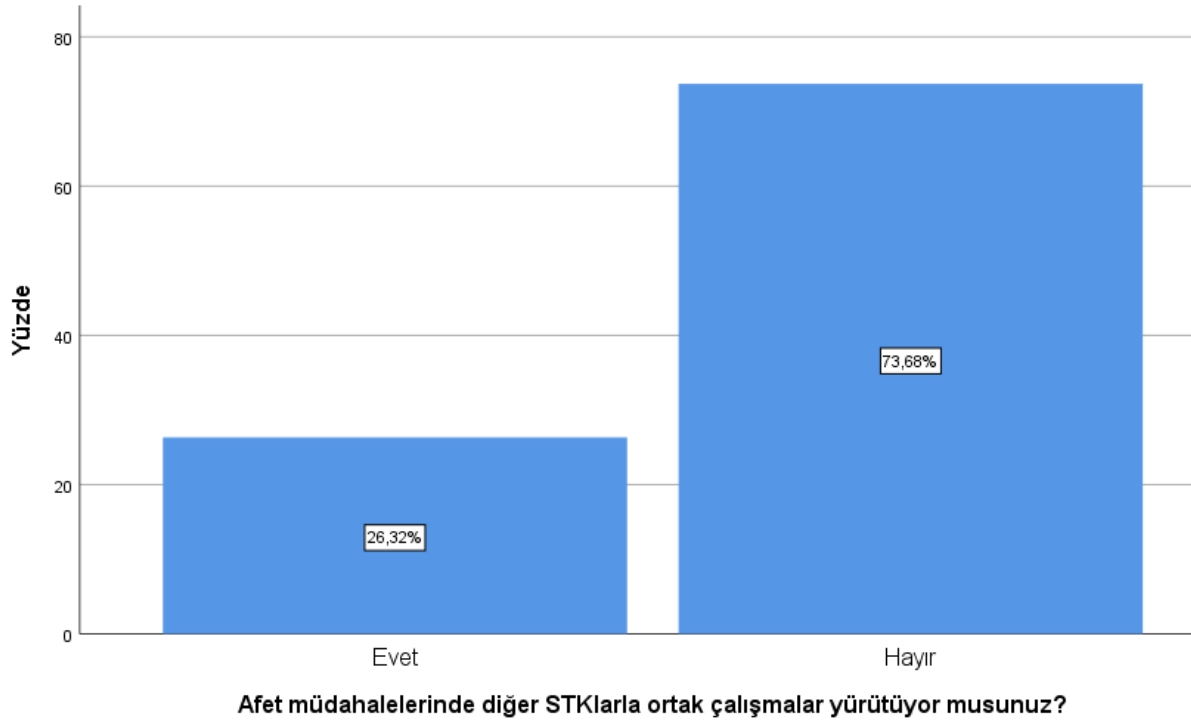
Özellikle engellilik ve erişilebilirlik alanındaki eksiklikler dikkat çekicidir. Ayrıca, bazı soruların “yok” ya da boş bırakılması, kurumsal hafıza eksikliğine ve sistematik kayıt sorunlarına işaret etmektedir.

4.1.8. Diğer STK'larla Ortak Çalışma Durumu

Tablo 34: Katılımcı STK'nın Afetlere Müdahale Kapsamında Diğer STK'lar ile Ortak Çalışma Yürütme Durumu

Afet müdahalelerinde diğer STK'larla ortak çalışmalar yürütüyor musunuz? (Soru 6.6.)

	Frekans	Yüzde
Evet	25	26,3
Hayır	70	73,7
Toplam	95	100,0

Diğer STK'larla ortak çalışma durumunu özetleyen veriler (Tablo 34), STK'ların yalnızca %26,3'ü afet müdahalesinde diğer STK'larla ortak çalıştığını gösterir. %73,7'si ise herhangi bir işbirliği gerçekleştirmemiştir. Bu durum, sivil kapasitenin ortak harekete geçirilmesinde önemli bir boşluğa işaret etmektedir.

Görüşme yapılan STK temsilcisine hangi STK'lar ve kurumlar ile işbirliği yaptığı ve hangi alanlarda bu işbirliğinin gerçekleştiği sorulmuş ve cevapta bahsedilen STK'ların ismi Tematik Harita 7'de ve tanımlanan ortak çalışma alanları Tematik Harita 8'de listelenmiştir.

Tematik Harita 7: STK'nın Afet Döneminde Diğer STK'lar ile İşbirliği Yaptığı Kurum Bilgisi³⁵

STK veya Kurum Adı	Not
TESİAD	Sivil toplum kuruluşu
Üyesi olduğu STK'nın Genel Merkezi	Üst çatı STK
IHH	Ulusal STK
İtfaiye	Kamu kurumu
AFAD	Kamu kurumu
Köy Dernekleri	Yerel sivil toplum yapısı
AKUT	Arama-kurtarma STK'sı
Türkiye Psikologlar Derneği	Meslek örgütü
İlçe Trabzon Dernekleri	Hemşehri derneği
Bilgi eksikliği	İşbirliği bilgisi eksik
Kurum adı eksik	İşbirliği yapılmış ancak kurum ismi tamamen belirsiz ya da unutulmuş

Tematik Harita 8: STK'nın Diğer STK ve Kurumlar ile Afete Hazırlık Alanında İşbirliği Yaptığı Alan/Faaliyet İçeriği (Soru 6.7.)

Temalar	İşbirliği Faaliyet İçeriği / Alanı Örnekleri ³⁶	İşbirliği Alanının Önemi ve Çıkarımlar
Afet Farkındalığı ve Bilinçlendirme Eğitimi	Mahallelerde afet öncesi bilgilendirme oturumları düzenlendi	Kriz anında bilinçli hareket eden toplum afetin etkilerini azaltır; yerel kapasiteyi güçlendirir
Temel Afet Eğitimi	STK gönüllülerine yönelik temel afet bilgilendirme toplantıları yapıldı	Eğitimli bireyler müdahale sürecinde daha etkin rol alabilir; hazırlıklı toplum yapısına katkı sağlar

³⁵ Tabloda listelenen kurum adları şu sorulara verilen cevaplardan alındı: Soru: 6.6: Afet müdahalelerinde diğer STK'larla ortak çalışmalar yürütüyor musunuz? ve Soru 6.7: Eğer 6.6 sorusuna cevabınız EVET ise lütfen işbirliği alanını ve STK'yı belirtiniz.

³⁶ Tabloda listelenen diğer STK ile işbirliği alanları şu sorulara verilen cevaplardan alındı: Soru: 6.6: Afet müdahalelerinde diğer STK'larla ortak çalışmalar yürütüyor musunuz? ve Soru 6.7: Eğer 6.6 sorusuna cevabınız EVET ise lütfen ile işbirliği alanını ve STK'yı belirtiniz belirtiniz.

Lojistik ve Acil Ulaşım	Deprem bölgesine yardım taşıyan araçlarda yönlendirme eksikliği yaşandı	Acil müdahale ve yardım ulaştırmada zaman kritik; koordineli lojistik hayati önemdedir
Gıda ve Temel İhtiyaç Tedariki	Deprem sonrası su, gıda ve hijyen malzemeleri dağıtımında yerel işbirliği sağlandı	Temel ihtiyaçların hızlı temini, hayatta kalma ve sağlık açısından en temel unsurlardandır
Kaynak Yönetimi ve Yardım Dağıtımı	STK'ların topladığı bağışların dağıtım sırasında koordinasyon eksiklikleri görüldü	Şeffaflık ve verimlilik için kayıtlı, denetlenebilir kaynak yönetim mekanizmaları oluşturulmalı
Afete İşbirliği Alanı/İçeriği Bilgisi Eksikliği	Anket formlarında “bilgi yok” veya boş bırakılmış çok sayıda işbirliği alanı yer aldı	Kurumsal hafıza ve sistematik işbirliği mekanizmalarının eksikliği gösteriyor; eğitim ve sistem ihtiyacı var

Tematik Harita 8 (STK'nın Diğer STK ve Kurumlar ile Afete Hazırlık Alanında İşbirliği Yaptığı Alan/Faaliyet İçeriği) tablo verisine göre işbirliği yapılan faaliyet alanları şunlardır:

- Afet farkındalığı eğitimi
- Temel afet eğitimi
- Lojistik ve ulaşım
- Gıda ve temel ihtiyaç tedariki
- Yardım dağıtımı

Yine bu tabloda da bilgi eksiklikleri ve boş cevaplar dikkat çekmektedir. Bu durum, kurumsal işbirliğinin belgelenmesi ve sistematikleştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

4.2. STK'ların Afetlere Hazırlık ve Müdahale Sürecine Yönelik İhtiyaç Analizi

Bu bölümde katılımcı STK'ların afetlere hazırlık ve müdahale süreçlerindeki kapasite eksiklikleri ve öncelikli ihtiyaç alanları, 100 puan üzerinden yapılan değerlendirmelere dayanarak analiz edilmiştir. İki ayrı tabloda (Tablo 35 ve 36) afetlere hazırlık ve müdahale süreçlerindeki ihtiyaçlar sıralanmıştır.

4.2.1. Afete Hazırlık Sürecindeki İhtiyaçlar³⁷

Tablo 35: STK'nın Afetlere Hazırlık Konusunda Belirlediği ve Öncelediği İhtiyaçlar

Afete hazırlık konusundaki eksiklerin önem sırası (Soru 8.1.)								İletişim ve haberleş me eksikliği
	Eğitim eksikliği	Koordina syon eksikliği	Ekipman- malzeme eksikliği	Lojistik yetersizli k	Gönüllü eksikliği	Dijital altyapı eksikliği	Finansal kaynak eksikliği	
Mean	81,6277	73,5054	76,5806	67,3548	62,8152	60,8889	79,9130	62,7692
N	94	93	93	93	92	90	92	91

Tablo 35'e görüşme yapılan STK 'temsilcilerinin afetlere hazırlık sürecindeki ihtiyaçlar şu sıraya göre önceliklidir:

- 1- Eğitim
- 2- Finansal
- 3- Ekipman
- 4- Koordinasyon
- 5- Lojistik
- 6- Gönüllü
- 7- İletişim
- 8- Dijital altyapı

STK'lar için afetlere hazırlıkta en kritik ihtiyaç eğitimidir. Bu durum, hem personelin hem gönüllülerin yeterince bilinçli ve donanımlı olmadığını, afet öncesi bilgi ve kapasite oluşturma sürecinde ciddi boşluklar bulunduğunu göstermektedir. Eğitim ihtiyacını finansal kaynak yetersizliği ve teknik donanım eksikliği izlemektedir. Ayrıca kurumsal eşgüdüm eksikliği, iletişim ve dijital altyapı yetersizlikleri gibi yapısal sorunlar da dikkat çekmektedir.

³⁷ Afetlere hazırlık konusundaki eksiklikler ,100 üzerinden değerlendirildi, puan ne kadar yüksek ihtiyaç o kadar büyük.

4.2.2. Afete Müdahale Sürecindeki İhtiyaçlar³⁸

Tablo 36: STK'nın Afetlere Müdahale Konusunda Belirlediği ve Öncelediği İhtiyaçlar

Afete müdahale konusundaki eksiklerin önem sırası (Soru 8.2.)								İletişim ve haberleş me eksikliği
	Eğitim eksikliği	Koordina syon eksikliği	Ekipman- malzeme eksikliği	Lojistik yetersizli k	Gönüllü eksikliği	Dijital altyapı eksikliği	Finansal kaynak eksikliği	
Mean	82,3258	74,7865	74,0449	70,3000	61,9326	57,8539	79,6250	60,0000
N	89	89	89	90	89	89	88	88

Tablo 36'ya görüşme yapılan STK 'temsilcilerinin afetlere müdahale sürecindeki ihtiyaçlar şu sıraya göre önceliklidir:

- 1- Eğitim
- 2- Finans
- 3- Koordinasyon
- 4- Ekipman
- 5- Lojistik
- 6- Gönüllü
- 7- İletişim
8. Dijital altyapı

Afet müdahale sürecinde de en yüksek ihtiyaç yine eğitim olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, yalnızca hazırlık değil, afet anındaki uygulamalarda da insan kaynağının yeterince hazırlıklı olmadığını ortaya koymaktadır. Koordinasyon eksikliği, donanım ve lojistik zafiyetler, müdahale kapasitesini sınırlayan temel engeller arasındadır. Ayrıca iletişim altyapısının ve dijital sistemlerin yetersizliği, kriz anında hızlı bilgi paylaşımı ve yönlendirme açısından kritik bir boşluğa işaret etmektedir.

4.3. Genel Değerlendirme ve Öneriler

İlk Bölümde (4.1'de) ortaya çıkan koordinasyon, iş birliği eksiklikleri ve yapısal engeller ve 4.2'de belirtilen eğitim, finans, lojistik ve dijital altyapı gibi ihtiyaç alanlarını bir araya getirerek, STK'ların afet yönetimi sürecindeki kurumsal zorluklarını ve kapasite gelişimi **önceliklerini** ortak bir çerçevede özetlenebilir. İlk bölüm (4.1) verileri, STK'ların afet hazırlığında kurumsal aktörlerle yeterince etkili bir işbirliği ve koordinasyon ağı geliştiremediğini göstermektedir. Hem kamu

³⁸ Afetlere müdahale konusundaki eksiklikler (100 üzerinden değerlendirildi, puan ne kadar yüksek ihtiyaç o kadar büyük)

kurumları hem de yerel yönetimlerle kurulan ilişkilerde yapısal sorunlar, iletişim eksiklikleri ve politik mesafeler dikkat çekmektedir. STK'lar, çözüm önerileriyle birlikte bu sorunların aşılabileceğini belirtmiş; ortak planlama, eğitim ve iletişim mekanizmalarının kurulması gerektiğini vurgulamıştır.

Afeteler hazırlık bağlamında aşağıdaki tespitler kritik öneme sahiptir:

- Hem hazırlık hem de müdahale süreçlerinde **“eğitim” en acil ve yüksek öncelikli ihtiyaç** olarak belirlenmiştir. Bu, kapasite geliştirme politikalarının merkezine insan kaynağına yönelik eğitimi koyma gerekliliğini vurgular.
- **Finansal kaynak yetersizliği**, tüm alanlarda temel bir kısıt olarak öne çıkmaktadır.
- **Koordinasyon, ekipman ve lojistik kapasite eksiklikleri** hem kurum içi hem de kurumlar arası işleyişi olumsuz etkilemektedir.
- **Dijital altyapı eksikliği** her iki süreçte de son sıralarda yer almakla birlikte, günümüz afet yönetimi anlayışı açısından önemli bir gelişim alanı olarak değerlendirilmelidir.

BÖLÜM 5 – STK’LARIN AFETLERE HAZIRLIK EĞİTİMİ İÇİN POLİTİKA BELGESİ

STK’LARIN EĞİTİMSEL, KURUMSAL VE KOORDİNATİF KAPASİTELERİNİ GÜÇLENDİRMeye YÖNELİK STRATEJİK YAKLAŞIMLAR, EĞİTİM ÖNCELİKLERİ VE POLİTİKA ÖNERİLERİ

5.1. Giriş

Avcılar ilçesinde yapılan saha araştırması, STK’ların afetlere hazırlık ve müdahale süreçlerinde önemli potansiyellere sahip olduğunu; ancak stratejik planlama, insan kaynağı ve koordinasyon konularında ciddi eksiklikler yaşadıklarını ortaya koymuştur. Bu bağlamda, STK’ların afet eğitim kapasitelerinin güçlendirilmesi, afet döngüsündeki rollerinin artırılması açısından hayati öneme sahiptir.

5.2. Temel Bulgular

- **Kurumsal Planlama:** STK’ların yalnızca %16’sı afet hazırlığına dair bir yol haritasına sahiptir; %65’i ise tamamen plansızdır.
- **Eğitim Kapasitesi:** STK’ların %77’si düzenli afet eğitimi vermemekte; sadece %11’i düzenli olarak eğitim sağlamaktadır.
- **Eğitim Alımı:** Düzenli afet eğitimi alan STK oranı %27’dir. Psikososyal destek, afet anı davranışı, dijital takip sistemleri gibi kritik alanlarda bilgi ve uygulama düzeyi düşüktür.
- **İnsan Kaynağı:** STK’ların %80’i afet yönetimi uzmanına sahip değildir; %72’si gönüllülerine afet müdahale eğitimi vermemiştir.
- **Finansal ve Lojistik Kapasite:** %85’i afetlere özel bütçeye sahip değildir. Lojistik, dijital altyapı ve haberleşme eksiklikleri yaygındır.
- **Koordinasyon:** STK’ların %32’si hiçbir kurumla işbirliği yapmazken, kamu ve yerel yönetimlerle koordinasyon oranları da %25’in altındadır.

5.3. Eğitim Öncelikleri ve İhtiyaçları

En çok ihtiyaç duyulan eğitim konuları:

- Afete hazırlık ve farkındalık (%29,1)
- Acil durum yönetimi ve ilk yardım (%32,2)
- Arama-kurtarma (%14,5)
- Psikososyal destek (%9,4)
- Dijital afet takip araçları ve kriz iletişimi (%13,2)

5.4. Politika Önerileri

A. Eğitim Altyapısının Güçlendirilmesi

- STK'lara yönelik modüler ve uygulamalı **Afet Hazırlık Eğitim Programı** (AHAP) tasarlanmalı.
- Eğitim içerikleri: Afet farkındalığı, afet anı davranışı, temel ilk yardım, gönüllü koordinasyonu, psikososyal müdahale ve dijital sistem kullanımı.

B. Eğitici Eğitimi ve Sertifikasyon

- STK liderleri için "Eğitici Eğitimi" programları açılmalı.
- Program sonunda sertifikalandırma ile kurumsal tanınırlık sağlanmalı.

C. Ortak Eğitim ve Tatbikat Platformları

- Yerel yönetim, AFAD, Kızılay ve üniversitelerle iş birliği içinde düzenli tatbikat ve ortak eğitim modülleri geliştirilmelidir.

D. Eğitim İzleme ve Değerlendirme

- Eğitim sonrası bilgi ölçme, sahada uygulama gözlemi ve geribildirim mekanizmaları kurulmalıdır.

E. Kırılgan Gruplara Yönelik Eğitim Farkındalığı

- Kadınlar, çocuklar, engelliler ve yaşlılar için özel hazırlanmış afet eğitim modülleri teşvik edilmelidir.

5.5. Sonuç

Afet risklerinin azaltılması ve müdahale etkinliğinin artırılması için STK'ların afetlere hazırlık eğitimi konusunda sistematik olarak güçlendirilmesi gereklidir. STK'lara verilecek afet eğitimi konusunda eğitim örgütlenmesi, eğitim formatı, eğitim içeriği kadar önemlidir. Bu politika belgesi, STK'ların yerel düzeyde daha dirençli ve etkin afet aktörleri haline gelmesini hedeflemektedir.

KAYNAKÇA

ACAPS (2014) Humanitarian Needs Assessment: The Good Enough Guide, The Assessment Capacities Project (ACAPS), Emergency Capacity Building Project (ECB) and Practical Action Publishing, Rugby, UK.

AFAD (2013), Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP), AFAD Yayınları, Ankara.

Afet, T. B., & Başkanlığı, A. D. Y. (2014). Açıklamalı afet yönetimi terimleri sözlüğü. *TC Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Deprem Dairesi Başkanlığı, Ankara.*

AFAD. (2019). *Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP)*. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. <https://www.afad.gov.tr>

AFAD. (2018). *2019–2023 Stratejik Plan*. T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. <https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/Stratejik-Plan/2019-2023-Strategic-Plan.pdf>

AFAD (2023). *Türkiye Afet Risk Profili Raporu*. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. www.afad.gov.tr

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. (2024). *2024–2028 Stratejik Plan*. T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı . [2024_2028-AFAD-Stratejik-Plani.pdf](#)

Alexander, D. (2002). *Principles of emergency planning and management*. Oxford University Press.

ARAS, İ. A. (2024, July). İSTANBUL AVCILAR'DA DEPREM SONRASI ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ: SİMÜLASYON ANALİZİ VE STRATEJİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ. In *CONFERENCE BOOK* (p. 212).

Asadzadeh, A., & Kötter, T. (2024). A model for incorporating disaster risk reduction education into school curricula: Lessons from Iran. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 102, 103539. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2024.103539>

Büyükkaracıgan, Naci. 2016. 'Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Kriz ve Afet Yönetim Çalışmalarının Mevzuat Açısından Değerlendirilmesi' *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi* 195, 205.

Ceren, A. (2023). Türkiye'de afet yönetimi ve afetlerde teknoloji kullanımının önemi. *R&S-Research Studies Anatolia Journal*, 6(1), 78-106.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (ÇŞİDB) (2022). *İklim Değişikliği ve Afet Raporları*.

Çubukcu, Z., Memiş, L., & Babaoğlu, C. (2024). Akıllı Şehirlerde Acil Durum ve Afet Yönetiminde Dijital İkiz Teknolojisi: Potansiyeller ve Uygulamalar. *TYB Akademi Dil Edebiyat & Sosyal Bilimler Dergisi*, (40).

Doğanay, H. (2020). **Türkiye’de Afetlerin Coğrafi Dağılımı**, Atatürk Üniversitesi Yayınları.

Duruel, M. (2023). Afet yönetiminde yerel yönetimlerin etkinliği: 6 Şubat depremi Hatay örneği. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 10(99), 2404-2418.

Dynes, R. R. (1994). Community emergency planning: False assumptions and inappropriate analogies. *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, 12(2), 141–158.

Emergency Capacity Building Project. (2008). *Impact Measurement and Accountability in Emergencies: The Good Enough Guide*. Intermón Oxfam Editorial.

ERIC. (n.d.). *Community engagement in disaster education: Best practices and case studies*. Retrieved March 18, 2025, from <https://eric.ed.gov>

Funds for NGOs. (n.d.). The role of NGOs in UN-led disaster response efforts. <https://www2.fundsforngos.org/articles/the-role-of-ngos-in-un-led-disaster-response-efforts/>

Godschalk, D. R. (2003). Urban hazard mitigation: Creating resilient cities. *Natural Hazards Review*, 4(3), 136–143.

Güven, A., & Kızılkaya, S. B. (2023). Afetlerde yerel yönetimlerin etkinliği üzerine bir değerlendirme. *Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(2), 1-20.

IFRC (International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies). (2014). *World Disasters Report: Focus on Culture and Risk*.

Izumi, T., & Shaw, R. (2014). Community-based response and recovery: role of civil societies. *Civil Society Organization and Disaster Risk Reduction: The Asian Dilemma*, 237-254.

Kafle, S. K. (2010). Integrated community based risk reduction: an approach to building disaster resilient communities. In *Annual International Workshop & Expo on Sumatra Tsunami Disaster & Recovery* (pp. 1-20).

Kandilli Rasathanesi (2023). *Deprem Araştırmaları*. Boğaziçi Üniversitesi. www.koeri.boun.edu.tr

Kapucu, N. (2007). Non-profit response to catastrophic disasters. *Disasters*, 31(4), 476–495.

Kaya, A. & Demir, T. (2022). Türkiye'de sivil toplum kuruluşlarının dijital dönüşümü. *DergiPark*. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2209054>

Lewis, D., & Opoku-Mensah, P. (2006). Moving forward research agendas on international NGOs: Theory, agency and context. *Journal of International Development*, 18(5), 665–675. <https://www.jstor.org/stable/4029516>

Manyena, S. B. (2006). The concept of resilience revisited. *Disasters*, 30(4), 433–450.

National Research Council, Division on Earth, Life Studies, Board on Earth Sciences, Resources, Geographical Sciences Committee, & Committee on Private-Public Sector Collaboration to Enhance Community Disaster Resilience. (2011). *Building community disaster resilience through private-public collaboration*. National Academies Press.

Özdemir, A. (2023). Afet yönetiminde belediyelerin rolü. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(2), 828-839.

Oxfam Policy & Practice. (n.d.). *Challenges in NGO disaster risk education programs*. Retrieved March 18, 2025, from <https://policy-practice.oxfam.org>

Ozer, Y. E. (2017). Afet Konusundaki Algı ve Yerel Aktörlerin Sorumlulukları. *Sayıştay Dergisi*(106), 1-34.

Özerdem, A., & Jacoby, T. (2006). *Disaster management and civil society: Earthquake relief in Japan, Turkey and India*. I.B. Tauris.

Paton, D., & Johnston, D. (2001). Disasters and communities: Vulnerability, resilience and preparedness. *Disaster Prevention and Management*, 10(4), 270–277.

ScienceDirect. (n.d.). *The role of education in disaster risk reduction (DRR)*. Retrieved March 18, 2025, from <https://www.sciencedirect.com>

Sezer, Ö., & Tozbey, Ş. (2023). Türkiye’de afet yönetiminin merkezi ve yerel düzeyde örgütlenmesi üzerine bir değerlendirme. *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 8(1), 79-102.

Sivil Toplum Destek Programı. (2024). Dijital dönüşüm fonu. *Sivil Toplum Destek Programı Resmi Web Sitesi*. <https://siviltoplumdestek.org/dijital-donusum-fonu/>

Sphere Association. The Sphere Handbook: Humanitarian Charter and Minimum Standards in Humanitarian Response, fourth edition, Geneva, Switzerland, 2018. www.spherestandards.org/handbook

SÜNGÜ, C., & KANYILMAZ POLAT, E. (2023). AFET LOJİSTİĞİ SORUNLARINA DİJİTAL ÇÖZÜM ÖNERİLERİ: AKUT ARAMA KURTARMA DERNEĞİ ÖRNEĞİ. *Journal of Entrepreneurship & Development/Girisimcilik ve Kalkinma Dergisi*, 18(2).

Takefuji, Y. (2023). How to build disaster-resilient cities and societies for making people happy. *Building and environment*, 228, 109845.

Tarım ve Orman Bakanlığı. (t.y.). **İklim değişikliği ve tarım**. Tarım ve Orman Bakanlığı. <https://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/Belgeler/%C4%B0klim%20De%C4%9Fi%C5%9Fikli%C4%9Fi%20ve%20Tar%C4%B1m.pdf>

Twigg, J. (2009). *Characteristics of a disaster-resilient community: A guidance note*. DFID.

UNDRR (United Nations Office for Disaster Risk Reduction). (2015). *Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030*. Geneva: UNDRR.

Vincent, J. (2020, December 9). Humanitarian organizations are testing artificial intelligence to prevent disasters. *WIRED*. <https://www.wired.com/story/humanitarian-organizations-artificial-intelligence/>

Waugh, W. L., & Streib, G. (2006). Collaboration and leadership for effective emergency management. *Public Administration Review*, 66(s1), 131–140.

EKLER

EKLER

Ek 1: Anket

Ek 2: Odak Grup Soru Formu

EK1: ANKET

Bu çalışma, Avrupa Birliği'nin finansal desteği ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından sözleşme makamı olarak yürütülen ve Marmara Grubu Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Vakfı'nın Avcılar Belediyesi ortaklığında gerçekleştirdiği 'Afete Dayanıklı Şehirler – Avcılar' projesi kapsamında hazırlanmıştır. Çalışma, afet öncesinde, sırasında ve sonrasında sivil toplum kuruluşlarının kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik tespit ve ihtiyaçların belirlenmesini değerlendirmek için tasarlanmıştır. Anket, afet yönetiminin temel bileşenleri olan risk azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme aşamalarını kapsamlı bir biçimde dikkate almaktadır. Çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederiz. *Prof. Dr. Nilüfer NARLI*

Çalışmaya katılmayı kabul ediyorum.

Demografik Bilgiler

S1 Cinsiyetiniz:

Erkek

Kadın

Diğer

S2 Doğum Yılıınız:

S3 Mesleğiniz:

1. Kurum Bilgileri

1.1 STK Adı:

1.2 STK kuruluş yılı:

1.3 STK'daki göreviniz nedir?

Yönetim kurulu üyesi

Genel koordinatör / Direktör

Proje yöneticisi

Eğitim sorumlusu

Lojistik / Operasyon sorumlusu

İletişim / Halkla ilişkiler sorumlusu

Gönüllü

Diğer (Lütfen belirtiniz) _____

1.4 STK'nın faaliyet alanı:

Kadın

Hemşehri Dernekleri

Gençlik

İnsani Yardım

Sağlık

Çevre

Eğitim

Arama-Kurtarma

Diğer (Lütfen aşağıdaki kutucuğa belirtiniz):

1.5 Lütfen İstanbul'da faaliyet gösterdiğiniz ilçeleri seçiniz. (Birden fazla seçim yapabilirsiniz.)

☐

Adalar

☐

Arnavutköy

☐

Ataşehir

☐

Avcılar

☐

Bağcılar

☐

Bahçelievler

☐

Bakırköy

☐

Başakşehir

☐

Bayrampaşa

☐

Beşiktaş

☐

Beykoz

☐

Beylikdüzü

☐

Beyoğlu

☐

Büyükdere

☐

Çatalca

☐

Çekmeköy

☐

Esenler

☐

Esenyurt

☐

Eyüpsultan

☐

Fatih

☐

Gaziosmanpaşa

☐

Güngören

☐

Kadıköy

☐

Kağıthane

☐

Kartal

☐

Küçükçekmece

☐

Maltepe

☐

Pendik

☐

Sancaktepe

☐

Sarıyer

☐

Silivri

☐

Sultanbeyli

☐

Sultangazi

☐

Şile

☐

Şişli

☐

Tuzla

☐

Ümraniye

☐

Üsküdar

☐

Zeytinburnu

☐

İstanbul geneli

☐

Diğer (Lütfen belirtiniz) _____

1.6 STK'daki çalışan sayısı:

☐

Tam zamanlı çalışan yok.

☐

Yarı zamanlı çalışanlar var. (Lütfen sayı giriniz)

☐

Tam zamanlı çalışanlar var. (Lütfen sayı giriniz)

1.7 STK'daki gönüllü sayısı:

0

1-9

10-20

21 ve üzeri

1.8 STK olarak afetlere hazırlık çalışma alanlarınızda ve gündeminizde yer alıyor mu?

Evet

Hayır

1.9 STK olarak afetlere müdahale çalışma alanlarınızda ve gündeminizde yer alıyor mu?

Evet

Hayır

1.10 Afet yönetimi konusunda STK olarak deneyiminiz var mı? (Deneyim: Eğitim verme, sahada müdahale, iş birliği yürütme vb. faaliyetler anlamına gelir.)

Evet

Hayır

1.11 1.10'a cevabınız EVET ise ne kadar süredir deneyiminiz var?

0-1 yıl

2-5 yıl

6-10 yıl

10 yıldan fazla

1.12 1.10'a cevabınız EVET ise nasıl bir deneyimden söz edebilirsiniz?

2. Afetlere Hazırlık Durumu

2.1 STK'nızın afetlere hazırlık konusunda bir yol haritası var mı?

Evet

Hayır

Hazırlık aşamasında, tamamlanması planlanan yıl:

2.2 Afetlere yönelik düzenli eğitimler veriyor musunuz?

Evet

Hayır

Hazırlık aşamasında, tamamlanması planlanan yıl:

2.3 2.2'ye verilen cevap EVET ise verilen eğitimin içeriği nedir?

2.4 Afetlere yönelik düzenli eğitimler alıyor musunuz?

Evet

Hayır

Hazırlık aşamasında, tamamlanması planlanan yıl:

2.5 2.4'e verilen cevap EVET ise verilen eğitimin içeriği nedir?

2.6 Afete hazırlık çalışmaları kapsamında iş birliği yaptığınız kurumları seçiniz. (Birden fazla seçebilirsiniz. Eğer işbirliği yaptığınız kurum yoksa sadece ilk seçeneği işaretleyiniz.)

☐

İşbirliği yaptığımız bir kurum yok.

☐

Yerel Yönetimler (Belediyeler vb.)

☐

Kamu Kurumları (AFAD, Valilikler, Bakanlıklar vb.)

☐

Diğer STK'lar

☐

Uluslararası Kuruluşlar (UNICEF, IFRC, OCHA vb.)

☐

Gönüllü Ağları

☐

Diğer _____

3. İnsan Kaynağı ve Eğitim

3.1 STK'nızda afet yönetimi konusunda uzmanlaşmış personel var mı?

Evet

Hayır

3.2 Gönüllülerinizin afet durumunda müdahalede bulunacak eğitimleri var mı?

Evet

Hayır

3.3 Bir afet durumunda yeterli desteği sağlayabilmek için özellikle hangi eğitim konularına ihtiyaç duyduğunuzu düşünüyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

☐

Afet farkındalığı

☐

Afete hazırlık

☐

Acil durum yönetimi

☐

İlk yardım uygulamaları

☐

Arama-kurtarma

☐

Psikososyal destek

☐

Dijital afet takip araçları, coğrafi bilgi sistemleri gibi

☐

Kriz iletişimi

☐

Diğer: (Lütfen belirtiniz) _____

3.4 Kurumsal olarak bir afet deneyiminiz var mı?

Evet

Hayır

3.5 3.4'e cevabınız EVET ise deneyiminiz ile ilgili afetin detaylarını 3 cümle ile belirtiniz.

4. Finansal Kaynaklar

4.1 Afet durumlarında kullanılmak üzere ayrılmış özel bir bütçeniz var mı?

Evet

Hayır

4.2 Afet durumlarında finansal destek almak için hangi kaynakları kullanıyorsunuz? (Birden fazla seçebilirsiniz)

- ☐ Kendi Kurumsal Kaynaklarımız (Genel bütçeden ayrılan kaynaklar)
- ☐ Ulusal Fonlar (AFAD, Kızılay, TÜBİTAK destekleri vb.)
- ☐ Uluslararası Fonlar (UNICEF, ECHO, UNDP gibi kuruluş destekleri)
- ☐ Yerel Yönetimler (Belediyelerden sağlanan destekler)
- ☐ Merkezi Yönetim (Bakanlıklar, Valilikler gibi merkezi hükümet organları)
- ☐ Bağış Kampanyaları (Toplumsal bağışlar, kampanyalar)
- ☐ Özel Sektör Sponsorluğu (Şirketlerden alınan destekler)
- ☐ Diğer (Lütfen belirtiniz) _____

5. Lojistik ve Operasyonel Kapasite

5.1 Afet durumlarında kullanılabilecek bir depo veya operasyon merkeziniz var mı? (Örneğin: Malzeme saklama alanı, müdahale koordinasyon ofisi vb.)

Evet

Hayır

5.2 Afet bölgesine hızlı erişim sağlamak için lojistik altyapınız (depolama, taşıma, dağıtım imkanlarınız vb.) yeterli mi?

Çok yetersiz

Yetersiz

Ne yeterli ne yetersiz

Yeterli

Tamamen yeterli

5.3 Taşımacılık kapasiteniz (araç, nakliye vb.) yeterli mi?

Çok yetersiz

Yetersiz

Ne yeterli ne yetersiz

Yeterli

Tamamen yeterli

6. Koordinasyon ve İş Birliği

6.1 Afetlere hazırlık çalışmaları kapsamında yerel yönetimlerle aranızdaki koordinasyon düzeyini nasıl değerlendirirsiniz?

Hiç etkin değil

Etkin değil

Ne etkin ne değil

Etkin

Tamamen etkin

6.2 Eğer yerel yönetimlerle etkin bir koordinasyon sağlamakta zorlanıyorsanız, başlıca nedenler nelerdir? (Birden fazla işaretleylebilirsiniz.)

☐

Yerel yönetimlerin STK'lara yeterince açık olmaması

☐

Kurumsal iletişim kanallarının zayıf olması

☐

Güven eksikliği / karşılıklı anlayış problemi

☐

Afet hazırlık süreçlerinde STK'lara danışılmaması

☐

Siyasi/ideolojik farklılıklar

☐

Bütçe ve kaynak kısıtları

☐

Bürokratik süreçlerin yavaşlığı

☐

Bilgi paylaşımının sınırlı olması

☐

Ortak planlama yapılmaması

☐

Yerel yönetimlerde afet yönetimi odağının zayıf olması

☐

Diğer (Lütfen belirtiniz.) _____

6.3 Yerel yönetimlerle daha etkin bir koordinasyon için sizce neler yapılmalı? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Ortak eğitimler yapılmalı
- ☐ Ortak tatbikatlar yapılmalı
- ☐ Afet öncesinde düzenli toplantılar/çalıştaylar organize edilmeli
- ☐ Yerel yönetimler afet planlarını STK'larla paylaşmalı
- ☐ STK'lar afet planlama süreçlerine dahil edilmeli
- ☐ Ortak veri/paylaşım platformları kurulmalı
- ☐ Yerel yönetimlerde STK iletişim sorumluları olmalı
- ☐ Kaynak paylaşımı (malzeme, depo, insan gücü vb.) yapılmalı
- ☐ Protokoller ve yazılı işbirliği anlaşmaları oluşturulmalı
- ☐ Diğer (Lütfen belirtiniz.) _____

6.4 Afetlere hazırlık için kamu kurumları ile etkin bir koordinasyon sağlıyor musunuz?

- Hiç etkin değil
- Etkin değil
- Ne etkin ne değil
- Etkin
- Tamamen etkin

6.5 Afet hazırlıklarında hangi kamu kurumları ile ne tür bir işbirliği olduğunu belirtiniz. (Kamu kurumlarının ismini ve işbirliği içeriğini lütfen belirtiniz.)

6.6 Afet müdahalelerinde diğer STK'larla ortak çalışmalar yürütüyor musunuz?

Evet

Hayır

6.7 Eğer 6.6 sorusuna cevabınız EVET ise lütfen işbirliği alanını ve STK'yı belirtiniz belirtiniz:

7. Dijital Teknoloji Kullanımı

7.1 Afete hazırlık için afet koordinasyonu ve iş birliği süreçlerinde aşağıdaki teknolojilere dair bilgi düzeyinizi değerlendiriniz. (1 = Hiç bilgim yok, 5 = Çok iyi düzeyde bilgim var)

	1	2	3	4	5
Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS)					
Koordinasyon Platformları (AFAD, STK ağları vb.)					
Acil Durum İletişim Uygulamaları (WhatsApp, anlık bildirim sistemleri vb.)					
Dijital harita & veri paylaşımı					

8. Eksiklikler ve İhtiyaçlar

8.1 STK'nızın afetlere hazırlık konusundaki eksiklerini önem sırasına göre diziniz. (1 = En önemli eksiklik, 9 = En önemsiz eksiklik. Lütfen tüm maddelerin yanına belirttiğiniz sıralamayı yazınız.)

Eğitim eksikliği _____

Koordinasyon eksikliği _____

Ekipman/malzeme eksikliği _____

Lojistik yetersizlik _____

Gönüllü eksikliği _____

Dijital altyapı eksikliği _____

Finansal kaynak eksikliği _____

İletişim ve haberleşme eksikliği _____

Diğer _____

8.2 STK'nızın afet müdahalesi sürecinde yaşadığı eksiklikleri, önem derecesine göre sıralayınız (1 = En önemli eksiklik, 9 = En önemsiz eksiklik. Lütfen tüm maddelerin yanına belirttiğiniz sıralamayı yazınız.)

Eğitim eksikliği _____
Koordinasyon eksikliği _____
Ekipman/malzeme eksikliği _____
Lojistik yetersizlik _____
Gönüllü eksikliği _____
Dijital altyapı eksikliği _____
Finansal kaynak eksikliği _____
İletişim ve haberleşme eksikliği _____
Diğer _____

9. Psikososyal Destek

9.1 Afet sonrası psikososyal destek sağlayacak personeliniz var mı? (Psikologlar, sosyal hizmet uzmanları, ruh sağlığı çalışanları, ilgili eğitimleri almış gönüllüler vb.)

Evet

Hayır

9.2 9.1'e cevabınız EVET ise, bu personelin psikososyal destek konusunda eğitim yeterliliğini nasıl değerlendirirsiniz? Değerlendirirken aldıkları eğitim türü (sertifika programı, resmi eğitim, saha deneyimi) ve uygulama tecrübesi gibi unsurları göz önünde bulundurunuz.

Çok yetersiz

Yetersiz

Ne yeterli ne yetersiz

Yeterli

Tamamen yeterli

EK 2: ODAK GRUP SORU FORMU

Prof. Dr. Nilüfer NARLI

Tarih:02.07.2025

Yer: Avcılar Belediyesi

Amaç

“Afete Dayanıklı Şehirler – Avcılar Projesi” kapsamında:

- Eğitim ihtiyaçlarını tespit etmek,
- Hedef grupları netleştirmek,
- Uygulama önceliklerini belirlemek,
- Katılımcıların deneyim ve önerilerinden yola çıkarak yol haritasını ortaklaşa çizmeye başlamak.

Metodoloji: Yarı yapılandırılmış tartışma – hem nitel veri (örüntü), hem eyleme geçirebilir öneri hedeflenir.

Toplantının Hedefi

Bu oturumda, 103 STK’dan toplanan anket sonuçları ve literatür analizinden çıkan ön bulgular üzerinden:

- Afet dayanıklılığı konusunda kimlerin hangi bilgiye ihtiyacı olduğunu,
- Eğitimlerin içeriğinin ve yönteminin nasıl olması gerektiğini,
- Ve uygulama sürecinin nasıl yapılandırılması gerektiğini katılımcıların deneyimleriyle birlikte netleştirmeyi amaçlıyoruz.

Afete Dayanıklı Şehirler – Avcılar Projesi - Odak Grup Akış Formu

Araştırma Sunuşu 00.00 – 00.01

İyi günler. Hoş geldiniz.

Benim adım ...

Bugün burada, Avrupa Birliği fon desteğiyle ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) koordinasyonunda yürütülen Afete Dayanıklı Şehirler – Avcılar Projesi kapsamında bir odak grup görüşmesi gerçekleştireyoruz.

Amacımız, bu projede oluşturulacak eğitim programlarının içeriği ve uygulanma biçimi hakkında sizlerin değerli görüşlerini almak,

ve bu görüşleri hem akademik hem uygulamaya dönük bir yol haritasının temeline yerleştirmek.

Toplantı, analiz sürecinde geriye dönük çalışabilmemiz için ses kaydına alınmaktadır.

Bu kayıtlar yalnızca araştırma ve raporlama amacıyla kullanılacak, herhangi bir yerde yayımlanmayacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Burada paylaştığınız tüm görüşler, kişisel verilerinizden arındırılarak anonimleştirilecek ve sadece içerik üzerinden değerlendirme yapılacaktır.

Katılımınız ve katkınız, bu çalışmanın kalitesini ve etkisini doğrudan etkileyecek.

Zaman ayırdığınız için şimdiden çok teşekkür ederim.

“Bu oturumdan çıkacak öneriler, AB ve UNDP tarafından izlenecek; BAU tarafından analiz edilecek, Avcılar Belediyesi ve Marmara Grubu tarafından uygulama planına dahil edilecektir.”

- *Bugün sizinle bu oturumun sonunda birlikte netleştirmemiz gereken şey: Bu projenin eğitim bileşenleri ve yol haritası kimlere, ne zaman, nasıl ulaştırılmalı?”*

Tanışma/Isınma 00.01 – 00.04

10. Adınızı, yaşınızı ve mesleğinizi kısaca bizimle paylaşır mısınız?

/Tanışma

A) Motivasyon ve Katılım Nedenleri 00.05 – 00.14

11. Afetlere hazırlık eğitimlerine katılmanızda sizi en çok motive eden faktör nedir?

/ Açık uçlu

Beklenen cevaplar

- Kurumun afet durumlarında sahada görev alma yükümlülüğü
- Kurumsal kapasite artırımı ihtiyacı
- Toplumda güven inşası ve hesap verebilirlik
- Sivil savunma ve iş güvenliği çerçevesinde zorunlu eğitim takibi
- Proje ortaklığı/sorumluluğu çerçevesinde teknik yeterlilik ihtiyacı

Moderatöre not:

Eğer yanıtlar sadece kişisel düzeyde kalırsa, yönlendir:

- > “Kurumunuzun bu alandaki sorumlulukları ya da yükümlülükleri motivasyon üzerinde etkili mi?”
- > “Toplumda örnek teşkil etme rolü sizi nasıl etkiliyor?”

12. Afet eğitimi almayı öncelik haline getirmenizi sağlayacak koşullar neler olurdu?

/ Açık uçlu

Beklenen cevaplar:

- Eğitimlerin kurum programlarıyla entegre olması
- Mevcut görev tanımlarıyla uyumlu ve somut çıktılar üretmesi
- Proje bazlı teşvik mekanizmaları (fon, görünülük, iş birliği)
- Mevzuata ve kalite sistemine entegre edilmesi
- Katılım sonrası ölçülebilir bir etki ya da sertifikasyon ile desteklenmesi

Moderatöre not:

Kurum düzeyinde hiçbir öncelik kriteri verilmezse, aç:

> “Kurumunuz bu tarz eğitimlere zaman ve kaynak ayırma konusunda nasıl bir çerçevede karar verir?”

> “Eğitimin uygulamaya dönük çıktıları sunması bu önceliği etkiler mi?”

13. Sizce STK'ların afet eğitimi alması neden önemlidir?

/ Açık uçlu

Beklenen cevaplar:

- Kriz anında devletin yükünü azaltan tamamlayıcı yapılar oldukları için
- Toplumun farklı kesimlerine ulaşma ve mikro düzeyde mobilize etme kapasitesine sahip oldukları için
- Yerel bilgiye, gönüllü ağına ve güvene sahip olmaları nedeniyle operasyonel avantaj taşıdıkları için
- Proaktif topluluk inşasında öncü roller üstlendikleri için

Moderatöre not:

Eğer genel-geçer “önemlidir” gibi yüzeysel cevaplar gelirse, zorla:

> “Örneğin kurumunuzun afet öncesi/sonrası doğrudan katkı sunabileceği bir alan söyleyebilir misiniz?”

> “Sizce kamunun yapamayacağı hangi işleri STK’lar daha etkin yapabilir?”

B) Eğitim İçeriği ve İhtiyaç Analizi 00.15 – 00.24

5. Hangi konularda afet eğitimi almak istersiniz?

/ Çoktan seçmeli + Diğer

Beklenen alanlar

- **Kriz anı protokolleri**
- İlk müdahale kapasitesi (arama-kurtarma, ilk yardım)
- Afet sonrası topluluk psikolojisi ve psikososyal destek
- Toplum temelli risk azaltımı
- Lojistik planlama, kaynak yönetimi
- Kurumlar arası koordinasyon ve görev paylaşımı

Moderatöre not:

Seçenekler okunduktan sonra şu sorularla aç:

> “Kurumunuzun saha deneyimine göre, eksik olduğunuz alanlar neler?”

> “Yalnızca teknik değil, iletişim/psikoloji boyutunu da içeren eğitimlere ihtiyaç duyuyor musunuz?”

6. Size göre bir afet eğitiminde mutlaka yer alması gereken içerik nedir?

/ Açık uçlu

Beklenen cevaplar:

- Yerel risk haritalama bilgisi
- Rol dağılımı ve operasyon zinciri
- Afet anında haberleşme senaryoları
- Gönüllü yönetimi
- Güvenli tahliye, toplanma alanı koordinasyonu

Moderatöre not:

Somut içerik yerine sadece “farkındalık” gibi soyut yanıtlar gelirse aç:

> “Eğitimin sonunda ekiplerinizin neleri ‘uygulayabilir’ olması beklenir?”

> “Hazırlık değil, müdahale/sürdürme aşamasında hangi bilgi kritik olur?”

7. STK'nızın Kurumunuz afet öncesi, anı ve sonrası için ayrı sorumluluklara sahip mi? Bu aşamalar için farklı eğitim ihtiyaçlarınız var mı?"

Neden: Eğitim içeriğini sadece "an" üzerine değil, "hazırlık > müdahale > toparlanma" üçgenine yaymak için ideal bir tetikleyici sorudur.

C) Eğitim Formatı 00.25 – 00.44

8. Eğitimlerin hangi formatta sunulmasını tercih edersiniz?

/ Çoktan seçmeli

Beklenen cevaplar:

- Hibrit model (temel içerik online, uygulama yüz yüze)
- Mobil uyumlu, erişimi kolay platformlar
- Acil müdahale simülasyonları
- Yoğunlaştırılmış hafta sonu atölyeleri

Moderatöre not:

Yanıtlarda dijital adaptasyon hiç geçmiyorsa sor:

> "Sizce kurum çalışanları online içeriklere ne ölçüde adapte olabilir?"

> "Yüz yüze eğitimde süre ve uygulama açısından en verimli yöntem hangisidir?"

D) Web Tabanlı Platform Kullanımı 00.50 – 00.64

9. Daha önce online eğitim platformları kullandınız mı?

/ Evet – Hayır

Moderatöre not:

Eğer "hayır" yoğun çıkarsa hemen şu geçişi yap:

> "Peki, hiç uzaktan katıldığınız bir afet tatbikatı ya da webinar oldu mu?"

9. Bir web tabanlı eğitim platformu kullanırken karşılaştığınız en büyük zorluklar nelerdir?

/ Açık uçlu

Beklenen yanıtlar:

- Teknik altyapı sorunları (internet, cihaz uyumu)
- İçeriklerin sade olmaması
- Etkileşim eksikliği
- Mobil erişim güçlüğü
- İzleme, takip ve değerlendirme eksikliği

Moderatöre not:

Katılımcı "hiç kullanmadım" diyorsa:

> "Varsayalım böyle bir platform geliştirilecek, sizin için ne çalışmaz olurdu?"

> "Kurumunuzda buna erişim herkes için mümkün mü?"

10. Bir afet eğitim platformu kullanırken en çok hangi özellikleri önemlersiniz?

/ Sıralama sorusu

Örnek kriterler (önem sırasını görmek için):

- Kullanıcı dostu arayüz
- Mobil uyumluluk
- İçeriklerin güncel olması

- Oyunlaştırma / etkileşimli yapı
- Sertifika / ölçme değerlendirme mekanizması

Moderatöre not:

“Görsel tasarım, güvenlik, veri gizliliği” gibi teknik kriterler hiç geçmezse sen ekle.

E) İş Birliği ve Ağ Kurma 00.65 – 00.70

- 11. Afet eğitimi konusunda diğer STK’lar veya kamu kurumlarıyla ortak çalışma yürüttünüz mü?**
/ Evet – Hayır + Açıklama

Beklenen cevaplar:

- AFAD, yerel yönetimler veya başka STK’larla iş birlikleri
- Simülasyon çalışmaları
- Ortak fon başvuruları veya platform üyelikleri

Moderatöre not:

Katılımcı “hayır” derse:

- > “İleride olursa, nasıl bir iş birliği sizin için anlamlı olurdu?”
- > “Hangi kurumla bir araya gelmek sizi güçlendirir?”

F) Kendini Değerlendirme 71.00 – 75.00

- 12. Afetlere hazırlık konusunda kendinizi ne kadar bilgili hissediyorsunuz?**
/ Likert tipi (1–5 arası ya da düşük-orta-yüksek)

Beklenen duruş:

- Kurumun geçmişte aldığı eğitimler
- Kendi saha deneyimi
- Bireysel/kurumsal afet planı olup olmaması

Moderatöre not:

Gerekirse şöyle aç:

- > “Eğitim almış olsanız bile, bir afet anında kurumunuz hazır mı?”
- > “Hazırlıkla ilgili en çok eksik hissettiğiniz konu nedir?”

Kapanış 76.00 – 80.00

- Bizim sorularımız bu kadardı, sizin eklemek istediğiniz noktalar varsa memnuniyetle alabiliriz.
- Teşekkürler...